Agenda – Y Pwyllgor Deisebau

Lleoliad:

Fideogynhadledd drwy Zoom

Dyddiad: Dydd Gwener, 16 Gorffennaf 2021

Amser: 09.30

I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:

Gareth Price – Clerc y Pwyllgor

Sian Giddins – Dirprwy Glerc

0300 200 6565

Deisebau@senedd.cymru

Yn unol â Rheol Sefydlog 34.19, mae'r Cadeirydd wedi penderfynu gwahardd y cyhoedd o gyfarfod y Pwyllgor at ddibenion diogelu iechyd y cyhoedd. Bydd y cyfarfod hwn yn cael ei ddarlledu'n fyw ar www.senedd.tv

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datganiadau o fuddiant

(09.30) (Tudalennau 1 - 42)

2 Cylch gwaith y Pwyllgor

(09.30-09.35) (Tudalennau 43 - 44)

3 Deisebau newydd

(09.35-10.15)

3.1 P-06-1158 Llywodraeth Cymru i benodi Gweinidog anabledd pwrpasol o fewn tymor nesaf y Llywodraeth

(Tudalennau 45 - 49)

3.2 P-06-1159 Gwahardd cynhyrchu, gwerthu a defnyddio maglau anifeiliaid unwaith ac am byth yng Nghymru

(Tudalennau 50 - 57)

3.3 P-06-1160 Ei gwneud yn ofynnol i ganolfannau arholiadau lleol yng Nghymru dderbyn myfyrwyr sy'n cael addysg yn y cartref ar gyfer arholiadau cyhoeddus

(Tudalennau 58 - 62)

Senedd Cymru
Welsh Parliament

3.4 P-06-1161 Casglu a chyhoeddi data yn rheolaidd o ran faint o fabanod/plant sy'n dychwelyd at ofal eu rhieni sydd wedi bod mewn gofal ar ddiwedd Lleoliad Rhiant a Phlentyn

(Tudalennau 63 - 69)

3.5 P-06-1162 Rhannu Sir Rhondda Cynon Taf ac uno Cwm Cynon â Sir Merthyr

(Tudalennau 70 - 75)

3.6 P-06-1163 Dylid ymestyn y fwrsariaeth STEMM ôl-raddedig i bob myfyriwr MSc yng Nghymru

(Tudalennau 76 - 80)

3.7 P-06-1164 Gwneud bwlio ac aflonyddu mewn ysgolion yn drosedd pan fydd plant wedi cyrraedd yr oedran cyfrifoldeb troseddol

(Tudalennau 81 - 84)

3.8 P-06-1165 Dylid gwahardd gwerthu ac yfed alcohol yn y Senedd

(Tudalennau 85 - 88)

3.9 P-06-1166 Darparu grantiau di-dreth i bobl sy'n gweithio yn y celfyddydau a darparu cyllid grant i leoliadau celfyddydol.

(Tudalennau 89 - 93)

3.10 P-06-1167 Cefnogwch fusnesau teithio a thwristiaeth Cymru

(Tudalennau 94 - 99)

3.11 P-06-1168 Ystyriwch ail-wneud y flwyddyn academaidd gyfredol hon ar gyfer myfyrwyr ar draws cymru

(Tudalennau 100 - 103)

3.12 P-06-1169 Gadewch i ddinasyddion Cymru bleidleisio ar gyfyngiadau symud

(Tudalennau 104 - 107)

3.13 P-06-1170 Adolygiad annibynnol di-oed o'r broses ddethol Haen 1 a Haen 2 yn Uwch-gynghrair Menywod Cymru

(Tudalennau 108 - 111)

4 Y wybodaeth ddiweddaraf am ddeisebau blaenorol

(10.15-10.45)

Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

4.1 P-05-914 Mynediad Cyfartal i Ofal Iechyd ar gyfer yr Anabl

(Tudalennau 112 - 119)

4.2 P-05-974 Dylid sicrhau bod technoleg yr aelodau prosthetig a ddarperir gan GIG Cymru cystal â'r hyn a geir yng ngweddill y DU

(Tudalennau 120 - 123)

4.3 P-05-1078 Cynyddu cyllid ar gyfer gwasanaethau iechyd meddwl a gwella amseroedd aros i bobl sydd angen help mewn argyfwng. Mae angen newid!

(Tudalennau 124 - 129)

Addysg

4.4 P-05-1147 Dylid ei gwneud yn ofynnol i bob ysgol ddarparu addysg fyw/addysg wedi'i recordio bob dydd i bob disgybl nad yw'n dychwelyd i'r ysgol

(Tudalennau 130 - 133)

Diwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth

4.5 P-05-1013 Rhowch gymorth ariannol i unigolion hunangyflogedig yn niwydiant cerddoriaeth fyw Cymru

(Tudalennau 134 - 139)

Deisebau y gellir eu dirwyn i ben

4.6 P-05-1092 Peidiwch â gohirio etholiadau mis Mai 2021

(Tudalennau 140 - 141)

4.7 P-05-1150 Rhowch wyliau ardrethi busnes i safleoedd cartrefi gwyliau yng Nghymru, fel yn Lloegr

(Tudalennau 142 - 145)

4.8 P-05-1151 Dylid pennu dyddiad ar gyfer ailddechrau gweithgareddau wedi'u trefnu ar gyfer babanod a phlant bach

(Tudalennau 146 - 149)

4.9 P-05-1154 Dylid ailagor y sector lletygarwch yng Nghymru erbyn 12 Ebrill 2021

(Tudalennau 150 - 153)

4.10 P-05-1156 Dylid cyfateb y cyllid ar gyfer busnesau bach yn ystod y cyfyngiadau symud gyda Lloegr - gan gynnwys y grant ailgychwyn

(Tudalennau 154 - 156)

4.11 P-05-1157 Caniatáu i ysgolion asesu myfyrwyr fel y maent yn gweld yn addas, gan gynnwys defnyddio asesiadau llyfr agored

(Tudalennau 157 - 162)

5 Papurau i'w nodi

(10.45-10.50)

5.1 Adroddiad gwaddol Fforwm y Cadeiryddion blaenorol

(Tudalennau 163 - 182)

5.2 Adroddiad gwaddol y pwyllgor a oedd yn rhagflaenu

(Tudalennau 183 - 208)

5.3 P-05-805 Rhoi chwarae teg i Athrawon Cyflenwi

(Tudalennau 209 - 212)

5.4 P-05-886 Stopio'r Llwybr Coch (coridor yr A55/A494)

(Tudalennau 213 - 215)

6 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(ix) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer eitem 7 ac eitem 8 o'r cyfarfod.

(10.50)

7 Gweithdrefnau pwyllgorau a'u ffyrdd o weithio

(10.50-11.10) (Tudalennau 216 - 225)

8 Dull gweithredu strategol o ran cylch gwaith y Pwyllgor

(11.10-11.30) (Tudalennau 226 - 237)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 2

Pwyllgor Deisebau: Cylch gorchwyl

16 Gorffennaf 2021

Diben

1. Mae'r papur yn nodi cylch gorchwyl a chyfrifoldebau'r Pwyllgor Deisebau.

Argymhelliad

2. Gwahoddir y Pwyllgor i nodi ei gylch gorchwyl.

Cefndir

3. Mae rheolau a gweithdrefnau'r Senedd wedi'u nodi yn y Rheolau Sefydlog. Mae Rheol Sefydlog 16.1 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Senedd sefydlu pwyllgorau a chanddynt bŵer yn eu cylchoedd gorchwyl i:

> *"(i) archwilio gwariant, trefniadau cyllido, gweinyddiaeth a pholisi'r llywodraeth a'r cyrff cyhoeddus sy'n gysylltiedig â hi;*
>
> *(ii) archwilio deddfwriaeth;*
>
> *(iii) ymgymryd â swyddogaethau eraill a bennir yn y Rheolau Sefydlog; a*
>
> *(iv) ystyried unrhyw fater sy'n effeithio ar Gymru."*

4. Drwy wneud hyn, mae'n rhaid i'r Pwyllgor Busnes sicrhau bod pob un o feysydd cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru a'r cyrff cyhoeddus cysylltiedig, ynghyd â phob mater sy'n ymwneud â chymhwysedd deddfwriaethol y Senedd a swyddogaethau Gweinidogion Cymru a'r Cwnsler Cyffredinol, yn destun gwaith craffu gan bwyllgorau.

Cylch gorchwyl y Pwyllgor

5. Cylch gorchwyl y Pwyllgor hwn, fel y cytunodd y Senedd arno ar 23 Mehefin 2021, yw:

> *"[...] i gyflawni swyddogaethau'r pwyllgor cyfrifol a nodir yn Rheol Sefydlog 23."*

6. Mae manylion pellach am rolau a chyfrifoldebau ehangach pwyllgorau'r Senedd wedi'u nodi yn adroddiad y Pwyllgor Busnes, sef **Pwyllgorau un y chweched Senedd: Teitlau a chylchoedd gorchwyl**, a osodwyd gerbron y Senedd ar 23 Mehefin 2021.

P-06-1158 Llywodraeth Cymru i benodi Gweinidog anabledd pwrpasol o fewn tymor nesaf y Llywodraeth

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Alex Chung, ar ôl casglu cyfanswm o 315 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Gydag un o bob pump o bobl yma yng Nghymru yn byw gydag anabledd yn ôl SYG, ni fu erioed yn bwysicach i Gymru ddod yn genedl wirioneddol gynhwysol i'w holl ddinasyddion. Rydym am i Gymru fod y wlad ddatganoledig gyntaf i gael ei Gweinidog anabledd pwrpasol ei hun. Gyda gweinidog pwrpasol yn canolbwyntio ar anabledd, gallwn gymryd camau brasach tuag at system gyflogaeth decach, creu mwy o gyfleoedd i fyfyrwyr anabl a chynnig mwy o gymorth i bobl â phroblemau iechyd meddwl.

Gwybodaeth Ychwanegol:
Enghreifftiau o ystadegau anabledd yng Nghymru.
(1) Mae anabledd gan fwy nag un o bob pump o bobl o oedran gweithio yng Nghymru.
(2) Nid oes gan 21 y cant o orsafoedd trenau yng Nghymru fynediad heb risiau ac, ar y gyfradd bresennol, ni fydd gorsafoedd yn gwbl hygyrch tan 2070.
(3) Mae problem iechyd meddwl gan un o bob pedwar o bobl.
(4) Roedd 330,000 o bobl anabl yn ddi-waith y llynedd. Y llynedd, roedd 81.8 y cant o bobl nad ydynt yn anabl yn gyflogedig o gymharu hynny â 53.2 y cant o bobl anabl ar yr un pryd yn ôl ystadegau’r SYG (DU)

Dyma ychydig o enghreifftiau o pam y gall cael gweinidog anabledd pwrpasol yn Llywodraeth Cymru roi trefn ar y materion hyn ynghylch anabledd yng Nghymru.

(1)https://statswales.gov.wales/Catalogue/Equality-and-Diversity/Disability/summaryofeconomicactivityinwales-by-yeardisabledstatus-fromapril2013

(2)Leonard Cheshire. Trains for All Campaign, 2019

(3)ONS, Psychiatric Morbidity, 2007

(4)https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/disability/bulletins/disabilityandemploymentuk/2019

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Merthyr Tudful a Rhymni
- Dwyrain De Cymru

Llywodraeth Cymru i benodi Gweinidog anabledd pwrpasol o fewn tymor nesaf y Llywodraeth

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: SR21/0189-1

Rhif y ddeiseb: P-06-1158

Teitl y ddeiseb: Llywodraeth Cymru i benodi Gweinidog anabledd pwrpasol o fewn tymor nesaf y Llywodraeth

Testun y ddeiseb:

Gydag un o bob pump o bobl yma yng Nghymru yn byw gydag anabledd yn ôl SYG, ni fu erioed yn bwysicach i Gymru ddod yn genedl wirioneddol gynhwysol i'w holl ddinasyddion. Rydym am i Gymru fod y wlad ddatganoledig gyntaf i gael ei Gweinidog anabledd pwrpasol ei hun. Gyda gweinidog pwrpasol yn canolbwyntio ar anabledd, gallwn gymryd camau brasach tuag at system gyflogaeth decach, creu mwy o gyfleoedd i fyfyrwyr anabl a chynnig mwy o gymorth i bobl â phroblemau iechyd meddwl.

1. Cefndir

Cyhoeddodd y Prif Weinidog ei Gabinet newydd ar 13 Mai 2021. Ni chafodd Gweinidog anabledd penodol ei benodi. Mae'r cyfrifoldeb dros strategaeth a pholisi ynghylch anabledd wedi'i ysgwyddo gan Jane Hutt AS, y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol, fel rhan o'i chyfrifoldebau dros gydraddoldeb a hawliau dynol.

Mae gan Lywodraeth yr Alban **Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol, Tai a Llywodraeth Leol**, sydd â chyfrifoldebau tebyg i'r Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol yn Llywodraeth Cymru. Fodd bynnag, mae gan Lywodraeth yr Alban **Weinidog dros Gydraddoldeb a Phobl Hŷn** hefyd, sydd hefyd ag anabledd yn rhan o'i chylch gwaith.

Mae gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig **Weinidog Gwladol dros Bobl Anabl** o fewn yr Adran Gwaith a Phensiynau. Mae cylch gwaith y Gweinidog hwn yn cynnwys cymorth ar draws y Llywodraeth ar gyfer pobl anabl, strategaeth adrannol ar gyfer pobl anabl, diwygio lwfansau i bobl anabl, a strategaeth waith ac iechyd i bobl anabl o fewn yr Adran Gwaith a Phensiynau a'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

Ar hyn o bryd, mae gan Weithrediaeth Gogledd Iwerddon **Adran Gymunedau** sy'n gyfrifol am faterion anabledd.

Mae yna esiamplau o wledydd ledled y byd sydd â Gweinidogion neu Ysgrifenyddion Cabinet sydd â chyfrifoldeb penodol dros faterion anabledd. Er enghraifft, mae gan Lywodraeth Seland Newydd **Swyddfa dros faterion anabledd** a Gweinidog dros faterion anabledd. Mae gan Lywodraeth Iwerddon **Weinidog Gwladol sy'n gyfrifol am faterion anabledd** ar draws dwy adran, sef yr Adran Iechyd a'r Adran Plant, Cydraddoldeb, Anabledd, Integreiddio ac Ieuenctid.

2. Camau gweithredu gan Lywodraeth Cymru

Mae gan Lywodraeth Cymru **Fforwm Cydraddoldeb i Bobl Anabl** sy'n cynnwys rhanddeiliaid ac sy'n rhoi cyngor i'r Llywodraeth ar faterion anabledd. Mewn **datganiad** ym mis Rhagfyr 2020, dywedodd Jane Hutt AS, y Dirprwy Brif Weinidog ar y pryd, ei bod wedi cadeirio cyfarfod o'r grŵp hwn ar chwe achlysur ers dechrau'r pandemig.

3. Camau gweithredu gan Senedd Cymru

Er bod materion anabledd wedi'u trafod yn rheolaidd yn Senedd Cymru, nid oes unrhyw ddadleuon penodol wedi'u cynnal ynghylch penodi Gweinidog anabledd.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn y gywir ar adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol na fydd y papurau briffio hyn o reidrwydd yn cael eu diweddaru na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

P-05-1159 Gwahardd cynhyrchu, gwerthu a defnyddio maglau anifeiliaid unwaith ac am byth yng Nghymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Robert Curtis, ar ôl casglu cyfanswm o 6,514 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Gofynnwch i'r rhan fwyaf o bobl yng Nghymru ac mae'n siŵr y byddent yn dweud wrthych eu bod yn credu y cafodd yr arfer o osod maglau ar gyfer anifeiliaid gwyllt ei wahardd yn yr oesoedd tywyll, ond yn anffodus mae'r gwir yn dra wahanol. Y gwir yw bod miloedd o anifeiliaid gwyllt a domestig yn cael eu lladd neu eu hanafu'n ddifrifol yng Nghymru bob blwyddyn gan fod pobl yn defnyddio maglau.

Gwybodaeth Ychwanegol:
Ar hyn o bryd, dim ond cod arfer gorau sydd gennym o ran eu defnydd, er bod y trapiau'n wirioneddol greulon. Nid oes lle iddynt yn y Gymru fodern sy'n ystyriol o fywyd gwyllt.

Mae'r maglau yn wifrau tenau â dolen sydd wedi'u dylunio i ddal ac achosi marwolaeth i'r dioddefwr yn y pen draw. Mae'r ffordd y maen nhw wedi'u dylunio'n golygu eu bod yn aml iawn yn achosi i'r anifail sydd wedi'i ddal ynddynt golli aelodau neu dagu, a dioddef marwolaeth araf.

Mae awgrymu "Cod arfer gorau" yn gyfwerth â chael "Cod arfer gorau" ar gyfer defnyddio'r gadair drydan. Mae'r ddau yn greulon ac yn annynol yn eu hanfod.
Mae hefyd yn anodd iawn gorfodi'r rheoliadau ynglŷn â gosod maglau, sy'n digwydd yn bennaf ar dir preifat mewn lleoliadau anghysbell.

Ar adeg pan yr ydym yn ceisio ailgyflwyno llawer o rywogaethau a gollwyd ers amser maith (oherwydd erledigaeth a hela anwybodus yn y gorffennol), fel bele'r coed, gwiwerod coch, ceirw, dyfrgwn a hyd yn oed afancod, mae

dyluniad anwahaniaethol y maglau yn golygu y bydd llawer o'r rhywogaethau gwarchodedig hyn yn cael eu lladd neu eu hanafu'n ddifrifol yn y pen draw.

Mae'r trapiau anwahaniaethol hyn hefyd yn fygythiad gwirioneddol ac annerbyniol i'n cathod a chŵn anwes teuluol. Gwnewch Gymru'n rhydd rhag maglau!

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Bro Morgannwg
- Canol De Cymru

Senedd Cymru | Y Gwasanaeth Ymchwil
Welsh Parliament | Research Service

Gwahardd cynhyrchu, gwerthu a defnyddio maglau anifeiliaid unwaith ac am byth yng Nghymru

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: SR21/0189-2

Rhif y ddeiseb: P-06-1159

Teitl y ddeiseb: Gwahardd cynhyrchu, gwerthu a defnyddio maglau anifeiliaid unwaith ac am byth yng Nghymru

Geiriad y ddeiseb: Gofynnwch i'r rhan fwyaf o bobl yng Nghymru ac mae'n siŵr y byddent yn dweud wrthych eu bod yn credu y cafodd yr arfer o osod maglau ar gyfer anifeiliaid gwyllt ei wahardd yn yr oesoedd tywyll, ond yn anffodus mae'r gwir yn dra wahanol. Y gwir yw bod miloedd o anifeiliaid gwyllt a domestig yn cael eu lladd neu eu hanafu'n ddifrifol yng Nghymru bob blwyddyn gan fod pobl yn defnyddio maglau.

Ar hyn o bryd, dim ond cod arfer gorau sydd gennym o ran eu defnydd, er bod y trapiau'n wirioneddol greulon. Nid oes lle innynt yn y Gymru fodern sy'n ystyriol o fywyd gwyllt.

Mae'r maglau yn wifrau tenau â dolen sydd wedi'u dylunio i ddal ac achosi marwolaeth i'r dioddefwr yn y pen draw. Mae'r ffordd y maen nhw wedi'u dylunio'n golygu eu bod yn aml iawn yn achosi i'r anifail sydd wedi'i ddal ynddynt golli aelodau neu dagu, a dioddef marwolaeth araf.

Mae awgrymu "Cod arfer gorau" yn gyfwerth â chael "Cod arfer gorau" ar gyfer defnyddio'r gadair drydan. Mae'r ddau yn greulon ac yn annynol yn eu hanfod.

Mae hefyd yn anodd iawn gorfodi'r rheoliadau ynglŷn â gosod maglau, sy'n digwydd yn bennaf ar dir preifat mewn lleoliadau anghysbell.

Ar adeg pan yr ydym yn ceisio ailgyflwyno llawer o rywogaethau a gollwyd ers amser maith (oherwydd erledigaeth a hela anwybodus yn y gorffennol), fel bele'r coed, gwiwerod coch, ceirw, dyfrgwn a hyd yn oed afancod, mae dyluniad anwahaniaethol y maglau yn golygu y bydd llawer o'r rhywogaethau gwarchodedig hyn yn cael eu lladd neu eu hanafu'n ddifrifol yn y pen draw.

Mae'r trapiau anwahaniaethol hyn hefyd yn fygythiad gwirioneddol ac annerbyniol i'n cathod a chŵn anwes teuluol. Gwnewch Gymru'n rhydd rhag maglau!

1. Cefndir

Rheoleiddio'r defnydd o faglau

Mae defnyddio maglau yn golygu maglu a rhwystro anifail, yn aml cyn iddo gael ei ladd. Fe'i defnyddir yn bennaf yn y DU gan ffermwyr a rheolwyr tir eraill i reoli bywyd gwyllt fel llwynogod, cwningod, llygod mawr, gwiwerod llwyd a minc. Mae hefyd yn cael ei ddefnyddio gan rai i ddal bywyd gwyllt am ei ffwr.

O dan ***Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981***, mae'n drosedd:

- gosod magl gloi mewn ffordd y bwriadwyd iddi achosi anaf corfforol i unrhyw anifail gwyllt;
- lladd neu gymryd unrhyw anifail gwyllt gan ddefnyddio magl gloi;
- gosod magl (neu declyn arall) mewn modd y bwriadwyd iddo achosi anaf corfforol i unrhyw anifail a restrir yn Atodlen 6 i'r Ddeddf, er enghraifft moch daear;
- lladd neu gymryd unrhyw anifail a restrir yn Atodlen 6 i'r Ddeddf gan ddefnyddio magl;
- gosod magl ac yna methu ag archwilio'r fagl honno (neu sicrhau bod rhywun arall yn ei harchwilio) o leiaf unwaith bob dydd;
- gosod unrhyw fath o fagl oni bai ei fod yn 'berson awdurdodedig' o dan y Ddeddf (hynny yw, perchennog neu feddiannydd y tir lle y gosodir y fagl, unrhyw berson a awdurdodir gan berchennog neu feddiannydd y tir, neu berson a awdurdodir yn ysgrifenedig gan yr awdurdod lleol ar gyfer yr ardal); a
- meddu ar fagl at ddibenion cyflawni unrhyw un o'r tramgwyddau uchod.

Mae adran 11(4) o *Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981* yn rhoi pwerau cyfyngedig i Weinidogion Cymru ddiwygio'r modd y caiff defnydd o faglau ei reoleiddio ond dim ond at y diben o gydymffurfio â rhwymedigaeth ryngwladol. Byddai angen newidiadau i ddeddfwriaeth sylfaenol er mwyn gwneud unrhyw ddiwygiadau eraill.

O dan Adran 9 o ***Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006**,* mae'n rhaid i unigolion gymryd camau rhesymol i sicrhau bod anghenion lles pob anifail o dan eu rheolaeth yn cael eu diwallu, ac amddiffyn yr anifail rhag poen a dioddefaint.

Mae Adran 14 o *Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006* yn gwneud darpariaeth i Weinidogion Cymru gyhoeddi codau ymarfer. Yn 2015, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y **Cod ar yr arfer orau wrth ddefnyddio maglau i reoli cadnoid** (y sonnir amdano isod o dan 'camau gweithredu Llywodraeth Cymru').

Mae ***Deddf Ceirw 1991*** yn gwahardd defnyddio maglau i ddal, lladd neu achosi niwed corfforol i geirw (Adran 4).

Mae ***Deddf Diogelu Mamaliaid Gwyllt 1996*** yn gwahardd gweithredoedd treisgar gyda'r bwriad o beri dioddefaint diangen i famaliaid gwyllt (Adran 1).

Ar hyn o bryd nid oes unrhyw reolaethau deddfwriaethol ar waith yng Nghymru'n benodol ar weithgynhyrchu a gwerthu maglau.

Deddf Marchnad Fewnol y DU 2020

Sefydlodd ***Deddf Marchnad Fewnol y DU 2020*** reolau newydd ar gyfer rheoleiddio nwyddau ledled y DU. Sefydlodd y Ddeddf egwyddorion cydnabyddiaeth gilyddol a pheidio â gwahaniaethu, a'u hymgorffori yng nghyfraith y DU fel Egwyddorion Mynediad i'r Farchnad.

O dan yr egwyddor cydnabyddiaeth gilyddol, os yw nwydd yn cydymffurfio â'r rheolau sy'n ymwneud â'i werthu yn y rhan o'r DU lle cafodd ei gynhyrchu neu ei fewnforio iddi, gellir ei werthu mewn unrhyw ran arall o'r DU heb orfod bodloni'r safonau yn y rhannau eraill hynny, hyd yn oed os ydyn nhw'n wahanol.

O dan yr egwyddor peidio â gwahaniaethu, nid yw unrhyw reolau sy'n rheoleiddio sut y dylid gwerthu nwyddau mewn un rhan o'r DU sy'n gwahaniaethu'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol yn erbyn darparwyr o rannau eraill o'r DU yn berthnasol yn gyffredinol.

Gall gwahardd cynhyrchu, gwerthu a defnyddio maglau anifeiliaid ddod o fewn cwmpas yr Egwyddorion Mynediad i'r Farchnad yn *Neddf Marchnad Fewnol 2020*. Mae hyn yn golygu y gallai effaith a gorfodadwyedd cynnig y ddeiseb gael eu heffeithio'n ymarferol.

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Y Rhaglen Lywodraethu

Mae'r **Rhaglen Lywodraethu** a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan Lywodraeth Cymru yn cynnwys amcan i "wahardd y defnydd o faglau".

Y Bil Amaethyddiaeth (Cymru)

Ym mis Ionawr 2021, dywedodd **llythyr gan Lesley Griffiths AS, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig ar y pryd,** mewn ymateb i **ddeiseb flaenorol**, y gallai'r Bil Amaethyddiaeth (Cymru), a ddisgwylir yn ystod y Chweched Senedd, ddarparu'r pwerau deddfwriaethol i "reoleiddio pob agwedd ar werthu a defnyddio maglau yng Nghymru".

Cod ar yr arfer orau wrth ddefnyddio maglau i reoli cadnoid

Ar 25 Medi 2015, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru '**God ar yr arfer orau wrth ddefnyddio maglau i reoli cadnoid**' (cod statudol o dan Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006). Mae'r cod yn crynhoi'r rhwymedigaethau cyfreithiol cyfredol ar y rheini sy'n defnyddio maglau ac yn amlinellu'r canllawiau y dylid eu dilyn. Mae'n canolbwyntio ar reoli llwynogod mewn ardaloedd gwledig.

Nid yw methu â chydymffurfio â chod o'r fath yn drosedd ynddo'i hun. Fodd bynnag, gall methiant i gydymffurfio â darpariaeth berthnasol cod ymarfer gael ei ddefnyddio mewn llys er mwyn sefydlu atebolrwydd.

Ym mis Ebrill 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru **adroddiad ar god 2015** yn dilyn **argymhelliad gan Bwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig (CCERA) y Bumed Senedd** y dylid cyhoeddi adroddiadau blynyddol ar y cod (gweler 'camau gweithredu Senedd Cymru').

Cyfeiriodd adroddiad 2019 at ddigwyddiad rhanddeiliaid ym mis Chwefror 2018 ar y cod. Dywedodd y 'daeth amrywiaeth eang o randdeiliaid i'r digwyddiad, gyda barn wahanol am ddefnyddio maglau'. Dywedodd:

> Cadarnhaodd y rhanddeiliaid fod y Cod wedi cael ei ddosbarthu ar raddfa eang i aelodau oedd yn defnyddio maglau fel rhan o'u gwaith bob dydd. Roedd y rhanddeiliaid hyn yn credu bod eu haelodau yn cydymffurfio ag argymhellion y Cod. Ond ychydig o dystiolaeth ffeithiol sydd ar gael a chydnabyddir ei bod yn anodd mesur neu amlygu tystiolaeth o ymarfer da a chydymffurfiad â'r Cod gan fod gosod a defnyddio maglau'n digwydd ar dir preifat gan mwyaf.

Roedd y camau nesaf a nodwyd yn yr adroddiad yn cynnwys bod angen i swyddogion Llywodraeth Cymru gwrdd â rhanddeiliaid eto ym mis Mai 2019. Yna byddai'r dystiolaeth a gasglwyd yn cael ei defnyddio fel rhan o'r broses barhaus i benderfynu a yw cod 2015 'yn gweithio ai peidio ac a oes angen ystyried camau pellach, gan gynnwys opsiynau deddfwriaethol'. Nid yw Ymchwil y Senedd wedi gallu dod o hyd i unrhyw wybodaeth gyhoeddus am y digwyddiad arfaethedig ym mis Mai 2019.

Ymgynghoriad Bwrw ymlaen â rheoli adnoddau naturiol Cymru yn gynaliadwy

Roedd ymgynghoriad Llywodraeth flaenorol Cymru yn 2017, **Bwrw ymlaen â rheoli adnoddau naturiol Cymru yn gynaliadwy,** yn ceisio barn ar reoleiddio maglau (Pennod 10). Roedd yn cynnwys saith cynnig yn ymwneud ag agweddau ar ddylunio maglau ac ymarfer gweithredwyr maglau yn gofyn a ddylid cael pwerau pellach i wneud Gorchmynion i Weinidogion Cymru reoleiddio maglau.

Roedd **cyfran fawr o'r ymatebwyr** i ymgynghoriad 2017 yn gwrthwynebu defnyddio maglau yn gyffredinol ac yn teimlo y dylid eu gwahardd yn llwyr.

Daeth Llywodraeth Cymru i'r casgliad nad oedd gwahardd maglau yn gynnig a nodwyd yn yr ymgynghoriad, felly ni ellid cael darlun cyflawn o farn pobl ar wahardd maglau, naill ai'n gadarnhaol neu'n negyddol, trwy'r ymgynghoriad hwn.

Ni fu unrhyw reoleiddio pellach ar ddefnyddio maglau ers ymgynghoriad 2017.

3. Camau gweithredu Senedd Cymru

Yn 2016/17 cynhaliodd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig ymchwiliad i'r defnydd o faglau. Ym mis Mehefin 2017 cyhoeddodd y Pwyllgor ei '**Adroddiad ar ddefnyddio maglau yng Nghymru'**. Daeth i'r casgliad a ganlyn:

> Mae'r ymchwiliad hwn wedi dangos i ni fod bylchau sylweddol yn y data sydd ar gael er mwyn deall i ba raddau y defnyddir maglau yng Nghymru, pa mor effeithiol ydynt ac a ydynt yn rheoli plâu heb fod yn greulon.
>
> Rydym wedi nodi argymhellion sy'n ceisio creu fframwaith ar gyfer casglu'r data gofynnol ac i ddefnyddio'r data hyn wrth adolygu'r polisi cyfredol.
>
> Os gellir dangos drwy'r data bod y dull hwn yn effeithiol a dangos nad yw'n greulon, yna rydym wedi argymell y dylai Llywodraeth Cymru barhau i adolygu ei dull yn rheolaidd. Os na, yna mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru sicrhau y gall weithredu'n

> gyflym. […] Rydym wedi argymell y dylai Llywodraeth Cymru baratoi deddfwriaeth ddrafft yn awr i sicrhau ei bod mewn sefyllfa i weithredu ar unwaith pe bai ymdrechion cyfunol y Llywodraeth, y diwydiant a thirfeddianwyr yn methu â chyflawni uchelgeisiau'r Cod.

Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru gynnal adolygiad blynyddol o god 2015 a chyhoeddi adroddiad ar yr adolygiad hwnnw. Fel y trafodwyd, cafodd **adroddiad blynyddol Llywodraeth Cymru ar god ymarfer 2015** ei gyhoeddi ym mis Ebrill 2019.

Ystyriodd Pwyllgor Deisebau'r Pumed Senedd **Deiseb P-05-1026 - i wahardd maglu bywyd gwyllt i'w defnyddio yn y fasnach ffwr**. Yn sgil bwriad Llywodraeth Cymru i gyflwyno Bil Amaethyddiaeth yn ystod y Chweched Senedd, cytunodd y Pwyllgor nad oedd unrhyw gamau pellach y gallai eu cymryd cyn etholiadau Senedd 2021.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddaru o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eitem 3.3

P-06-1160 Ei gwneud yn ofynnol i ganolfannau arholiadau lleol yng Nghymru dderbyn myfyrwyr sy’n cael addysg yn y cartref ar gyfer arholiadau cyhoeddus

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Claire Woolley, ar ôl casglu cyfanswm o 393 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Mae angen gwarantu mynediad i fyfyrwyr sy’n cael addysg yn y cartref at ganolfannau arholiadau lleol addas, er mwyn iddynt gael yr un hawliau a mynediad at gymwysterau â phob plentyn arall yng Nghymru.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Caerfyrddin a De Sir Benfro
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Senedd Cymru | Y Gwasanaeth Ymchwil
Welsh Parliament | Research Service

Ei gwneud yn ofynnol i ganolfannau arholiadau lleol yng Nghymru dderbyn myfyrwyr sy'n cael addysg yn y cartref ar gyfer arholiadau cyhoeddus

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: SR21/0189-3

Rhif y ddeiseb: P-06-1160

Teitl y ddeiseb: Ei gwneud yn ofynnol i ganolfannau arholiadau lleol yng Nghymru dderbyn myfyrwyr sy’n cael addysg yn y cartref ar gyfer arholiadau cyhoeddus.

Testun y ddeiseb: Mae angen gwarantu mynediad i fyfyrwyr sy’n cael addysg yn y cartref at ganolfannau arholiadau lleol addas, er mwyn iddynt gael yr un hawliau a mynediad at gymwysterau â phob plentyn arall yng Nghymru.

www.senedd.cymru

1. Cefndir

Yn gyffredinol, os yw person ifanc am gael cymhwyster fel TGAU neu Safon Uwch, sy’n golygu bod yn rhaid iddo eistedd arholiad, mae’n rhaid eistedd yr arholiad hwnnw mewn canolfan arholi sydd wedi’i chymeradwyo, ac sydd fel arfer wedi’i lleoli mewn ysgol uwchradd neu goleg addysg bellach. Caiff y canolfannau hyn eu cymeradwyo gan y bwrdd arholi perthnasol oherwydd eu bod yn bodloni gofynion y bwrdd yn ogystal â gofynion y Cyd-Gyngor Cymwysterau.

Nid oes gan awdurdodau lleol ddyletswydd i gyllido rhieni sy’n dewis addysgu eu plant yn y cartref. Mae’n rhaid i rieni sy’n dewis addysgu eu plant yn y cartref fod yn gyfrifol am yr holl gostau ariannol, gan gynnwys costau llyfrau ac unrhyw adnoddau eraill, yn ogystal â chost unrhyw arholiadau cyhoeddus a ffioedd am gyrsiau.

Mae **canllaw** i addysg ddewisol yn y cartref a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn nodi, lle bo gan rieni berthynas gadarnhaol ag ysgol neu goleg yn barod, y byddant o bosibl am ofyn a all plentyn gofrestru ar gyfer arholiad yn yr ysgol neu goleg o dan sylw ac a fyddai’n bosibl i’r ysgol neu goleg asesu unrhyw waith cwrs hefyd. Lle nad oes perthynas neu gyswllt ag ysgol neu goleg, byddai’n rhaid i’r rhieni gysylltu â bwrdd arholi, a fydd o bosibl yn gallu gwneud y trefniadau perthnasol â chanolfan arholi leol ar eu rhan.

2. Arholiadau cyhoeddus yn 2021

Ar 10 Tachwedd 2020, **cyhoeddodd** Kirsty Williams, y Gweinidog Addysg ar y pryd, na fyddai arholiadau diwedd y flwyddyn yn cael eu cynnal yn ystod tymor yr haf 2021. Yn lle hynny, nododd y Gweinidog y byddai’r asesiadau’n cael eu rheoli gan athrawon, gan gynnwys asesiadau y byddant wedi’u llunio a’u marcio’n allanol ond wedi’u cyflwyno yn yr ystafell ddosbarth o dan oruchwyliaeth yr athro.

Ar 20 Ionawr 2021, oherwydd y dirywiad yn y sefyllfa o ran iechyd cyhoeddus a’r angen i ddysgu o bell hyd nes canol mis Chwefror, cyhoeddodd y Gweinidog y byddai ymgeiswyr TGAU, Safon Uwch a Safon Uwch Atodol a gymeradwywyd gan Gymwysterau Cymru yn cael eu cymwysterau drwy fodel graddau a benderfynir gan y ganolfan.

Caiff graddau eu penderfynu gan ysgol neu goleg y dysgwr, a hynny’n seiliedig ar asesiad o waith y dysgwr. Mae ysgolion a cholegau wedi gallu defnyddio ystod o dystiolaeth i benderfynu ar raddau eu dysgwyr, gan gynnwys elfennau nad ydynt yn seiliedig ar arholiadau, ffug arholiadau a gwaith dosbarth. Hefyd, mae CBAC wedi cynnig set o bapurau arholiad blaenorol sydd wedi’u haddasu er mwyn i ysgolion allu parhau i asesu’r hyn a ddysgwyd o fewn y cynlluniau addysgu sydd ganddynt, gan roi rhagor o gefnogaeth i athrawon a dysgwyr.

Unwaith i'r gwaith o wirio ansawdd gael ei gwblhau gan y ganolfan, caiff y graddau eu cyflwyno i CBAC. Gall dysgwyr apelio i'w hysgol neu goleg os nad ydynt yn fodlon â'r graddau a roddir, ac i CBAC os nad ydynt yn fodlon â'r broses a ddilynwyd.

Mae rhagor o wybodaeth ar gael ar **wefan** Cymwysterau Cymru.

3. Ymgeiswyr preifat

Caiff dysgwyr sy'n cael addysg ddewisol yn y cartref ac sydd am gael eu hasesu ar gyfer cymwysterau eu hystyried fel 'ymgeiswyr preifat'. Ar gyfer arholiadau 2021, mae Cymwysterau Cymru wedi cyhoeddi **canllawiau** i ymgeiswyr preifat. Mae'r canllawiau hyn yn amlinellu'r ddau lwybr sy'n agored i ymgeiswyr preifat:

- Os oes gan ymgeisydd preifat berthynas â chanolfan yn barod—er enghraifft, os yw'r ymgeisydd yn ail-eistedd arholiad mewn canolfan benodol neu os yw canolfan eisoes wedi derbyn cais gan ymgeisydd preifat penodol—bydd y ganolfan honno'n asesu'r ymgeisydd preifat yn yr un ffordd ag y mae'n asesu dysgwyr yn y ganolfan ei hun. Bydd y ganolfan yn rhoi'r graddau, a chaiff y graddau hyn eu penderfynu gan y ganolfan. Hefyd, y ganolfan fydd yn gyfrifol am yr adolygiad os yw'r ymgeisydd yn apelio yn erbyn ei ganlyniadau dros dro.
- Os nad oes gan ymgeisydd preifat berthynas â chanolfan yn barod, caiff canolfan ei nodi at ddibenion asesu'r ymgeisydd preifat o dan sylw. Bydd ymgeisydd preifat yn mynd i'r ganolfan berthnasol ar gyfer asesiadau a bennir gan CBAC. Bydd CBAC yn marcio'r asesiadau hyn, ynghyd â phortffolio o waith y dysgwr, i benderfynu ar radd. Bydd CBAC yn seilio'r penderfyniadau hyn ar yr un canllawiau a ddefnyddir gan y canolfannau eu hunain, gan gynnwys y disgrifwyr a gyhoeddwyd ar gyfer pob gradd. Hefyd, bydd CBAC yn rheoli'r broses apelio ar gyfer yr ymgeiswyr hyn.

Mae Llywodraeth Cymru yn nodi ei bod wedi gweithio gydag awdurdodau lleol i sicrhau bod o leiaf un ysgol neu goleg mewn ardal leol wedi'i nodi fel canolfan ar gyfer asesu ymgeiswyr preifat. Mae rhestr o'r canolfannau hyn ar gael ar **wefan Llywodraeth Cymru**.

Y dyddiad cau i wneud cais am asesiad drwy ganolfan oedd 26 Ebrill 2021. Gall canolfannau barhau i dderbyn ymgeiswyr ar ôl y dyddiad hwn. Fodd bynnag, bydd hyn yn digwydd yn ôl disgresiwn y ganolfan, ac mae'n bosibl y bydd ffi mynediad hwyr yn daladwy.

Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu grant i gefnogi'r canolfannau sy'n asesu ymgeiswyr preifat. Diben y grant hwn yw talu'r costau sy'n gysylltiedig â threfniadau asesu ymgeiswyr preifat eleni, a hynny er mwyn atal ymgeiswyr rhag gorfod talu unrhyw gostau ychwanegol eu hunain.

Mewn blwyddyn arferol, mae'r rhan fwyaf o ymgeiswyr preifat yn talu ffi mynediad ar gyfer eu cymhwyster yn ogystal â chost ychwanegol er mwyn i'r ganolfan weinyddu'r asesiad. Bydd yr arfer hwn yn parhau yn yr haf 2021. Diben y grant sydd ar gael gan y Llywodraeth yw talu unrhyw

gostau ychwanegol sy'n daladwy eleni yng nghyd-destun ymgeiswyr preifat, o gofio bod y dull asesu yn wahanol. Disgwylir i ganolfannau godi'r un ffi am ymgeiswyr preifat ag y maent wedi'i chodi yn y gorffennol, pan oedd arholiadau wedi gallu mynd yn eu blaenau, ac ni ddylent godi ffi uwch eleni.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn y gywir ar adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol na fydd y papurau briffio hyn o reidrwydd yn cael eu diweddaru na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

P-06-1161 Casglu a chyhoeddi data yn rheolaidd o ran faint o fabanod/plant sy'n dychwelyd at ofal eu rhieni sydd wedi bod mewn gofal ar ddiwedd Lleoliad Rhiant a Phlentyn

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Nicola Jones, ar ôl casglu cyfanswm o 60 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Credwn fod llawer o'r rheini sy'n gadael gofal yn cerdded allan o'u lleoliadau gan nad oes llawer o ystyriaeth yn cael ei rhoi i'w profiadau blaenorol na'u lles meddyliol er bod gan fabi hawl i aros gyda'i riant/rhieni os yw'n ddiogel gwneud hynny.

Gwybodaeth Ychwanegol:
Mae llawer o rheini sy'n gadael gofal yn profi ymyrraeth gan wasanaethau cymdeithasol pan fyddant yn rhoi genedigaeth. Mae hyn yn aml oherwydd eu hanes a/neu ddiffyg canllawiau gan eu rhieni eu hunain. Heb os, mae'r rhai sy'n gadael gofal wedi profi trawma yn ystod eu plentyndod ac yn aml yn dioddef o orbryder yn eu bywydau fel oedolion. Yn aml nid ydyn nhw erioed wedi teimlo'n ddiogel yn eu cartrefi yn ystod eu plentyndod ac mae cael eu lle eu hunain wedi bod yn hafan ddiogel iddynt lle maen nhw'n gallu ymlacio'n llwyr. Ar hyn o bryd, os oes unrhyw bryderon, mae rhiant yn cael ei gludo o'i gartref, ei deulu a'i ffrindiau ac yna'n cael ei roi mewn cartref maeth neu gartref preswyl i'w asesu heb fawr o ystyriaeth i'r hyn sy'n sbarduno'r rhiant, a'i les meddyliol. Credwn fod hyn yn aml yn achosi cyfnod emosiynol dros ben ac yna mae rhieni'n gadael eu lleoliadau gan ddifaru am byth y penderfyniad brys a wnaed mewn eiliad bryderus na fyddai wedi digwydd pe bai'r sefyllfa wedi cael ei thrin â mwy o empathi. Rydym am wybod y ffeithiau i weld a oes angen ateb gwell ar gyfer y rhiant a'r plentyn.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Caerdydd
- Canol De Cymru

Senedd Cymru | Y Gwasanaeth Ymchwil
Welsh Parliament | Research Service

Casglu a chyhoeddi data yn rheolaidd o ran faint o fabanod/plant sy'n dychwelyd at ofal eu rhieni sydd wedi bod mewn gofal ar ddiwedd Lleoliad Rhiant a Phlentyn

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: SR21189-4

Rhif y ddeiseb: P-06-1161

Teitl y ddeiseb: Casglu a chyhoeddi data yn rheolaidd o ran faint o fabanod/plant sy'n dychwelyd at ofal eu rhieni sydd wedi bod mewn gofal ar ddiwedd Lleoliad Rhiant a Phlentyn

Geiriad y ddeiseb:

Credwn fod llawer o'r rheini sy'n gadael gofal yn cerdded allan o'u lleoliadau gan nad oes llawer o ystyriaeth yn cael ei rhoi i'w profiadau blaenorol na'u lles meddyliol er bod gan fabi hawl i aros gyda'i riant/rhieni os yw'n ddiogel gwneud hynny.

Mae llawer o rheini sy'n gadael gofal yn profi ymyrraeth gan wasanaethau cymdeithasol pan fyddant yn rhoi genedigaeth. Mae hyn yn aml oherwydd eu hanes a/neu ddiffyg canllawiau gan eu rhieni eu hunain. Heb os, mae'r rhai sy'n gadael gofal wedi profi trawma yn ystod eu plentyndod ac yn aml yn dioddef o orbryder yn eu bywydau fel oedolion. Yn aml nid ydyn nhw erioed wedi teimlo'n ddiogel yn eu cartrefi yn ystod eu plentyndod ac mae cael eu lle eu hunain wedi bod yn hafan ddiogel iddynt lle maen nhw'n gallu ymlacio'n llwyr. Ar hyn o bryd, os oes unrhyw bryderon, mae rhiant yn cael ei gludo o'i gartref, ei deulu a'i ffrindiau ac yna'n cael ei roi mewn cartref maeth neu gartref preswyl i'w asesu heb fawr o ystyriaeth i'r hyn sy'n sbarduno'r rhiant, a'i les meddyliol. Credwn fod hyn yn aml yn achosi cyfnod emosiynol dros ben ac yna mae rhieni'n gadael eu lleoliadau gan ddifaru am byth y penderfyniad brys a wnaed mewn eiliad bryderus na fyddai wedi digwydd pe bai'r sefyllfa wedi cael ei thrin â mwy o empathi. Rydym am wybod y ffeithiau i weld a oes angen ateb gwell ar gyfer y rhiant a'r plentyn.

1. Y cyd-destun

Mae’r ddeiseb hon yn cyfeirio at rieni sydd wedi derbyn gofal gan awdurdod lleol pan oeddent yn blant, ac sydd, yn eu tro, yn destun ymyriadau gan y gwasanaethau cymdeithasol ar ôl cael eu plant eu hunain.

'Plant sy’n derbyn gofal' yw'r term cyfreithiol ar gyfer plant y mae awdurdodau lleol yn gofalu amdanynt mewn ystod o leoliadau. Os ydynt yn bodloni meini prawf penodol pan maent yn cyrraedd oedran penodol, mae ganddynt hawl i gymorth tymor hwy, hyd at 25 oed mewn rhai amgylchiadau, ac fe'u diffinnir yn gyfreithiol fel 'pobl sy’n gadael gofal'. Mae’r derminoleg hon wedi’i hadlewyrchu mewn ystadegau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Mae'n well gan lawer o bobl y term 'wedi bod mewn gofal' wrth gyfeirio at y grwpiau hyn o blant a phobl ifanc. Lle bo modd, mae'r briff hwn yn defnyddio’r term 'wedi bod mewn gofal' er mwyn adlewyrchu geiriad y ddeiseb.

1.1. Beth yw lleoliad rhiant a phlentyn?

Weithiau, mae awdurdod lleol yn lleoli plentyn a rhiant gyda'i gilydd mewn lleoliad sydd â therfyn amser. Yn y rhan fwyaf o achosion, mae hyn er mwyn caniatáu iddynt aros gyda'i gilydd tra bod asesiad rhianta a/neu achos llys yn cael ei gynnal. Fel arfer, defnyddir y lleoliadau hyn ar gyfer babanod yn hytrach na phlant hŷn. Gallant fod yn lleoliadau maeth neu’n lleoliadau preswyl, er enghraifft, mewn uned arbenigol ar gyfer rhieni a phlant. Gallant fod yn lleoliadau awdurdod lleol neu’n lleoliadau sy’n cael eu darparu gan ddarparwyr preifat.

Un senario cyffredin lle mae lleoliadau o’r fath yn cael eu defnyddio yw sefyllfa lle mae gan awdurdod lleol bryderon ynghylch lles neu ddiogelwch plentyn, ac yn penderfynu gwneud cais am orchymyn llys i ymyrryd at ddibenion ceisio diogelu’r plentyn mewn modd sydd wedi’i gynllunio neu ar sail argyfwng. Fel rhan o'r achosion cyfraith gyhoeddus hyn, gall y llys roi cyfarwyddyd bod asesiad rhianta preswyl yn cael ei gynnal.

Mae’r gallu i fagu plant yn rhan bwysig o’r Fframwaith ar gyfer Asesu Plant a'u Teuluoedd, fel y nodir yn y Cod ymarfer ar gyfer asesu anghenion unigolion, a gyhoeddwyd o dan Adran 145 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014**.**

1.2. Rhieni sydd wedi bod mewn gofal

Nid yw data’n cael eu cyhoeddi fel mater o drefn ynghylch nifer y rhieni sydd wedi bod mewn gofal ac y mae eu plant wedi cael eu tynnu o’u gofal. Fodd bynnag, mae pryderon bod rhieni sydd wedi bod mewn gofal yn llawer mwy tebygol na’r boblogaeth gyffredinol o rieni o weld eu plant yn cael eu tynnu o’u gofal a’u gosod yng ngofal yr awdurdod lleol.

Mae'r hyn sy'n digwydd i bobl ifanc sydd wedi bod mewn gofal pan ddônt yn rhieni eu hunain wedi bod yn destun sawl adroddiad a phrosiect ymchwil fel yr astudiaeth hon o blant y plant sy'n derbyn gofal. Edrychodd yr astudiaeth hon ar y gefnogaeth a ddarparwyd i rieni a oedd wedi bod mewn gofal a'r hyn a ddigwyddodd i'w plant hwy yn sgil hynny. Gan gyfeirio at yr wyth o rieni yng Nghymru a fu'n blant a oedd wedi bod mewn gofal a phobl a oedd wedi gadael gofal, mae'r astudiaeth yn nodi:

> Thirty-one pregnancies were discussed during the interviews: 16 live births, two ongoing pregnancies, one stillbirth, one termination and 11 miscarriages. At the point of interview, two parents continued to care for their children, but six had experienced the permanent removal of their child/ren as a result of social services intervention. Twelve of the 16 children discussed in the interviews were ‘looked after’ or adopted.

Roedd astudiaeth a wnaed ar **bobl yng Nghymru sy’n gadael gofal a'u plant sy’n cael eu lleoli i’w mabwysiadu** yn cynnwys y canfyddiadau a ganlyn:

> Young people in and leaving state care are more likely than the general population to become parents at a young age. Relatively little is known about the experiences and progress of care leaver parents and their children, but emerging evidence suggests an increased risk of intergenerational state intervention.

Gan gyfeirio at ddata o Astudiaeth Carfan Mabwysiadu Cymru, canfu’r astudiaeth fod mwy na chwarter (27%) o’r mamau biolegol ac un rhan o bump (19%) o’r tadau biolegol a oedd â phlant a oedd wedi’u lleoli i'w mabwysiadu yn bobl a oedd wedi gadael gofal eu hunain.

Cyfeiriodd hefyd at y ffaith bod modd gwahaniaethu rhwng rhieni a oedd wedi bod mewn gofal â rhieni biolegol eraill yn sgil eu profiadau personol o gael eu cam-drin a’u hesgeuluso. Dywedodd yr astudiaeth:

> Care leaver birth mothers were also more likely than their non-care leaver counterparts to have diagnosed mental health problems and were less likely to appeal the adoption plan. The profiles of children placed for adoption between care leaver and non-care leaver birth parents were similar.

Canfu astudiaeth gan Sefydliad Nuffield yn Lloegr fod nifer uchel o fenywod sy'n ymddangos yn rheolaidd gerbron llysoedd teulu, ac y mae eu plant yn cael eu tynnu o'u gofal a'u gosod mewn gofal cyhoeddus neu eu mabwysiadu, wedi derbyn gofal eu hunain.

Yn ôl cofnodion y llysoedd, roedd 40 y cant o sampl o 354 o famau a oedd yn destun achosion ailadroddus wedi derbyn gofal maeth neu wedi bod mewn cartref plant, gyda 14 y cant arall yn byw fel rhan o berthynas breifat neu anffurfiol i ffwrdd o'u rhieni.

2. Casglu a chyhoeddi data

Ni chyhoeddir data 'o ran faint o fabanod/plant sy'n dychwelyd at ofal eu rhieni sydd wedi bod mewn gofal ar ddiwedd Lleoliad Rhiant a Phlentyn', sef y data y cyfeirir atynt yn y ddeiseb. Mae'n bosibl bod nifer o asiantaethau'n rhan o'r broses hon – ond yn bennaf, awdurdodau lleol a CAFCASS.

Mae amrediad o ddata am blant sydd wedi bod mewn gofal yn cael eu casglu gan awdurdodau lleol ac yn cael eu cyhoeddi gan Lywodraeth Cymru yn dilyn hynny.

CAFCASS Cymru yw'r sefydliad sy'n cefnogi plant a theuluoedd mewn achosion yn y llysoedd teulu. Mae'n cynghori'r llysoedd ynghylch y camau y mae'n ystyried fel y rhai gorau i'w cymryd er budd gorau plant unigol. Mae'r ystadegau y mae'n eu cyhoeddi i'w gweld yn ei adroddiad blynyddol diweddaraf, sef Adroddiad Blynyddol 2019-20.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddaru o reidrwydd na'u diwygio i adlewyrchu newidiadau dilynol.

P-05-1161 Routine collection and publication of data of how many babies/children return to their care experienced parents care at the end of a Parent and Child Placement, Correspondence – Petitioner to Committee, 01.07.21

Thank you for giving me the opportunity to explain the petition further. I'm sure the petition could have had a different heading and would have had further signatures if the wider public understood the reason for it.

I am a foster carer and about four years ago found out that a young woman, who had been in foster care, was pregnant. I knew this young woman would need some support and advice around childcare so took her under my wing. She, unfortunately, experienced two miscarriages before finally having a pregnancy that went full term and the baby was born in August 2020. By this time we had (and still have) a good relationship where the young mum now trusts me (believe me, this is not easy for children/young people who believe they have never had any reason to trust adults).

Prior to the birth of the baby we had organised for mum and baby to come to me straight to my home a couple of weeks but then social services became involved. The mother hadn't done anything wrong. She'd struggled as a teenager so everything was historical other than one 'row' with her boyfriend of 5 years during the pregnancy. I am not condoning the argument and I explained to the mum that, even in the womb, this can impact on a baby and this was taken on board. Unfortunately, social services put this down to 'emotional abuse' and put the baby on the child protection register. I tried to intervene and even took 'mother and baby training' so that mum and baby could come to stay with me in an official capacity. This was refused. This then resulted in Mum being taken from hospital within hours of having a difficult birth, made to walk up two flights of stairs to pack her things - without support, and taken to a foster placement. This mothers anxiety was through the roof and after the difficulties she'd experienced through her life ie. domestic violence in the home, rape, child sexual exploitation to name but a few, this was the last thing she needed.

Social Services told mum that if she didn't complete the 3 month placement then the baby would not be going home with her. The placement was "voluntary" so hadn't gone to court and mum was terrified to allow the case to go to court even though I felt that she would be allowed home. I spoke to the solicitor she'd had on legal aid and, to be frank, she was useless. However, she did tell me that if she'd had a pound for every mother who walked out of a placement she would be

extremely rich. The mother I'm talking about, at the height of her anxiety, feeling that 'social services were going to take her baby anyway' did walk from the placement. Fortunately for her she phoned me absolutely distraught and I was able to persuade her to go back immediately. She completed the placement – although social services drew it out blaming Covid, and she's at home with a very well cared for baby girl who is meeting all her milestones and who has a very strong bond with her mother.

This was the first experience I'd had of a young mum going into a mother and baby placement and the anxiety it caused. I am not adverse to this happening where a baby is truly at risk but feel that there is an extremely high risk of babies being taken into care and put up for adoption unnecessarily because the system is extremely flawed and a mothers reaction to extreme anxiety isn't taken into consideration. It is a false environment that the parents are put into and the result is then false as a parent wouldn't walk away from their own home. Parents feel they are doomed to failure and being spied upon so this situation is setting parents up to fail. People will argue that parents should do what is necessary for their child and this is true but what happens if parents feel the child deserves better and they aren't good enough because of their past experiences. I believe these young parents deserve a chance to have a happy family. Support was available for this mum from a qualified person and was ignored. Mum could have had support in the home but this was also refused.

This example mum had somebody to support her when she was feeling anxious – something many care leavers don't have. If we can find out how many babies successfully go home with their care leaver mothers (or don't) then we can ascertain if this is the best way to help these young people. The more children taken into care, the more children at risk of having mental health issues. Just because a parent is care experienced does not mean that they are incapable of being good parents – many deserve to have a happy family and just need some help with this. With the recent launch of the NEST framework I am hoping that the Senedd will agree that this needs to be addressed and help children now and in the future to stay with the people who love them if it is safe for them to do so.

Kind regards,

Eitem 3.5

P-06-1162 Rhannu Sir Rhondda Cynon Taf ac uno Cwm Cynon â Sir Merthyr

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Sian Davies, ar ôl casglu cyfanswm o 138 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Yn ystod y cyfyngiadau lleol hyn, daeth yn amlwg iawn bod Cwm Cynon (Aberdâr yn bennaf) wedi'i ddatgysylltu'n llwyr oddi wrth weddill Rhondda Cynon Taf. Mae'r holl gyfleusterau lleol yn ein hardal wedi'u symud i Ferthyr, sef ein llys, ein hysbyty, ein cofrestrfa ar gyfer genedigaethau / marwolaethau, ein canolfan siopa, ac yn y blaen. Daeth hyn yn amlwg iawn pan ddywedwyd wrth drigolion Aberdâr na chânt deithio i Ferthyr ond bod yn rhaid iddynt deithio'r holl ffordd i Lantrisant. A ydych chi erioed wedi ceisio mynd i Lantrisant ar drafnidiaeth gyhoeddus?

Gwybodaeth Ychwanegol:
Mae barn gyffredinol yn Aberdâr ein bod ni o dan anfantais wrth ystyried y gwariant sy'n amlwg ym Mhontypridd / Tonysguboriau ac ati oherwydd eu bod nhw yn agosach at y Brifddinas. Mae'r Rhondda yn cael llawer o arian am ei bod wedi'i nodi fel ardal ddifreintiedig, ac mae'n rhaid i drigolion Cwm Cynon godi arian ar gyfer cael unrhyw gyfleusterau, er enghraifft y pad sblasio yn y parc, ac eto cafodd Pontypridd y pwll a'r parc sblasio. Cawsant hwy y rhwydwaith ffordd liniaru o amgylch Pentre'r Eglwys flynyddoedd yn ôl, ac rydyn ni'n dal i aros i'r ffordd gael ei gwneud yn ffordd ddeuol rhyngom ni a Merthyr er ei bod yn cael ei hystyried yn un o'r ffyrdd mwyaf peryglus yn Ne Cymru.

Gyda phoblogaeth Rhondda Cynon Taf y drydedd boblogaeth fwyaf yng Nghymru, ychydig yn llai na dinas Abertawe a dinas Caerdydd, ac yn un o'r ardaloedd mwyaf ar ôl Powys, mae'n amlwg nad yw'r Sir hon yn addas at y diben. Gyda Sir Merthyr, flaengar, rydym o'r farn y byddem yn ffynnu ac yn sir a gâi ei rhedeg yn well, yn enwedig gan fod y cyfyngiadau lleol fel pe baent am fod yn ddigwyddiadau cyffredin yn y dyfodol.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Cwm Cynon
- Canol De Cymru

Senedd Cymru | Y Gwasanaeth Ymchwil
Welsh Parliament | Research Service

Rhannu Sir Rhondda Cynon Taf ac uno Cwm Cynon â Sir Merthyr

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: RS21/0189

Rhif y ddeiseb: P-06-1162

Teitl y ddeiseb: Rhannu Sir Rhondda Cynon Taf ac uno Cwm Cynon â Sir Merthyr

Geiriad y ddeiseb: Yn ystod y cyfyngiadau lleol hyn, daeth yn amlwg iawn bod Cwm Cynon (Aberdâr yn bennaf) wedi'i ddatgysylltu'n llwyr oddi wrth weddill Rhondda Cynon Taf. Mae'r holl gyfleusterau lleol yn ein hardal wedi'u symud i Ferthyr, sef ein llys, ein hysbyty, ein cofrestrfa ar gyfer genedigaethau / marwolaethau, ein canolfan siopa, ac ati.

Daeth hyn yn amlwg iawn pan ddywedwyd wrth drigolion Aberdâr na chânt deithio i Ferthyr ond bod yn rhaid iddynt deithio'r holl ffordd i Lantrisant. A ydych chi erioed wedi ceisio mynd i Lantrisant ar drafnidiaeth gyhoeddus?

Mae barn gyffredinol yn Aberdâr ein bod ni o dan anfantais wrth ystyried y gwariant sy'n amlwg ym Mhontypridd / Tonysguboriau ac ati oherwydd eu bod nhw yn agosach at y Brifddinas. Mae'r Rhondda yn cael llawer o arian am ei bod wedi'i nodi fel ardal ddifreintiedig, ac mae'n rhaid i drigolion Cwm Cynon godi arian ar gyfer cael unrhyw gyfleusterau, er enghraifft y pad sblasio yn y parc, ac eto cafodd Pontypridd y pwll a'r parc sblasio. Cawsant hwy y rhwydwaith ffordd liniaru o amgylch Pentre'r Eglwys flynyddoedd yn ôl, ac rydyn ni'n dal i aros i'r ffordd gael ei gwneud yn ffordd ddeuol rhyngom ni a Merthyr er ei bod yn cael ei hystyried yn un o'r ffyrdd mwyaf peryglus yn Ne Cymru.

Gyda phoblogaeth Rhondda Cynon Taf y drydedd boblogaeth fwyaf yng Nghymru, ychydig yn llai na dinas Abertawe a dinas Caerdydd, ac yn un o'r ardaloedd mwyaf ar ôl Powys, mae'n amlwg nad yw'r Sir hon yn addas at y diben.

www.senedd.cymru

Gyda Sir Merthyr, flaengar, rydym o’r farn y byddem yn ffynnu ac yn sir a gâi ei rhedeg yn well, yn enwedig gan fod y cyfyngiadau lleol fel pe baent am fod yn ddigwyddiadau cyffredin yn y dyfodol.

1. Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru

Sefydlodd Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 (fel y’i diwygiwyd) (“Deddf 2013”) broses gyfreithiol ar gyfer cynnal **adolygiadau o ffiniau a threfniadau etholiadol** yng Nghymru. O dan Ddeddf 2013, sefydlwyd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (“y Comisiwn Ffiniau”), sef corff annibynnol a noddir gan Lywodraeth Cymru. Rôl y Comisiwn Ffiniau yw monitro ac adolygu’r ardaloedd a’r trefniadau etholiadol sy’n berthnasol i’r strwythur llywodraeth leol yng Nghymru.

Mae adran 14 o Ddeddf 2013 yn rhoi **pŵer cyfarwyddo cyffredinol i Weinidogion Cymru** mewn perthynas â’r Comisiwn Ffiniau. Rhaid i’r Comisiwn gydymffurfio ag unrhyw gyfarwyddyd (boed yn gyffredinol neu’n benodol) a roddir iddo gan Weinidogion Cymru.

Adolygu Ffiniau’r Prif Ardaloedd

Caiff y Comisiwn Ffiniau, o’i wirfodd neu ar gais un o’r Prif Gynghorau (sef yr awdurdodau lleol), gynnal **adolygiad o un neu ragor o’r prif ardaloedd** (ffiniau’r awdurdodau lleol) yng Nghymru. Mae adran 23 o Ddeddf 2013 yn nodi'r gofynion ar gyfer cynnal adolygiad o un o’r prif ardaloedd.

Yn dilyn adolygiad o ffiniau prif ardal, rhaid i’r Comisiwn Ffiniau wneud cynigion i Weinidogion Cymru. Yn ei gynigion, gall y Comisiwn Ffiniau gynnig unrhyw newidiadau i brif ardal y mae o’r farn sy’n briodol, gan gynnwys:

- newid y ffin i brif ardal;
- diddymu prif ardal;
- cyfansoddi prif ardal newydd.

Mae’r Comisiwn Ffiniau wedi cyhoeddi canllawiau ar y gweithdrefnau sydd ynghlwm wrth gynnal adolygiadau o’r prif ardaloedd yng Nghymru. Nid yw wedi cynnal **adolygiad o brif ardal** ers i Ddeddf 2013 gael ei phasio.

Mathau eraill o adolygiadau ffiniau

Mae gan y Comisiwn Ffiniau bwerau hefyd i adolygu'r **ffiniau cymunedol** sy'n bodoli o fewn ardaloedd awdurdodau lleol, ac i adolygu **siroedd wedi'u cadw** a **ffiniau tua'r môr.** Cafodd yr adolygiad diweddaraf o ffiniau cymunedol ei gynnal yn Sir Fynwy, gydag **Argymhellion Terfynol y Comisiwn Ffiniau** yn cael eu cyhoeddi ym mis Ionawr 2019.

Adolygu trefniadau etholiadol

Mae Deddf 2013 hefyd yn gosod dyletswydd ar y Comisiwn Ffiniau i gynnal adolygiad o'r **trefniadau etholiadol** ar gyfer pob prif ardal o leiaf unwaith ym mhob cyfnod adolygu. Mae gwefan y Comisiwn Ffiniau yn nodi mai nod adolygiad etholiadol yw sicrhau:

> o fewn pob ardal awdurdod lleol, bod trefniadau etholiadol yn ceisio cyflawni cydraddoldeb. Trwy ddefnyddio strwythur cymunedol presennol awdurdod lleol, bydd arolwg etholiadol yn ystyried hunaniaeth gymunedol, cydraddoldeb etholiadol ac adborth o ymgynghoriadau er mwyn sicrhau bod ein cynigion yn cynnal buddion llywodraeth leol effeithiol a chyfleus ar gyfer etholwyr Cymru.

Rhaid i'r Comisiwn Ffiniau gyhoeddi amserlen ar gyfer cynnal pob un o'r 22 o adolygiadau, cyhoeddi cynigion drafft, cynnal ymgynghoriad helaeth, a chyflwyno ei argymhellion terfynol i Weinidogion Cymru. Gellir darllen y wybodaeth ddiweddaraf am y broses gyfredol ar gyfer cynnal adolygiadau etholiadol ar **wefan Llywodraeth Cymru**.

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Mae Deddf 2013 yn caniatáu i Weinidogion Cymru roi cyfarwyddiadau i'r Comisiwn mewn perthynas ag arfer ei swyddogaethau adolygu. Mae gan Weinidogion Cymru bwerau hefyd i roi cyfarwyddyd i'r Comisiwn gynnal adolygiad, neu adolygiad pellach, o ardal benodol yn sgil argymhellion gan y Comisiwn Ffiniau.

Gall y cyfarwyddyd hwn nodi materion penodol y mae Gweinidogion Cymru yn dymuno i'r Comisiwn roi sylw iddynt wrth gynnal yr adolygiad.

Mae adran 37 o Ddeddf 2013 yn gwneud darpariaeth i Weinidogion Cymru weithredu argymhellion y Comisiwn Ffiniau mewn perthynas ag adolygiad a gynhelir o dan adran 23 (adolygiad o ffiniau prif ardal). Caiff y Gweinidog dan sylw, drwy Orchymyn, 'weithredu unrhyw argymhelliad, **gydag addasiadau neu hebddynt**', neu benderfynu '**peidio â gweithredu'**.

Nid yw Llywodraeth Cymru wedi gwneud unrhyw ddatganiad, nac wedi darparu gwybodaeth, mewn perthynas â'r ddeiseb hon.

3. Camau gweithredu'r Senedd

Mae gorchmynion a rheoliadau a wneir o dan adrannau 37 i 39, a 43 o Ddeddf 2013 (ac eithrio adran 37(1) a 41(1)), yn ddarostyngedig i'r gofynion a'r gweithdrefnau a nodir yn yr adrannau hynny ac adrannau cysylltiedig yn unig. Yn ymarferol, yr hyn y mae hyn yn ei olygu yw y gellir meddwl am y rhain fel offerynnau statudol '**dim gweithdrefn** ac, o'r herwydd, nid ydynt yn destun gwaith craffu gan y Senedd drwy naill ai'r weithdrefn negyddol neu gadarnhaol.

Fodd bynnag, dylid nodi bod y gweithdrefnau penodol a nodir yn yr adrannau perthnasol yn gosod nifer o ofynion sy'n debyg i ofynion craffu, fel ymgynghori â phartïon penodedig, terfynau amser, a lle maent yn cael eu gwneud heblaw gan Lywodraeth Cymru, cymeradwyaeth Gweinidogion Cymru. Felly, bydd Gweinidogion Cymru yn gwneud penderfyniad ynghylch a ddylid gweithredu argymhellion y Comisiwn drwy Orchymyn, gydag addasiadau neu hebddynt – neu ddim o gwbl yn dilyn cyfnod o gyflwyno sylwadau.

Nid yw'r mater hwn wedi cael ei ystyried gan y Senedd.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddaru o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eitem 3.6

P-06-1163 Dylid ymestyn y fwrsariaeth STEMM ôl-raddedig i bob myfyriwr MSc yng Nghymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Rachel Wrathall, ar ôl casglu cyfanswm o 88 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Ym mis Mehefin 2019 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gynllun bwrsariaethau i gynyddu nifer y graddedigion o Gymru sy'n aros yng Nghymru neu'n dychwelyd i Gymru i astudio gradd meistr mewn Gwyddoniaeth, Technoleg, Peirianneg, Mathemateg neu Feddygaeth (a elwir hefyd yn bynciau 'STEMM'). Ar hyn o bryd mae'r cyllid hwn yn berthnasol i brifysgolion traddodiadol yn unig, sy'n eithrio myfyrwyr sy'n dewis gradd Meistr mewn pwnc STEMM trwy ddarparwyr eraill. Mae hyn yn eithrio rhai myfyrwyr y mae angen mwy o hyblygrwydd arnynt o ran y pwnc STEMM neu sut caiff y cwrs ei gyflwyno.

Gwybodaeth Ychwanegol:
Argymhellodd adolygiad Diamond y dylid ymdrechu "i alluogi myfyrwyr i astudio yn y modd sy'n gweddu orau i'w hamgylchiadau". (Adolygiad o Drefniadau Cyllido Addysg Uwch a Chyllid Myfyrwyr yng Nghymru, 2016).

Ar hyn o bryd nid oes hawl gan fyfyrwyr sy'n astudio ar gyfer gradd Meistr STEMM yn Ysgol yr Amgylchedd yng Nghanolfan y Dechnoleg Amgen (CAT) ym Machynlleth gael bwrsariaeth STEMM gan Lywodraeth Cymru. Mae'r cyrsiau a ddarperir yn CAT yn canolbwyntio'n benodol ar gynaliadwyedd, sy'n cyd-fynd ag ymdrechion Llywodraeth Cymru i newid cwrs Cymru tuag at lwybr mwy cynaliadwy (e.e. trwy'r egwyddorion a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015).

Mae dull addysgu hyblyg yn CAT, ac yn wahanol i brifysgolion traddodiadol, mae'n galluogi myfyrwyr i astudio ar gyfer gradd Meistr a addysgir gan barhau â'u gwaith/cyfrifoldebau gofalu.

Credwn fod eithrio myfyrwyr STEMM mewn sefydliadau fel CAT rhag gallu cael arian bwrsariaeth STEMM yn mynd yn groes i nodau'r polisi bwrsariaeth STEMM.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Bro Morgannwg
- Canol De Cymru

Senedd Cymru | Y Gwasanaeth Ymchwil
Welsh Parliament | Research Service

Dylid ymestyn y fwrsariaeth STEMM ôl-raddedig i bob myfyriwr MSc yng Nghymru

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: SR21/189-6

Rhif y ddeiseb: P-06-1163

Teitl y ddeiseb: Dylid ymestyn y fwrsariaeth STEMM ôl-raddedig i bob myfyriwr MSc yng Nghymru.

Geiriad y ddeiseb: Ym mis Mehefin 2019 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gynllun bwrsariaethau i gynyddu nifer y graddedigion o Gymru sy'n aros yng Nghymru neu'n dychwelyd i Gymru i astudio gradd meistr mewn Gwyddoniaeth, Technoleg, Peirianneg, Mathemateg neu Feddygaeth (a elwir hefyd yn byncia 'STEMM'). Ar hyn o bryd mae'r cyllid hwn yn berthnasol i brifysgolion traddodiadol yn unig, sy'n eithrio myfyrwyr sy'n dewis gradd Meistr mewn pwnc STEMM trwy ddarparwyr eraill. Mae hyn yn eithrio rhai myfyrwyr y mae angen mwy o hyblygrwydd arnynt o ran y pwnc STEMM neu sut caiff y cwrs ei gyflwyno.

1. Pwyntiau Allweddol

Ym mis Awst 2019, **cyhoeddodd Llywodraeth Cymru dri chymhelliad newydd** i fyfyrwyr wneud eu gradd Meistr yng Nghymru. Un o'r cymhellion hynny oedd bwrsariaeth o £2,000 i raddedigion o bob oed astudio yng Nghymru ar gyfer gradd Meistr mewn Gwyddoniaeth, Technoleg, Peirianneg, Mathemateg neu Feddygaeth (STEMM) – dyma'r cynllun y mae'r ddeiseb yn cyfeirio ato.

Cyhoeddwyd bryd hynny y byddai'r cymhellion yn cael eu rhoi i ddarparwyr addysg uwch Cymru drwy Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC).

Ar adeg ysgrifennu'r papur briffio hwn, er y gall myfyrwyr ar gyrsiau lefel Meistr penodol a addysgir yn y Ganolfan Dechnoleg Amgen (y darparwr y cyfeirir ato yn y ddeiseb) gael cymorth ariannol ar gyfer ffioedd a chynhaliaeth, nid yw'r darparwr ei hun, sef y Ganolfan Dechnoleg Amgen, yn gymwys i dderbyn arian cyhoeddus gan CCAUC.

Y rheswm am hyn yw nad yw'r Ganolfan Dechnoleg Amgen yn bodloni'r diffiniad o sefydliad addysg uwch sydd ei angen i ganiatáu i CCAUC ei ariannu. Felly, nid yw CCAUC yn gallu dyrannu cyllid cynllun cymhelliant i'r Ganolfan Dechnoleg Amgen (a darparwyr amgen tebyg eraill) ar gyfer ei chyrsiau Meistr perthnasol.

Er mwyn caniatáu i CCAUC ystyried dyrannu arian cyhoeddus i'r Ganolfan Dechnoleg Amgen a darparwyr amgen tebyg yng Nghymru, byddai angen i'r Ganolfan geisio cael ei ddynodi gan Lywodraeth Cymru fel sefydliad addysg uwch gan ddefnyddio pwerau o dan Adran 129 o **Ddeddf Diwygio Addysg 1988**.

Mae CCAUC wedi nodi sail y dyraniad parhaus o gynllun cymhelliant Meistr STEMM **yn y cylchlythyr hwn**, a nodir y sail gyffredinol a ddefnyddir ar gyfer ariannu ym mharagraff 6 o'r **cylchlythyr hwn**.

2. Manylion pellach

Mae cyllid cyhoeddus ar gyfer darpariaeth addysg uwch a chymorth ariannol i fyfyrwyr addysg uwch yn fater cymhleth. Mae'r gyfraith yn golygu y gall myfyrwyr gael cymorth ariannol gan Lywodraeth Cymru i ddilyn cwrs, ond nid yw'r darparwr ei hun yn gymwys i dderbyn arian cyhoeddus yn uniongyrchol. Y rheswm am hyn yw bod y gyfraith sy'n ymwneud â darparwyr cyllid, a'r gyfraith o ran dyfarnu cymorth ariannol i fyfyrwyr, yn faterion ar wahân.

2.1. Darparwyr cyllid

Mae cyllid cyhoeddus yn cael ei roi i ddarparwyr gan CCAUC gan ddefnyddio pwerau a nodir yn **Neddf Addysg Bellach ac Addysg Uwch 1992** (Deddf 1992). Mae'r pwerau hyn yn cynnwys natur benodol y gweithgareddau sy'n gymwys i gael cyllid a'r mathau penodol o sefydliadau y gellir rhoi cyllid iddynt. Y gweithgareddau sy'n gymwys i gael cyllid yw'r rhai a gyflawnir gan 'Sefydliadau Addysg Uwch' yn bennaf.

Felly, y prawf allweddol yn y sefyllfa hon o dan Ddeddf 1992 yw os daw darparwr o fewn y diffiniad o 'Sefydliad Addysg Uwch'. Mae Adran 65(5) o Ddeddf 1992 yn diffinio sefydliad addysg uwch fel 'prifysgol, sefydliad a gynhelir gan gorfforaeth addysg uwch neu sefydliad dynodedig.'

Ar hyn o bryd, nid yw’r Ganolfan Dechnoleg Amgen yn cyd-fynd ag unrhyw un o'r diffiniadau hynny o Sefydliad Addysg Uwch. Mater i Lywodraeth Cymru felly (gan ddefnyddio ei phwerau o dan **Adran 129 o Ddeddf Diwygio Addysg 1988**) fyddai penderfynu a ddylid ei ddynodi'n sefydliad sy'n gymwys i gael arian gan CCAUC ai peidio.

2.2. Cyllid i fyfyrwyr

Mae cyllid cyhoeddus ar gael i fyfyrwyr ar gyfer ffioedd dysgu a chynhaliaeth o dan y rheoliadau cymorth i fyfyrwyr a wnaed gan Lywodraeth Cymru gan ddefnyddio ei phwerau o dan **Ddeddf Addysgu ac Addysg Uwch 1998**. Gwneir hyn drwy ‘ddynodi’ cyrsiau i fod yn gymwys am gymorth i fyfyrwyr. Gall dynodiadau naill ai fod yn awtomatig mewn rhai amgylchiadau, neu rhaid i ddarparwr ofyn i Lywodraeth Cymru ddynodi pob cwrs yn unigol (proses y mae CCAUC yn gyfrifol amdani ar ran Llywodraeth Cymru).

Yn yr achos hwn, nid yw cyrsiau’r Ganolfan Dechnoleg Amgen yn cael eu dynodi'n awtomatig, ac felly mae wedi gwneud cais llwyddiannus i rywfaint o'i ddarpariaeth Meistr gael ei dynodi'n benodol gan Lywodraeth Cymru at ddibenion cymorth i fyfyrwyr. Mae hyn yn golygu y gall myfyrwyr sy'n astudio cyrsiau o'r fath gael mynediad at **becyn cymorth Cyllid Meistr Llywodraeth Cymru**. Byddai angen i'r rhan fwyaf o ddarparwyr amgen ddilyn yr un broses er mwyn galluogi eu myfyrwyr i gael cymorth ariannol gan Lywodraeth Cymru.

3. Casgliad

Gall myfyrwyr sy'n astudio cyrsiau Meistr penodol sydd wedi'u dynodi gan Lywodraeth Cymru at ddibenion cymorth ariannol i fyfyrwyr dderbyn y pecyn Cyllid Meistr. Bydd hyn yn wir yn achos darparwyr amgen eraill yng Nghymru sydd hefyd wedi dynodi eu cyrsiau at ddibenion cymorth ariannol i fyfyrwyr (naill ai'n awtomatig neu'n unigol).

Ond gan nad yw’r Ganolfan Dechnoleg Amgen yn dod o fewn y diffiniad o Sefydliad Addysg Uwch, a chan nad yw wedi'i dynodi felly gan Lywodraeth Cymru gan ddefnyddio ei phwerau o dan Ddeddf 1988, ni all dderbyn cyllid drwy gynllun cymhelliant STEMM CCAUC ar hyn o bryd. O dan y gyfraith bresennol, mater i’r Ganolfan Dechnoleg Amgen, neu unrhyw ddarparwr arall yn yr un sefyllfa, yw ceisio cael ei dynodi felly gan Lywodraeth Cymru, ac i Lywodraeth Cymru wneud y dynodiad. Gall y Bil Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) y mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu ei gyflwyno i'r Senedd hon ddiwygio’r gofynion i sefydliad fod yn gymwys i gael arian cyhoeddus yn y dyfodol.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth a gynhwysir yn y briff hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddaru o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

P-06-1164 Gwneud bwlio ac aflonyddu mewn ysgolion yn drosedd pan fydd plant wedi cyrraedd yr oedran cyfrifoldeb troseddol

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Alanna Louise Virk, ar ôl casglu cyfanswm o 94 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Mae gormod o blant yn dioddef mewn distawrwydd, yn hunan-niweidio neu'n cyflawni hunanladdiad. Nid yw annog plant i fod yn garedig wrth ei gilydd yn gweithio. Nid yw bwlis yn wynebu canlyniadau eu gweithredoedd. Dylid gwneud bwlio ac aflonyddu yn drosedd pan fydd plant wedi cyrraedd yr oedran cyfrifoldeb troseddol (10 oed+).

Gwybodaeth Ychwanegol:
Yn amlach na pheidio y dioddefwyr a'u teuluoedd sy'n gorfod ymdopi â chanlyniadau bwlio, nid y bwlis. Mae llawer o blant yn cyflawni hunanladdiad neu yn cael eu bywydau wedi'u dinistrio, ond mae bwlis yn byw gweddill eu bywydau heb wynebu unrhyw ganlyniadau am eu gweithredoedd. Yn aml ni fydd plant yn codi llais oherwydd eu bod yn teimlo'n ddi-rym ac yn credu nad oes modd atal y bwlio. Os byddai hyn yn gyfraith yna fe allai plant deimlo'n fwy hyderus i godi llais yn erbyn eu bwlis. Mae bwlio ac aflonyddu yn y gweithle wedi'i warchod o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Pam na all plant gael yr un amddiffyniad?

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad
- Wrecsam
- Gogledd Cymru

Senedd Cymru | Y Gwasanaeth Ymchwil
Welsh Parliament | Research Service

Gwneud bwlio ac aflonyddu mewn ysgolion yn drosedd pan fydd plant wedi cyrraedd yr oedran cyfrifoldeb troseddol

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: SR21/0189

Rhif y ddeiseb: P-06-1164

Teitl y ddeiseb: Gwneud bwlio ac aflonyddu mewn ysgolion yn drosedd pan fydd plant wedi cyrraedd yr oedran cyfrifoldeb troseddol

Geiriad y ddeiseb: Mae gormod o blant yn dioddef mewn distawrwydd, yn hunan-niweidio neu'n cyflawni hunanladdiad. Nid yw annog plant i fod yn garedig wrth ei gilydd yn gweithio. Nid yw bwlis yn wynebu canlyniadau eu gweithredoedd. Dylid gwneud bwlio ac aflonyddu yn drosedd pan fydd plant wedi cyrraedd yr oedran cyfrifoldeb troseddol (10 oed+).

Yn amlach na pheidio y dioddefwyr a'u teuluoedd sy'n gorfod ymdopi â chanlyniadau bwlio, nid y bwlis. Mae llawer o blant yn cyflawni hunanladdiad neu yn cael eu bywydau wedi'u dinistrio, ond mae bwlis yn byw gweddill eu bywydau heb wynebu unrhyw ganlyniadau am eu gweithredoedd. Yn aml ni fydd plant yn codi llais oherwydd eu bod yn teimlo'n ddi-rym ac yn credu nad oes modd atal y bwlio. Os byddai hyn yn gyfraith yna fe allai plant deimlo'n fwy hyderus i godi llais yn erbyn eu bwlis. Mae bwlio ac aflonyddu yn y gweithle wedi'i warchod o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Pam na all plant gael yr un amddiffyniad?

1. Cefndir

1.1. Dyletswyddau cyfreithiol

Mae amrediad o ddeddfwriaeth yn gymwys yng Nghymru sydd â’r nod o amddiffyn plant a phobl ifanc rhag cael eu cam-drin, gan gynnwys cael eu bwlio:

- Mae Deddf Addysg 2002 yn gosod dyletswydd gofal ar ysgolion i amddiffyn eu holl ddysgwyr ac i ddarparu amgylchedd diogel, iach.
- Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gosod rhwymedigaethau ar ysgolion i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth, hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a phobl nad ydynt yn ei rhannu, a meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a phobl nad ydynt yn ei rhannu.
- Mae Deddf Addysg 2002 yn gosod dyletswydd gyfreithiol ar ysgolion a gynhelir ac awdurdodau lleol i ddiogelu a hyrwyddo lles plant a phobl ifanc.
- Mae Deddf Addysg ac Arolygiadau 2006 yn ei gwneud yn ofynnol i bennaeth ysgol a gynhelir bennu mesurau i annog ymddygiad da a pharch tuag at eraill, ac i atal pob math o fwlio ymhlith dysgwyr.

Yn ogystal, gallai rhai gweithgareddau bwlio ar-lein fod yn droseddau o dan nifer o wahanol gyfreithiau, gan gynnwys Deddf Cyfathrebu Maleisus 1988 a Deddf Amddiffyn rhag Aflonyddu 1997.

Yng Nghymru a Lloegr, yr oedran cyfrifoldeb troseddol yw 10 oed. Gellir arestio plant rhwng 10 a 17 oed a'u dwyn gerbron y llys os ydynt yn cyflawni trosedd.

2. Camau gweithredu gan Lywodraeth Cymru

Yng Nghymru, mae canllawiau gan Lywodraeth Cymru yn cefnogi’r ddeddfwriaeth dan sylw. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru **Hawliau, parch, cydraddoldeb: Canllawiau statudol ar gyfer cyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir** ym mis Tachwedd 2019. Roedd y ddogfen hon yn disodli'r canllawiau anstatudol a gyhoeddwyd yn flaenorol, sef ‘Parchu Eraill’.

Rhaid i gyrff llywodraethu roi sylw dyledus i’r canllawiau statudol hyn wrth arfer eu swyddogaethau ynghylch y dull o reoli ysgol a gwneud trefniadau ar gyfer diogelu a hybu llesiant plant a phobl ifanc sy’n ddysgwyr yn yr ysgol. Rhaid i gyrff llywodraethu roi sylw i'r canllawiau statudol wrth arfer eu swyddogaethau o ran hybu ymddygiad da a disgyblaeth dda mewn ysgolion. Mae'r canllawiau'n nodi:

> ...bydd yn rhaid i'r pennaeth weithredu yn unol â'r polisi ymddygiad, rhywbeth y mae Deddf [Addysg ac Arolygiadau] 2006 yn nodi y dylai pob ysgol ei sefydlu. Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i weithdrefnau sy'n amlinellu sut bydd ysgol yn mynd i'r afael â bwlio a strategaethau i herio ymddygiad bwlïaidd gael eu nodi'n glir ym mholisi gwrth-fwlio ysgol.

Mae'r canllawiau hefyd yn nodi y gallai rhai achosion o fwlio fod yn faterion diogelu neu'n faterion lle mae angen cysylltu â'r heddlu. Mae'r canllawiau'n dweud:

> Dylid hysbysu'r heddlu cyn gynted ag y bo modd os amheuir bod tramgwydd troseddol wedi cael ei chyflawni yn erbyn plentyn neu berson ifanc.

3. Camau gweithredu gan Senedd Cymru

Rhwng 2019 a 2020, bu'r Pwyllgor Deisebau yn ystyried deiseb, **P-05-862 Mynd i'r afael â bwlio mewn ysgolion**, a oedd yn galw am fframwaith gwrth-fwlio safonol a allai gael ei orfodi drwy'r gyfraith, ac yn gofyn bod achosion o fwlio yn cael eu cofnodi a bod gweithredu'n digwydd yn eu cylch. Clywodd y Pwyllgor dystiolaeth lafar gan Kirsty Williams, sef y Gweinidog Addysg ar y pryd, a gofynnodd am dystiolaeth ysgrifenedig gan Gomisiynydd Plant Cymru ac elusennau plant. Roedd y Comisiynydd Plant yn fodlon â statws statudol y canllawiau gwrth-fwlio newydd. Cytunodd y Pwyllgor nad oedd fawr ddim pellach y gallai'r Pwyllgor ei gyflawni bryd hynny, a chytunodd i gau'r ddeiseb.

4. Camau gweithredu gan Senedd y DU

Yn 2018, trafododd Pwyllgor Deisebau Senedd y DU ddeiseb berthnasol, sef Make Bullying a Criminal Offence. Roedd ymateb Llywodraeth y DU fel a ganlyn:

> Laws are already in place to protect people when bullying behaviour constitutes a criminal offence. The government does not plan to introduce additional legislation for bullying behaviour.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddaru o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

P-06-1165 Dylid gwahardd gwerthu ac yfed alcohol yn y Senedd

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Russell Gwilym Morris, ar ôl casglu cyfanswm o 91 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Rydym yn galw ar y Senedd i wahardd gwerthu ac yfed alcohol yn y Senedd. Gweithle yw'r Senedd ac nid yw'r rhan fwyaf o weithleoedd yn caniatáu alcohol yn eu safleoedd. Mae llawer o sefydliadau yn y brifddinas hefyd lle gall Aelodau o'r Senedd fynd iddynt i ymlacio ar ôl diwrnod o waith, fel sy'n wir i weddill dinasyddion Cymru.

Mae pobl eisoes yn teimlo bod diwylliant o 'y nhw a ni' mewn gwleidyddiaeth, a byddai hyn o gymorth i newid ychydig ar y canfyddiad hwnnw.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Aberafan
- Gorllewin De Cymru

Senedd Cymru | Y Gwasanaeth Ymchwil
Welsh Parliament | Research Service

Dylid gwahardd gwerthu ac yfed alcohol yn y Senedd

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: SR21/0089-8

Rhif y ddeiseb: P-06-1165

Teitl y ddeiseb: Dylid gwahardd gwerthu ac yfed alcohol yn y Senedd

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar y Senedd i wahardd gwerthu ac yfed alcohol yn y Senedd. Gweithle yw'r Senedd ac nid yw’r rhan fwyaf o weithleoedd yn caniatáu alcohol yn eu safleoedd. Mae llawer o sefydliadau yn y brifddinas hefyd lle gall Aelodau o'r Senedd fynd iddynt i ymlacio ar ôl diwrnod o waith, fel sy’n wir i weddill dinasyddion Cymru.

Mae pobl eisoes yn teimlo bod diwylliant o ‘y nhw a ni’ mewn gwleidyddiaeth, a byddai hyn o gymorth i newid ychydig ar y canfyddiad hwnnw.

www.senedd.cymru

1. Cefndir

Mater i Gomisiwn y Senedd yw rheoli ystâd y Senedd, gan gynnwys gosod unrhyw gyfyngiadau ar werthu ac yfed alcohol.

Mae'r gwasanaethau arlwyo a ddarperir yn y Senedd yn cael eu darparu gan **gontractwr allanol**, sef Charlton House & Co Group ("Charlton").

O dan y contract hwnnw, mae Charlton yn rheoli bwyty, siop goffi, parlyrau te, a chaffi cyhoeddus y Senedd. Mae hefyd yn darparu gwasanaethau arlwyo ar gyfer digwyddiadau'r Senedd a'i gweithgareddau lletygarwch. Mae gan Charlton **drwydded** i weini alcohol ar safle'r Senedd.

2. Y polisi alcohol ar ystâd y Senedd

Cyflwynodd y Senedd bolisi ym mis Medi 2014 **yn nodi** na fyddai unrhyw alcohol yn cael ei weini ar yr ystâd cyn 18:00.

Mae polisi Comisiwn y Senedd ar gyfer defnyddio Ystâd y Cynulliad[1] yn nodi:

> 14.1 **Ni chaiff ein trwyddedeion werthu na gweini alcohol** i'w yfed ar ystâd y Cynulliad **cyn 6pm yn ystod yr wythnos yn ystod y tymor.** Os nad yw'r Cynulliad yn eistedd, efallai y bydd y rheolau hyn yn cael eu llacio ar adegau, ond dim ond gyda chydsyniad datganedig y Llywydd y gellir gwneud cais amdano drwy'r tîm Lleoliadau. [Pwyslais y Gwasanaeth Ymchwil.]

Mae'r cyfyngiad hwn hefyd yn cael ei adlewyrchu yn y **cod ymddygiad ar gyfer ymwelwyr** i'r Senedd.

[1] Mae hon yn ddogfen fewnol.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddaru o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

P-06-1166 Darparu grantiau di-dreth i bobl sy'n gweithio yn y celfyddydau a darparu cyllid grant i leoliadau celfyddydol.

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Natalie Bowen, ar ôl casglu cyfanswm o 50 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Ar hyn o byrd, mae llywodraeth y DU yn annog pobl sy'n gweithio yn y celfyddydau i ailhyfforddi. Rydym ni'n credu fod hyn yn gamsynied ac y dylai pobl sy'n gweithio yn y celfyddydau gael grantiau i'w galluogi i barhau i ddiddanu pobl. Y celfyddydau yw enaid ein cymuned a dylem eu cefnogi'n ariannol.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Rhondda
- Canol De Cymru

Senedd Cymru | Y Gwasanaeth Ymchwil
Welsh Parliament | Research Service

Darparu grantiau di-dreth i bobl sy'n gweithio yn y celfyddydau a darparu cyllid grant i leoliadau celfyddydol

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: RS21/0189-9

Rhif y ddeiseb: P-06-1166

Teitl y ddeiseb: Darparu grantiau di-dreth i bobl sy’n gweithio yn y celfyddydau a darparu cyllid grant i leoliadau celfyddydol

Geiriad y ddeiseb: Ar hyn o byrd, mae llywodraeth y DU yn annog pobl sy’n gweithio yn y celfyddydau i ailhyfforddi. Rydym ni’n credu fod hyn yn gamsynied ac y dylai pobl sy’n gweithio yn y celfyddydau gael grantiau i’w galluogi i barhau i ddiddanu pobl. Y celfyddydau yw enaid ein cymuned a dylem eu cefnogi’n ariannol.

www.senedd.cymru

1. Cefndir

Dosberthir cyllid y celfyddydau yng Nghymru yn bennaf gan Gyngor Celfyddydau Cymru. Mae'n dosbarthu cyllid, yn bennaf gan Lywodraeth Cymru a'r Loteri Genedlaethol, i leoliadau celfyddydol, sefydliadau ac ymarferwyr.

Nid yw cyrff sy'n darparu cyllid grant yn pennu statws treth y cyllid hwnnw. Mae trethiant fel arfer yn fater a gedwir yn ôl, ac mae'n cael ei benderfynu gan Senedd y DU a'r Trysorlys.

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

2.1. Cefnogaeth i'r celfyddydau

Yng **nghyllideb 2021-22** dyrannodd Llywodraeth Cymru £43 miliwn i Gyngor y Celfyddydau. Mae hyn yn gynnydd o 30 y cant o **gyllideb derfynol 2020-21** a oedd yn ddyraniad o £33 miliwn. Mae Cyngor y Celfyddydau yn defnyddio'r cyllid hwn yn unol â chyfarwyddiadau a roddir gan Lywodraeth Cymru.

Drwy gydol y pandemig darparwyd cyllid penodol i leoliadau celfyddydau, sefydliadau ac ymarferwyr yng Nghymru.

Ym mis Gorffennaf 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru **Gronfa Adferiad Diwylliannol**. Roedd hyn ar ôl i Lywodraeth Cymru gael £59 miliwn mewn cyllid canlyniadol o becyn cymorth Llywodraeth y DU ar gyfer diwylliant yn Lloegr. I ddechrau, dyrannodd Llywodraeth Cymru £53 miliwn i'r gronfa hon, cyn ychwanegu cyllid pellach yn ystod y misoedd dilynol. Mae cyllid Cymru yn cael ei ddosbarthu gan y Cyngor Celfyddydau, Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi **dweud** bod y gronfa hon wedi darparu “£63.3 miliwn yn 2020 i 2021 i gefnogi theatrau, lleoliadau cerddoriaeth, safleoedd treftadaeth, digwyddiadau, amgueddfeydd, llyfrgelloedd, orielau, sinemâu annibynnol a gweithwyr llawrydd.”

Roedd yn cynnwys tair prif elfen. Gweinyddodd Cyngor y Celfyddydau gyllid o dros £18 miliwn i gefnogi 170 o sefydliadau, gan gefnogi theatrau ac orielau celf cenedlaethol a lleol. Mae dros 1,000 o swyddi wedi'u cefnogi.

Darparodd y Gronfa Gweithwyr Llawrydd gyfanswm o £18 miliwn o gymorth grant i 3,500 o weithwyr llawrydd nad oeddent wedi gallu gweithio yn ystod y pandemig. Dosbarthwyd yr arian hwn gan awdurdodau lleol.

Darparodd yr elfen o'r gronfa a weinyddir gan Lywodraeth Cymru £27 miliwn i gefnogi'r sectorau diwylliant, creadigol, digwyddiadau a threftadaeth. Derbyniodd dros 500 o sefydliadau gyllid.

Ym mis Mawrth 2021, **ymestynnodd** Llywodraeth Cymru y Gronfa Adferiad Diwylliannol gyda 'hyd at £30 miliwn' o gyllid ychwanegol.

2.2. Statws treth grantiau

Nid yw cyrff sy'n darparu cyllid grant yn pennu statws treth y cyllid hwnnw. Mae trethiant fel arfer yn fater a gedwir yn ôl, ac mae'n cael ei benderfynu gan Senedd y DU a'r Trysorlys.

Cafodd hyn ei ddangos gan **daliad ychwanegol o £500** Llywodraeth Cymru ym mis Mai 2020 ar gyfer gweithwyr gofal cymdeithasol.

Roedd **sylw yn y cyfryngau** ym mis Mehefin 2020, a nododd y bydd cyfraniadau treth ac Yswiriant Gwladol yn daladwy ar y taliad o £500. Yn y **cyhoeddiad gwreiddiol ar 1 Mai**, roedd y Prif Weinidog wedi galw ar Lywodraeth y DU i beidio â threthu'r taliad ychwanegol, gan alluogi gweithwyr gofal cymdeithasol i gadw'r swm llawn, a nododd fod Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau i sicrhau nad oedd yn effeithio ar hawliau pobl i fudd-daliadau. Nododd yr adroddiad fod Llywodraeth Cymru a Chyllid a Thollau EM wedi dweud eu bod yn gweithio gyda'i gilydd, ond heb unrhyw ateb, mae Llywodraeth y DU wedi gofyn i Lywodraeth Cymru sut yr hoffai symud ymlaen.

Fodd bynnag, cynhaliodd Trysorlys EM ei safle, a **threthwyd gweithwyr gofal cymdeithasol** ar y bonws o £500.

3. Camau gweithredu Senedd Cymru

Edrychodd Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu y Senedd flaenorol ar effaith y pandemig ar y celfyddydau. Roedd y cyhoeddiadau perthnasol yn cynnwys:

- **Effaith argyfwng Covid-19 ar y sector celfyddydau** (Mehefin 2020)
- **Clyw fy nghân: ymchwiliad i'r diwydiant cerddoriaeth fyw** (Rhagfyr 2020)
- **Adrodd ar waith pellach ar effaith Covid-19 ar y celfyddydau** (Rhagfyr 2020)

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddaru o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eitem 3.10

P-06-1167 Cefnogwch fusnesau teithio a thwristiaeth Cymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Matthew Sutton, ar ôl casglu cyfanswm o 138 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Mae'r coronafeirws wedi effeithio'n sylweddol ar bob busnes ledled Cymru, ond mae wedi cael effaith ariannol enfawr ar y diwydiant teithio a thwristiaeth ers y dechrau.

O'r rheol 5 milltir wreiddiol, i gael caniatâd i fasnachu am 7 wythnos yn unig, a bellach mae cyfyngiadau teithio lleol wedi cael eu gosod eto ar draws rhannau helaeth o Gymru.

Gwybodaeth Ychwanegol:
Mae'r diwydiant twristiaeth, yn enwedig gwyliau bysiau, yn mynd â phobl i lan y môr, i drefi ac i ddinasoedd, gan roi digonedd o arian i fusnesau lletygarwch a manwerthu lleol.

Ychydig iawn o arian gawson ni, ac ni fydd y cyhoeddiad diweddaraf ynghylch y Gronfa Cadernid Economaidd yn ddigon i gefnogi'r holl fusnesau ledled Cymru y mae angen y gefnogaeth arnynt.

Mae pecynnau cymorth wedi'u rhoi ar waith ar gyfer llawer o fathau o fusnesau, ond mae'n ymddangos mai ein maes ni sydd wedi'i effeithio waethaf ac sydd wedi cael y lleiaf o gymorth.

Rydym yn gofyn yn garedig am eich cefnogaeth i annog Llywodraeth Cymru i drafod cynllun i helpu ein diwydiant i oroesi'r pandemig hwn.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Merthyr Tudful a Rhymni
- Dwyrain De Cymru

Cefnogwch fusnesau teithio a thwristiaeth Cymru

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: SR21/0194-10

Rhif y ddeiseb: P-06-1167

Teitl y ddeiseb: Cefnogwch fusnesau teithio a thwristiaeth Cymru

Geiriad y ddeiseb: Mae'r coronafeirws wedi effeithio'n sylweddol ar bob busnes ledled Cymru, ond mae wedi cael effaith ariannol enfawr ar y diwydiant teithio a thwristiaeth ers y dechrau.

O'r rheol 5 milltir wreiddiol, i gael caniatâd i fasnachu am 7 wythnos yn unig, a bellach mae cyfyngiadau teithio lleol wedi cael eu gosod eto ar draws rhannau helaeth o Gymru.

Mae'r diwydiant twristiaeth, yn enwedig gwyliau bysiau, yn mynd â phobl i lan y môr, i drefi ac i ddinasoedd, gan roi digonedd o arian i fusnesau lletygarwch a manwerthu lleol.

Ychydig iawn o arian gawson ni, ac ni fydd y cyhoeddiad diweddaraf ynghylch y Gronfa Cadernid Economaidd yn ddigon i gefnogi'r holl fusnesau ledled Cymru y mae angen y gefnogaeth arnynt.

Mae pecynnau cymorth wedi'u rhoi ar waith ar gyfer llawer o fathau o fusnesau, ond mae'n ymddangos mai ein maes ni sydd wedi'i effeithio waethaf ac sydd wedi cael y lleiaf o gymorth.

Rydym yn gofyn yn garedig am eich cefnogaeth i annog Llywodraeth Cymru i drafod cynllun i helpu ein diwydiant i oroesi'r pandemig hwn.

1. Y cefndir

Canfu'r arolwg baromedr twristiaeth diweddaraf gan Lywodraeth Cymru fod **tua chwarter y busnesau yn y sector twristiaeth yng Nghymru wedi colli dros 80 y cant o'u refeniw arferol yn 2020**, a bod dros hanner y busnesau yn y sector wedi gweld eu refeniw yn gostwng mwy na 60 y cant. Gan dynnu sylw at yr heriau aruthrol y mae'r sector yn eu hwynebu, mae'r gwaith ymchwil yn nodi mai **dim ond 43 y cant o fusnesau twristiaeth sy'n disgwyl goroesi y tu hwnt i'r chwe mis nesaf**.

Mae Cydffederasiwn Cludiant Teithwyr (CPT) Cymru, sy'n cynrychioli gweithredwyr bysiau a choetsys ledled Cymru, wedi nodi yn eu strategaeth coetsys ar gyfer Cymru:

> The Covid-19 pandemic has had a devastating impact on an industry that is normally fundamentally healthy and profitable. However, with lockdown restrictions gradually easing, it is likely that trips can get underway this summer and is an opportunity for the industry to play a leading role in Wales economic recovery.

Roedd Cydffederasiwn Cludiant Teithwyr Cymru yn amlygu hefyd bod 8 o bob 10 gweithredwr coetsys yn y DU wedi gweld eu trosiant yn lleihau o leiaf 50 y cant yn ystod y pandemig, a bod 2 o bob 10 gweithredwr wedi gweld trosiant yn lleihau o leiaf 90 y cant.

Cyhoeddwyd Llwybr Newydd, sef strategaeth drafnidiaeth Llywodraeth Cymru, ym mis Mawrth 2021 ac mae'n nodi cynlluniau bach ar gyfer cefnogi gwahanol sectorau trafnidiaeth i gyflawni blaenoriaethau hirdymor Llywodraeth Cymru. Mae'n ymdrin â gwasanaethau bysiau, ond nid yw'n ymdrin â gwasanaethau coetsys.

Gan edrych yn benodol ar y sector twristiaeth, mae'r ddogfen Dewch i Lunio'r Dyfodol yn nodi dull Llywodraeth Cymru o ail-greu o ran yr economi. O ran masnach teithio, mae'n nodi bod effeithiau penodol, gan gynnwys:

- Rôl ganolog atyniadau ymwelwyr yn y daith a thaith gwyliau bysiau moethus; os nad yw rhai atyniadau yn ailagor neu'n cyfyngu mynediad – megis i grwpiau – a fydd yn creu problemau i weithredwyr anrhydeddu eu teithiau / gwyliau a hysbysebir;

- Gall materion cadwyn gyflenwi posibl ledled y sector amharu ar ail-gychwyn llwyddiannus ymhellach y busnes masnach teithio yn 2021 a thu hwn

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi cefnogi busnesau ar ffurf nifer o wahanol ffrydiau cyllido ers dechrau'r pandemig. Bu amrywiaeth o feini prawf cymhwysedd ynghlwm â’r cronfeydd hyn, a fydd wedi penderfynu a fydd busnesau teithio a thwristiaeth unigol wedi gallu cael cefnogaeth. Er ei bod wedi darparu cefnogaeth sector-benodol i'r sector bysiau, ni fydd gweithredwyr coetsys nad ydynt yn cynnig gwasanaethau bysiau cyhoeddus nac yn gweithredu trafnidiaeth ysgol wedi cael dim cefnogaeth sector-benodol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi amlinellu pam mae o’r farn bod y gefnogaeth fusnes y mae wedi'i chynnig yn ystod y pandemig yn fwy hael na'r hyn a oedd ar gael yn Lloegr.

Ym mis Mawrth 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru grantiau ar gyfer busnesau sy'n talu ardrethi busnes. Cafodd yr holl fusnesau a oedd yn gymwys i gael Rhyddhad Ardrethi Busnesau Bach (hynny yw, ar gyfer eiddo sydd â gwerth ardrethol hyd at £12,000) grant o £10,000, ar gyfer hyd at ddau eiddo fesul ardal awdurdod lleol. Cafodd busnesau manwerthu, lletygarwch a hamdden cymwys mewn eiddo sydd â gwerth ardrethol rhwng £12,001 a £51,000 grant o £25,000.

Yn ystod misoedd cyntaf y pandemig, cynhaliodd Llywodraeth Cymru ddau gam o'r Gronfa Cadernid Economaidd. Roedd y gronfa hon yn darparu cymorth i fusnesau na chawsant gefnogaeth drwy gynlluniau eraill Cymru neu Lywodraeth y DU, yn seiliedig ar nifer y bobl yr oeddent yn eu cyflogi.

Ym mis Hydref 2020, darparwyd dau grant arall drwy'r Gronfa Cadernid Economaidd. Cynorthwyodd y Gronfa i Fusnesau dan Gyfyngiadau fusnesau yr effeithiwyd arnynt gan y ‘cyfnod atal byr' rhwng 23 Hydref a 9 Tachwedd. Roedd yn darparu grantiau o hyd at £5,000 i fusnesau a oedd yn talu ardrethi busnes, a grantiau dewisol o hyd at £2,000 i fusnesau eraill yr effeithiwyd arnynt. I gefnogi busnesau ag adferiad economaidd a chynaliadwyedd yn y dyfodol, roedd Grantiau Datblygu Busnes o hyd at £200,000 ar gael, a neilltuwyd £20 miliwn o'r cyllid a oedd ar gael ar gyfer busnesau twristiaeth a lletygarwch.

Rhwng mis Rhagfyr 2020 a mis Ionawr 2021, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ddwy rownd o gyllid drwy'r Gronfa Cadernid Economaidd. Roedd un o'r rhain yn cefnogi busnesau mewn sectorau yr effeithiwyd arnynt sy'n talu ardrethi busnes a'u cadwyni cyflenwi yr oedd y cyfnod atal byr a'r cyfyngiadau a roddwyd ar waith yn effeithio arnynt, gan ddarparu grantiau o hyd at £10,000. Roedd y llall yn darparu grantiau dewisol o hyd at £4,000 i fusnesau mewn sectorau yr effeithiwyd arnynt nad ydynt yn talu ardrethi busnes a’u cadwyni cyflenwi, ac yr effeithiodd y cyfyngiadau arnynt.

Rhwng mis Ionawr 2021 a mis Mawrth 2021, cynhaliodd Llywodraeth Cymru ddwy rownd o Grant Sector-Benodol y Gronfa Cadernid Economaidd, a gefnogodd fusnesau cymwys yn y sector

twristiaeth, y sector lletygarwch a'r sector hamdden. Roedd y **rownd gyntaf** yn cefnogi busnesau cymwys o bob maint, gan ddarparu cefnogaeth yn ôl nifer y staff a gyflogwyd gan fusnes. Roedd yr **ail rownd** yn darparu cefnogaeth i fusnesau cymwys a oedd yn cyflogi o leiaf 10 aelod o staff amser llawn.

Ym mis Mawrth 2021 darparodd Llywodraeth Cymru **gefnogaeth ychwanegol** o hyd at £5,000 i fusnesau cymwys mewn sectorau yr effeithir arnynt gan gyfyngiadau parhaus sy'n talu ardrethi busnes.

Ym mis Mai 2021, ar ôl etholiadau'r Senedd, **cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gefnogaeth** o rhwng £2,500 a £25,000 ar gyfer busnesau y mae'r coronafeirws yn parhau i effeithio arnynt. Yn dilyn hynny, **penderfynodd** Llywodraeth Cymru hefyd y byddai busnesau cymwys yr effeithiwyd arnynt gan y camau i symud yn raddol i Lefel Rhybudd 1 yn cael taliad ychwanegol o rhwng £875 a £5,000, yn dibynnu ar eu maint a'u hamgylchiadau, i gwmpasu'r cyfnod hyd at ddiwedd mis Mehefin.

3. Camau gweithredu Senedd Cymru

Edrychodd Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau y Bumed Senedd yn ofalus ar effaith y pandemig ar y sector twristiaeth yn ei ymchwiliad i **Adferiad hirdymor yn sgîl Covid-19**. Daeth yr adroddiad hwn i'r casgliad bod angen teilwra cefnogaeth ar gyfer adferiad i fynd i'r afael â materion penodol, fel twristiaeth, a ddisgrifiwyd gan Ffederasiwn y Busnesau Bach yng Nghymru fel sector sy'n mynd trwy 'dri gaeaf'.

Roedd y Pwyllgor yn argymell fel a ganlyn:

> **Argymhelliad 24:** Rhaid i Lywodraeth Cymru flaenoriaethu cymorth sector-benodol parhaus ar gyfer sectorau sydd wedi cael eu taro'n galed fel manwerthu nad yw'n hanfodol, gwallt a harddwch, twristiaeth a lletygarwch, y celfyddydau a diwylliant. Dylai nodi ei gynigion ar gyfer gwneud hyn yn 2021-22, gan egluro lle bydd angen cyllid ychwanegol gan Lywodraeth y DU.
>
> **Argymhelliad 26:** Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda'r sectorau twristiaeth a lletygarwch ar strategaeth rheoli cyrchfannau, gan gynnwys datblygu ymgyrchoedd i ddenu pobl i Gymru ar gyfer tymor 2021 mewn ffordd gynaliadwy i fusnesau a chymunedau.

4. Cefnogaeth sector-benodol i weithredwyr coetsys yng ngweddill y DU

Mae Cydffederasiwn Cludiant Teithwyr (CPT) Cymru wedi **galw am** i Lywodraeth Cymru **gyflwyno Cronfa Adferiad Coetsys i ddarparu £7.5 miliwn fel cymorth wedi'i dargedu i weithredwyr coetsys tra bod rheolau cadw pellter cymdeithasol ar waith**. Mae'n awgrymu y dylai'r gronfa hon fod yn seiliedig ar y gefnogaeth sydd ar gael yn yr Alban. Mae wedi **gofyn hefyd i Lywodraeth Cymru sicrhau bod unrhyw rowndiau cyllido yn y dyfodol, fel y Gronfa Cadernid Economaidd, yn agored i weithredwyr coetsys**.

Caiff **Cronfa Gweithredwyr Coetsys yr Alban** ei gweinyddu gan Visit Scotland ar ran Llywodraeth yr Alban. **Sefydlwyd** y Gronfa hon i helpu i gefnogi gweithredwyr teithiau coetsys tra bod cyfyngiadau ar deithio yn dal ar waith, a'u helpu i baratoi i ailgychwyn gweithrediadau pan godir y cyfyngiadau. Mae'n darparu cymorth wedi'i dargedu i gynorthwyo busnesau sy'n gweithredu'r fflyd cerbydau mwyaf newydd a mwyaf cyfeillgar i'r amgylchedd, ac mae'n cynnwys rhai **meini prawf cymhwysedd eraill**.

Darparodd y **rhan gyntaf** o'r cyllid hwn £8.3 miliwn i weithredwyr coetsys y mae twristiaeth coetsys a llogi coetsys preifat yn cyfrif am ragor na 55 y cant o gyfanswm eu trosiant. Darparodd yr **ail ran** £1.6 miliwn i gefnogi gweithredwyr coetsys y mae twristiaeth coetsys a llogi coetsys preifat yn cyfrif am ragor na 40 y cant o gyfanswm eu trosiant.

Mae Gogledd Iwerddon hefyd wedi darparu cefnogaeth i weithredwyr bysiau a choetsys drwy ddwy rownd o'r **Cynllun Cymorth Ariannol i Weithredwyr Bysiau**. Roedd y cynllun hwn yn cefnogi gweithredwyr bysiau a choetsys gyda chostau gorbenion a threuliau parhaus. Roedd yr arian ar gyfer gweithredwyr pan mae eu prif weithgaredd busnes yw cludo teithwyr a'u bagiau ac y maent wedi dioddef effaith andwyol sylweddol ar eu hincwm yn sgîl colli busnes oherwydd cyfyngiadau'r coronafeirws".

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddaru o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eitem 3.11

P-06-1168 Ystyriwch ail-wneud y flwyddyn academaidd gyfredol hon ar gyfer myfyrwyr ar draws cymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Hayley Whittington-Pike, ar ôl casglu cyfanswm o 184 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Rwy'n erfyn ar y llywodraeth i ystyried ail-wneud y flwyddyn academaidd hon pe bai cau ysgolion yn dod yn rhan o'r cyfyngiadau "cyfnod atal byr". Nid yw'n deg disgwyl i'r plant ddal i fyny ag addysg a gollwyd y llynedd, tra'n cael blwyddyn academaidd sy'n dechrau / stopio eleni. Ni ddylid atal ein plant rhag cyflawni eu potensial llawn, ac ni ddylem ni fel rhieni fod yn derbyn eu bod dim ond - yn dod drwyddi rywsut. Nid oes gan bob plentyn yr un moethau o ran rhieni gartref i helpu / mynediad at adnoddau.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Dwyrain Casnewydd
- Dwyrain De Cymru

Senedd Cymru | Y Gwasanaeth Ymchwil
Welsh Parliament | Research Service

Ystyriwch ail-wneud y flwyddyn academaidd gyfredol hon ar gyfer myfyrwyr ar draws Cymru

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: RS21/0189-11

Rhif y ddeiseb: P-06-1168

Teitl y ddeiseb: Ystyriwch ail-wneud y flwyddyn academaidd gyfredol hon ar gyfer myfyrwyr ar draws Cymru.

Testun y ddeiseb: Rwy'n erfyn ar y llywodraeth i ystyried ail-wneud y flwyddyn academaidd hon pe bai cau ysgolion yn dod yn rhan o'r cyfyngiadau "cyfnod atal byr". Nid yw'n deg disgwyl i'r plant ddal i fyny ag addysg a gollwyd y llynedd, tra'n cael blwyddyn academaidd sy'n dechrau / stopio eleni. Ni ddylid atal ein plant rhag cyflawni eu potensial llawn, ac ni ddylem ni fel rhieni fod yn derbyn eu bod dim ond - yn dod drwyddi rywsut. Nid oes gan bob plentyn yr un moethau o ran rhieni gartref i helpu / mynediad at adnoddau.

1. Crynodeb

- Caiff ei gydnabod yn gyffredinol fod pandemig COVID-19 wedi cael effaith niweidiol ar addysg plant a phobl ifanc oherwydd y modd y mae wedi tarfu ar addysg a bod ein disgyblion wedi colli misoedd o addysg wyneb yn wyneb yn ystod y cyfnodau pan oedd ysgolion ar gau.

- Yn hytrach na gofyn i ddisgyblion ailadrodd y blynyddoedd academaidd y tarfodd y pandemig arnynt, mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cyllid i gyflogi staff ychwanegol mewn ysgolion i sicrhau nad yw disgyblion yn cael eu gadael ar ôl oherwydd y pandemig.
- Mae Jeremy Miles, y Gweinidog Addysg a'r Gymraeg newydd, wedi cyhoeddi cynllun adfer addysg wedi COVID-19 yn ddiweddar, gan adeiladu ar y mesurau a roddodd ragflaenydd, Kirsty Williams, ar waith.

2. Sut yr effeithiodd y pandemig ar addysg

Bu dau gyfnod hir pan oedd ysgolion ar gau i ddisgyblion, ac eithrio disgyblion agored i niwed a phlant gweithwyr allweddol nad oedd dewis diogel arall ar gael iddynt:

- Rhwng 23 Mawrth 2020 tan ddechrau blwyddyn academaidd 2021/22 ym mis Medi (heblaw am nifer o ddyddiau ym mis Gorffennaf i 'ailgydio, dal i fyny a pharatoi'.
- Rhwng wythnos olaf tymor y Nadolig 2020 a'r Pasg 2021 (dychwelodd disgyblion babanod ddiwedd mis Chwefror, disgyblion iau ganol mis Mawrth ond ni ddychwelodd disgyblion uwchradd tan ar ôl y Pasg os nad oeddent mewn grwpiau blwyddyn arholiad).

[Sylwch fod ysgolion uwchradd wedi cau am wythnos ychwanegol ar ôl hanner tymor Hydref 2020 yn ystod 'y cyfnod atal byr' yn yr hydref. Mae dysgu wyneb yn wyneb wedi dod i ben am gyfnodau wedyn yn achos rhai disgyblion er bod ysgolion yn gyffredinol wedi bod ar agor, a hynny oherwydd bod 'swigod' neu grwpiau blwyddyn cyfan wedi gorfod dysgu gartref oherwydd achosion positif ymysg eu cyfoedion.]

Yn ystod y cyfnodau pan oedd ysgolion ar gau, roedd darpariaeth addysgol o bell ar gael drwy lwyfan ar-lein Hwb. Fodd bynnag, mae pryderon am yr effaith ar nifer o ddysgwyr, gan gynnwys y rhai sydd eisoes dan anfantais, a'r amrywiaeth yn safon y ddarpariaeth o bell gan wahanol ysgolion. Mae Estyn, yr arolygiaeth ysgolion, wedi cyhoeddi **adroddiadau ar brofiadau mewn ysgolion** yn nhymor yr hydref 2020 a thymor y gwanwyn 2021 yn y drefn honno.

Yn ôl **arolwg o 20,000 o blant, gan y Comisiynydd Plant, ym mis Ionawr 2021,** nid oedd 35 y cant yn teimlo'n hyderus am eu dysgu, o'i gymharu â 25 y cant ym mis Mai 2020. Roedd 63 y cant o bobl ifanc rhwng 12 a 18 oed yn poeni am fod ar ei hôl hi.

3. Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi dyrannu cyllid i **Raglen 'Recriwtio, Adfer a Chodi Safonau'**, sy'n cynnwys 1,800 o staff addysgu ychwanegol, i ymdrin ag effaith niweidiol y pandemig ar addysg disgyblion.

Fodd bynnag, wrth wneud hynny, mae wedi ceisio osgoi sôn am 'ddal i fyny' a 'cholli addysg' nad yw o fawr o gymorth ac sydd, yn ôl **Cymdeithas Seicolegol Prydain** yn rhoi "baich seicolegol diangen" ar blant a phobl ifanc. Cadarnhawyd hyn gan y Gweinidog Addysg a'r Gymraeg newydd yn ei **ddatganiad cyntaf yn y Cyfarfod Llawn ar 26 Mai 2021**

Ar 16 Mehefin 2021, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei chynllun adfer addysg wedi COVID-19, sef **"Adnewyddu a diwygio"** sy'n canolbwyntio ar hybu lles a datblygiad dysgwyr. Yn **natganiad** cysylltiedig y Gweinidog, dywedodd fod y cynllun yn adeiladu ar y mesurau a roddwyd ar waith eisoes dros y flwyddyn ddiwethaf, gan gynnwys recriwtio a chadw mwy na 1,800 o staff cyfwerth ag amser llawn.

Mae pwyslais penodol ar y blynyddoedd cynnar, dysgwyr ôl 16 a dysgwyr sy'n pontio, grwpiau blwyddyn arholiadau a dysgwyr agored i niwed a difreintiedig (gan gynnwys Plant sy'n Derbyn Gofal a disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol).

Er mwyn sicrhau bod ysgolion yn canolbwyntio'n llawn ar adferiad addysgol wedi COVID-19 ac i gydnabod amgylchiadau eithriadol y deuddeg i ddeunaw mis diwethaf, mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi gohirio **mesurau perfformiad ac arolygiadau Estyn**. (Rheswm arall dros ohirio arolygiadau rheolaidd Estyn yw er mwyn gweithio gydag ysgolion i baratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd ym mis Medi 2022).

Mae Llywodraeth Cymru wedi dyrannu dros £150 miliwn yn 2021-22, yn ogystal â dros £220 miliwn yn 2020-21, i helpu'r sector addysg ymateb i COVID-19. Fel mewn rhannau eraill o'r DU, mae'r lefel hon o gyllid yn llai na'r hyn y mae rhai arbenigwyr yn dweud sydd ei angen. Er enghraifft, mae'r **Sefydliad Polisi Addysg (EPI)** yn amcangyfrif bod angen i Lywodraeth Cymru wario £600- £900 miliwn.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddaru o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eitem 3.12

P-06-1169 Gadewch i ddinasyddion Cymru bleidleisio ar gyfyngiadau symud

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Lee Walters, ar ôl casglu cyfanswm o 289 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Rwy'n credu y dylai pobl Cymru gael dweud eu dweud ynglŷn â sut y dylid ymdrin â'r mater.

Enghraifft
Cyfyngiadau llawn
Cyfyngiadau rhannol
Dim cyfyngiadau a masgiau'n ddewisol

Mae'n effeithio ar fywydau pawb, felly dylai pawb gael dweud ei ddweud.

Gwybodaeth Ychwanegol:
Mae pawb yn sylweddoli bod y rhifau sy'n cael eu cyhoeddi yn anghywir ar y cyfan ac nid yw'r Llywodraeth ei hun yn gwybod sut i fynd i'r afael â'r peth. Mae'r feirws yn effeithio ar lawer mwy o bobl, heb eu bod hyd yn oed yn dod i gysylltiad ag ef.

Mae pobl yn dioddef wrth i'w busnesau gau ac maen nhw'n dioddef oherwydd biliau ac ati. Mae pobl yn cael eu heffeithio, ac mae rhai yn marw hyd yn oed, trwy beidio â chael diagnosis na chael eu trin hyd yn oed. Mae hefyd broblemau iechyd meddwl, gan fod pobl yn methu â chymdeithasu na dal i fyny gyda'u hanwyliaid a'u ffrindiau os ydyn nhw am wneud.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Ogwr
- Gorllewin De Cymru

Senedd Cymru | Y Gwasanaeth Ymchwil
Welsh Parliament | Research Service

Gadewch i ddinasyddion Cymru bleidleisio ar gyfyngiadau symud

Y Pwyllgor Deisebau | 16 Gorffennaf 2021
Petitions Committee | 16 July 2021

Cyfeirnod: SR210189-12

Rhif y ddeiseb: P-06-1169

Teitl y ddeiseb: Gadewch i ddinasyddion Cymru bleidleisio ar gyfyngiadau symud.

Geiriad y ddeiseb:

Rwy'n credu y dylai pobl Cymru gael dweud eu dweud ynglŷn â sut y dylid ymdrin â'r mater.

Enghraifft

Cyfyngiadau llawn

Cyfyngiadau rhannol

Dim cyfyngiadau a masgiau'n ddewisol

Mae'n effeithio ar fywydau pawb, felly dylai pawb gael dweud ei ddweud.

1. Cefndir: Y cyfyngiadau

Er mis Mawrth 2020, mae **Llywodraeth Cymru wedi gosod cyfyngiadau** ar fywydau pobl Cymru er mwyn rheoli effaith pandemig COVID-19, a hynny drwy wneud rheoliadau i ddiogelu iechyd o dan **Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984.**

Mae'r rheoliadau cyfredol yn nodi rheolau'r pedair lefel, a nodir yn eu tro gan Lywodraeth Cymru yng **Nghynllun Rheoli'r Coronafeirws,** a'r rhain yn amrywio o ofyniad i aros gartref o dan Lefel 4 i gyfyngiadau ar gynulliadau a digwyddiadau o dan Lefel 1. Maent hefyd yn pennu rheolau sy'n berthnasol i bob lefel rhybudd, gan gynnwys ei gwneud yn ofynnol i bobl wisgo gorchuddion wyneb mewn sefyllfaoedd a lleoedd penodol.

Mae'r rheoliadau wedi cael eu diwygio'n aml i ystyried newidiadau yn ystod y pandemig.

2. Cymeradwyo'r cyfyngiadau

I wneud rheoliadau diogelu iechyd mae Llywodraeth Cymru yn defnyddio'r weithdrefn frys a nodir yn **Adran 45R** o'r Ddeddf. O dan y weithdrefn hon mae modd gwneud rheoliadau heb i ddrafft gael ei osod gerbron y Senedd na'i gymeradwyo ganddi, os yw'r sawl sy'n eu gwneud yn datgan ei fod 'o'r farn, gan fod brys, bod angen' gwneud hyn.

Rhaid i reoliadau o'r fath gael eu cymeradwyo gan y Senedd cyn pen 28 diwrnod. Gellir ymestyn yr amser hwn am bedwar diwrnod neu'n hwy yn achos diddymiad neu doriad. Os na chymeradwyir y rheoliadau o fewn yr amser hwnnw, byddant yn peidio â chael effaith. Yr enw ar hyn yw'r weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed'.

Ar ôl i'r rheoliadau gael eu gwneud, fe'u gosodir gerbron y Senedd. Mae Pwyllgor yn y Senedd yn trafod y rheoliadau ac yn cyflwyno adroddiad arnynt, gan dynnu sylw at faterion o arwyddocâd cyfreithiol, gwleidyddol neu o ran polisi cyhoeddus. Yna bydd Aelodau o'r Senedd yn pleidleisio ar y rheoliadau, gan ddefnyddio'r weithdrefn gadarnhaol a nodir yn **Rheolau Sefydlog**. Mae adroddiadau pwyllgor a chofnodion o bleidleisiau a gynhaliwyd ar y rheoliadau yn ystod y **Bumed Senedd** a'r **Chweched Senedd** yn cael eu cyhoeddi ar-lein. Nid yw'r Senedd wedi pleidleisio i wrthod unrhyw reoliadau diogelu iechyd yn ystod y pandemig.

Mae rhai seneddwyr wedi codi pryderon ynghylch defnyddio'r weithdrefn frys i osod cyfyngiadau symud. Mewn cyfarfod o Bwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad yn y Senedd ar 8 Mehefin 2020, **gofynnodd Suzy Davies AS i Vaughan Gething, y Gweinidog Iechyd bryd hynny** am i reoliadau cadarnhaol 'gwnaed' gael eu dwyn i sylw'r Senedd yn fuanach ar ôl iddynt gael eu gwneud, neu i'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft gael ei defnyddio yn lle hynny. Byddai'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft yn caniatáu i'r Aelodau bleidleisio ar y rheoliadau cyn iddynt ddod i rym. Dywedodd y Gweinidog Iechyd:

> The Government is making use of the legitimate ways to introduce regulations in the extraordinary times that we live in and the made affirmative process is there for exactly circumstances like these, where extraordinary steps need to be taken at a level and a speed that makes sense for the public that we serve, and that's the way the

Government will continue to exercise our responsibilities with and for the people of Wales.

Yn San Steffan, mae **Pwyllgor Cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi wedi dadlau** bod defnydd Llywodraeth y DU o'r un weithdrefn frys o dan y Ddeddf i wneud rheoliadau cyfyngiadau symud yn Lloegr yn cyfyngu ar atebolrwydd y Llywodraeth i'r Senedd a'i fod yn cyfyngu'n sylweddol ar graffu seneddol. Dywedodd y dylai Llywodraeth y DU gynnal dadl seneddol a phleidlais ar y rheoliadau cyn iddynt ddod i rym lle bynnag y bo modd.

3. Cynnal pleidlais gyhoeddus ar y cyfyngiadau

Mae **adran 64 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006** yn darparu y caiff Llywodraeth Cymru gynnal pleidlais ar draws Cymru gyfan, neu mewn unrhyw rannau ohoni, at ddibenion cael barn y rhai sy'n cael pleidleisio ynghylch a ddylid neu sut y dylid arfer unrhyw un neu ragor o swyddogaethau Gweinidogion Cymru.

Gellid defnyddio'r pŵer hwn i gynnal arolwg barn i ganfod barn pobl am sut y dylai Gweinidogion Cymru fwrw ymlaen gyda'r cyfyngiadau symud.

Byddai pleidlais o'r fath yn rhoi llais i bobl Cymru o ran beth, yn eu barn nhw, yw'r ffordd orau o drin y pandemig wrth symud ymlaen.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r briffiau hyn o reidrwydd yn cael eu diweddaru na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eitem 3.13

P-06-1170 Adolygiad annibynnol di-oed o'r broses ddethol Haen 1 a Haen 2 yn Uwch-gynghrair Menywod Cymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Mali Beatrice Summers, ar ôl casglu cyfanswm o 2,526 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Mae Clwb Pêl-droed Menywod y Fenni, Tîm Menywod Llansawel a Thîm Menywod Ifanc Cascade wedi'u gorfodi allan o Uwch-gynghrair Menywod Cymru, y prif gynghrair i fenywod yng Nghymru, er iddynt orffen uwchben y parth diraddio. Rydym yn galw am adolygiad annibynnol llawn o broses ddethol Cymdeithas Bêl-droed Cymru ar gyfer y cynghreiriau Haen 1 a Haen 2 newydd er mwyn sicrhau tryloywder, cydraddoldeb a thegwch. Dylid penderfynu ar ddyrchafu neu ddiraddio ar y cae, ac nid ar sail arian neu faint tîm y dynion.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Brycheiniog a Sir Faesyfed
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG
GAN
LYWODRAETH CYMRU

TEITL	**FAW yn ailstrwythuro Uwch Gynghrair Merched Cymru**
DYDDIAD	**02 Gorffennaf 2021**
GAN	**Dawn Bowden AS, Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip**

Rwyf bellach wedi cael cyfarfod adeiladol a defnyddiol gyda chynrychiolwyr Cymdeithas Bêl-droed Cymru, i drafod eu cynlluniau i ailstrwythuro Uwch Gynghrair Merched Cymru. Mater i Gymdeithas Bêl-droed Cymru, nid y Llywodraeth, yw'r ailstrwythuro, ond mae wedi cael ei godi ar lawr y Senedd, felly roeddwn i'n teimlo ei bod yn bwysig siarad yn uniongyrchol â Chymdeithas Bêl-droed Cymru, i ddeall yn well ei chynlluniau a'r effaith y bydd unrhyw benderfyniadau'n ei chael ar ein huchelgais i sicrhau bod mynediad at chwaraeon yng Nghymru yn fwy cynhwysol.

Wrth gwrs, rwy'n cefnogi yn llwyr uchelgais Cymdeithas Bêl-droed Cymru a'i hawydd i ddatblygu a gwella'r gêm i fenywod yng Nghymru. Fodd bynnag, fel y cydnabu'r Gymdeithas yn ein cyfarfod, mae'n amlwg nad yw'r newidiadau arfaethedig i strwythur gêm ddomestig menywod wedi cael eu cyfleu mewn ffordd foddhaol, yn enwedig i'r chwaraewyr yr effeithir arnynt. Mae Cymdeithas Bêl-droed Cymru yn cydnabod bod angen iddi newid y ffordd y mae'n cyfathrebu â chlybiau a chwaraewyr fel mater o frys, a hefyd gwella'r ffordd mae'n cyfathrebu ag Aelodau'r Senedd a Llywodraeth Cymru.

Mae Cymdeithas Bêl-droed Cymru wedi rhoi ymrwymiad imi y bydd yn gwneud popeth yn ei gallu i gefnogi'r clybiau a'r chwaraewyr y mae'r newidiadau'n effeithio arnynt, ac i weithio'n agosach ac yn fwy rhagweithiol ag Aelodau'r Senedd a Llywodraeth Cymru yn y dyfodol. Edrychaf ymlaen at weld Cymdeithas Bêl-droed Cymru yn cyflawni'r ymrwymiad hwnnw.

P-06-1170 An immediate independent review of the Tier 1 and Tier 2 selection process in the WPWL, Correspondence – Petitioner to Committee, 04.07.21

Firstly, I do appreciate the Welsh Government having a meeting with the FAW to discuss matters. Myself, and all clubs involved, thank you. We share in the vision of developing and improving Women's football in Wales. Our players and volunteers have been doing this for nearly a decade or more in some cases. However, I do have some concerns and points to highlight to you.

The FAW receives public money from the Welsh Government. Therefore I would argue that this restructure is a matter for the government. I would also argue that the FAW, because they receive public money, should adhere to the Freedom of Information Act and share their scoring with clubs and the wider public. At the moment, they have refused to do so. If the FAW are not adhering to the law, surely this is a matter for the Welsh Government also? If the FAW are allowed to act unaccountable to anyone but themselves, surely corruption and cover ups could happen. The people who run the clubs that have been directly affected are all volunteers, who all give back to their communities, and surely they should be represented and protected by the Welsh Government.

This letter fails to address what the petition is asking for: an independent review into the whole process. We have grave concerns. The panel who made the decision were all FAW staff members who claim know the women's game in Wales, however none of these members ever come to watch any of our games. None of these people have ever spoken to any of the volunteers who run the clubs. Furthermore, [redacted], who is the head of women's football in Wales oragnised the restructure and sat at the head of the selection committee. Clubs were worried to raise concerns and approach [redacted] with problems or concerns as this could have been a black mark against us moving forward. If the panel was independent surely this problem would have been eradicated. This process was conducted during the COVID-19 pandemic which I think was unreasonable, and also that the process placed more emphasis on media than competitiveness in the league.

There was a conflict of interest during the selection process. The CEO of TNS, [redacted], is very high up in the FAW and all those involved in the panel work under him. TNS did not have a women's side. Their previous women's side left the club because they were treated so poorly, they joined Wem Town Ladies. If you approached them they could give you evidence about this also. TNS, despite not having a women's side, were granted a place. With [redacted] son now head coach of the set up. Without transparency, this looks like corrupt decision. Especially, as Abergavenny WFC, the club I play for, have been in the top league for nearly ten years, never relegated, and are statistically the fourth best women's side in Wales – but we were chosen to be demoted.

If the FAW are committed to supporting clubs I would like to request that they meet Abergavenny WFC, Britton Ferry and Cascade together in person and create an open discussion. I would also suggest that the FAW get in contact with a development plan for us. We would also like written confirmation that if we win Tier 2 we will be automatically promoted back into Tier 1. [redacted] has said previously that the 'criteria can change at

any time.’ We are concerned [redacted] will change the criteria and not give us enough time to achieve it. We would like the criteria for Tier 1 now, along with targets, so we can work towards them over the next year. Until this is written in writing by the FAW, these assurances and promises mean nothing.

We once again urge the Welsh Government to proceed with a truly independent review into this whole process. We also request that they instruct the FAW to be transparent and publish the scoring and process completely for clubs and the public to see. We would also like the FAW to actively communicate with the clubs affected with a development plan, and we would like written assurance that if we win Tier 2 that we would be promoted back into Tier 1. We would also like the criteria for next season to be published in advance so we can work towards that.

Eitem 4.1

P-05-914 Mynediad Cyfartal i Ofal Iechyd ar gyfer yr Anabl
Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Tracy Locke, ar ôl casglu cyfanswm o 121 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i sicrhau ei fod yn ofyniad cyfreithiol i bob meddygfa teulu gael gwelyau triniaeth a theclynnau codi llydan y gellir eu haddasu at ddefnydd cleifion anabl, fel y gellir eu harchwilio pryd bynnag fo angen.

Cefais fy ngeni â Spinabifida ym 1970 ac, fel goroeswr y clefyd hwn, rwyf wedi fy mharlysu o uwchben y wast i lawr ac yn defnyddio cadair olwyn llawn amser. Yn 2017 cefais ddiagnosis o ganser y bledren cam 4. Ni all gael ei brofi'n gyfreithiol, ond rwy'n credu'n gryf pe bawn i wedi cael fy archwilio yn gynharach yn y blynyddoedd cynt yn fy meddygfa teulu ar wely triniaeth llydan y gellir ei addasu, efallai gyda chymorth teclyn codi, yna ni fyddai'r diagnosis o ganser wedi dod mor hwyr. Ers i mi fod yn edrych ar y mater hwn, mae nifer o fenywod anabl wedi siarad â mi ynglŷn â sut nad oes ganddynt fynediad cyfartal i brofion ceg y groth oherwydd y broblem hon hefyd. Yn aml, mae pobl yn credu bod cael mynediad i'r anabl yn golygu lifftiau a rampiau yn unig, ond, ym maes gofal iechyd, mae'n llawer mwy cymhleth. Beth am ymuno ynghyd i wneud mynediad i ofal iechyd yn gyfartal i bawb.

Etholaeth a Rhanbarth y Senedd
- Preseli Sir Benfro
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Vaughan Gething AS/MS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref VG/10107/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deisebau

22 Mawrth 2021

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 21 Rhagfyr 2020 ar ran y Pwyllgor Deisebau ynghylch Deiseb Rhif P-05-914 Mynediad cyfartal i ofal iechyd ar gyfer yr anabl. Rwy'n ymddiheuro am yr oedi cyn ymateb.

Nid yw'r sefyllfa wedi newid ers fy llythyr blaenorol atoch ym mis Mai 2020 (cyf: VG/01865/20). Mae'r canllawiau'n argymell ystafell driniaeth gyda thoiled Changing Places cyfunol a'r cyfleuster i drin cleifion bariatrig. Y rheswm dros yr ystafell gyfun yw gwneud y defnydd gorau o ystafell. Mae'r canllawiau dylunio yn nodi gofynion ystafelloedd ac yn nodi'r gofynion arfer gorau.

Mae deddfwriaeth i gynyddu'r ddarpariaeth o doiledau Changing Places yn cael ei hystyried gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol. Bydd angen i gyfleusterau'r GIG ystyried cydymffurfiaeth ag unrhyw ofynion a gyflwynir. Fel y nodwyd, dyma fyddai'r ffordd orau o ymdrin â'r gofynion.

Rwy'n gobeithio bod yr wybodaeth hon yn ddefnyddiol.

Yn gywir,

Vaughan Gething

Vaughan Gething AS/MS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

GIG CYMRU NHS WALES
Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe
Swansea Bay University Health Board

Cadeirydd/Chair: **Emma Woollett**
Prif Weithredwr/Chief Executive: **Mark Hackett**

gofalu am ein gilydd, cydweithio, gwella bob amser
caring for each other, working together, always improving

Pencadlys Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe
Un Porthfa Talbot, Parc Ynni, Baglan, Port Talbot, SA12 7BR **Ffôn** 01639 862000

Swansea Bay University Health Board Headquarters
One Talbot Gateway, Baglan Energy Park, Port Talbot, SA12 7BR **Phone** 01639 862000

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg ac yn y Saesneg. We welcome correspondence in Welsh or English.

[redacted]
[redacted]

Dyddiad / Date: 7th April 2021

Ein Cyf / Our Ref: SM/ID 18086
Your Ref: Petition P-05-914 Equal Access to Health Care for the Disabled

Janet Finch-Saunders
Chair, Welsh Parliament Petitions Committee
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1SN

Dear Ms Finch-Saunders

Thank you for your correspondence requesting a response to the above petition.

Our Primary Community and Therapies Services Group Estates Department do not believe that any of the 49 general medical practices (GMPs) within the Swansea Bay University Health Board have a hoist. However, we are currently confirming this position, with Practices requested to provide this information to the Health Board. Final responses will be collated and provided to you by the end of April 2021.

To date 61% of GMPs in SBUHB have confirmed that they have adjustable treatment couches for use by disabled patients. Whilst the majority of sites have adjustable couches they are not the wider bariatric type referred to in your letter, only 3 practices which have responded to date have confirmed they have the bariatric specification.

From a clinical perspective, if a patient cannot adequately be assessed using the equipment available, then General Medical Practitioners would refer the patient to an alternative, appropriate service for advice or assessment as clinically indicated.

I sincerely hope that my letter addresses the issues raised and provides clarity on the current provision.

Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe yw enw gweithredu Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Bae Abertawe
Swansea Bay University Health Board is the operational name of Swansea Bay University Local Health Board

Yours sincerely

MARK HACKETT
CHIEF EXECUTIVE

GIG CYMRU NHS WALES | Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe
Swansea Bay University Health Board

Cadeirydd/Chair: **Emma Woollett**
Prif Weithredwr/Chief Executive: **Mark Hackett**

gofalu am ein gilydd, cydweithio, gwella bob amser
caring for each other, working together, always improving

Pencadlys Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe
Un Porthfa Talbot, Parc Ynni, Baglan, Port Talbot, SA12 7BR **Ffôn** 01639 862000

Swansea Bay University Health Board Headquarters
One Talbot Gateway, Baglan Energy Park, Port Talbot, SA12 7BR **Phone** 01639 862000

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg ac yn y Saesneg. We welcome correspondence in Welsh or English.

[redacted]
[redacted]

Dyddiad / Date: 11 May 2021

Janet Finch-Saunders
Chair, Welsh Parliament Petitions Committee
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1SN

Ein Cyf / Our Ref: 18086

Your Ref: Petition P-05-914 Equal Access to Health Care for the Disabled

Response sent by e-mail to the clerking team at ***Petitions@Senedd.Wales*** as requested.

Dear Ms Finch-Saunders

Further to my letter dated 7 April 2021, I can now confirm that the Primary Care Team has received responses from the forty-nine general medical practices (GPs) in Swansea Bay Health Board.

The data collected shows that 90% of GPs have an adjustable treatment bed that can be used by disabled patients. Twelve percent of practices confirm that this equipment is designed to accommodate bariatric patients. However, no GP practices have access to a hoist.

I would like to take this opportunity again to confirm that, from a clinical perspective, if a patient cannot adequately be assessed using the equipment available, then their medical practitioner has the ability to refer, either for advice or assessment as clinically indicated.

The Health Board will also consider providing adjustable treatment beds and hoists in practices at a cluster level either in the plans for new buildings or by future improvement grants at sites able to accommodate this equipment. I can confirm that we are already

looking to accommodate these facilities in new developments being taken forward in the Swansea Bay area.

I trust this provides a response to the questions raised.

Yours sincerely

MARK HACKETT
CHIEF EXECUTIVE

P-05-914 Equal Access to Health Care for the Disabled, Correspondence – Petitioner to Committee, 26.06.21

I am heartened to see Swansea Bay's response to my petition. I have only ever asked that moving forward, hoists and wide adjustable treatment beds are available when someone living with severe mobility issues, needs assessment of their physical condition or treatment.

Obviously these facilities wouldn't need to be kept just for disabled people and can be used for everyone. It's just important that they are available when disabled people need them.

We know we are in the minority but things can go wrong very quickly for us, because we often can't feel when things are going wrong in our bodies, due to paralysis and this has been my experience.

Arguably it's more important for us to be assessed more thoroughly than physically-typical people, so the equipment for us needs to be on site where ever possible, for that to easily take place.

I hope that the other Health Boards across Wales will soon be as positive about this provision as Swansea Bay have been and that one day, the whole of the UK, can make these provisions available for severely disabled people.

Vaughan Gething has mentioned the baratric beds more than the hoists, but both are necessary. I need a wide treatment bed because I can't roll easily, not because I'm over-weight and most paralysed people like me, would need the width of treatment bed too, whether over weight or not. We can't flip over on a narrow bed, and it's dangerous for us to try. I have been refused treatment on a narrow bed as a result of this problem. Hoists help us to transfer safely, so are a crucial part of a safe examination.

I hope that the government continues to push for all GP surgeries to have access to at least one adjustable treatment bed and hoist. Lack of this provision in my local surgery has cost the NHS dearly as I ended up having 2 costly surgeries and am about to have another because my wounds have not healed in 4 years from that original cancer surgery. If I'd been adequately examined when I presented with continual urine infections four years ago. If the treatment bed there had been adjustable, if they'd have had a hoist, it would have saved the NHS thousands.

Please keep pushing for this, it will save lives and money.

Yours sincerely,

Eitem 4.2

P-05-974 Dylid sicrhau bod technoleg yr aelodau prosthetig a ddarperir gan GIG Cymru cystal â'r hyn a geir yng ngweddill y DU

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan David Bradley, ar ôl casglu cyfanswm o 561 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Rydym yn galw ar y Senedd i annog Llywodraeth Cymru i sicrhau bod cyllid ar gael i alluogi pobl o Gymru sydd wedi colli rhan o'u corff i gael technoleg brosthetig sydd o leiaf cystal â'r hyn sydd ar gael yng ngwasanaethau iechyd gwladol Lloegr a'r Alban. Gofynnwn am i'r un lefel o gefnogaeth fod ar gael i bobl sy'n byw yng Nghymru. Mae GIG yr Alban wedi darparu aelodau prosthetig a reolir gan ficrobrosesydd ers sawl blwyddyn, ac mae GIG Lloegr wedi eu darparu er 2016. Mae polisi Cymru i fod i gael ei adolygu er 2017.

Gwybodaeth Ychwanegol:
Hanes y Deisebydd

Fel person ffit yn tynnu am fy 60 oed, un prynhawn Gwener ym mis Mawrth 2018, pan oeddwn yn y gwaith, fe gefais i anewrysm yn fy nghoes dde. Dros yr wyth diwrnod nesaf, cefais dair llawdriniaeth fawr wrth i dîm proffesiynol iawn geisio achub fy nghoes, ei hachub o dan y pen-glin, ac yna ei hachub uwchben y pen-glin. Llwyddodd y llawdriniaeth ddiwethaf a thorrwyd fy nghoes i ffwrdd ychydig uwchben y pen-glin.

Cefais fy nghyflwyno i'r Ganolfan Aelodau Artiffisial a Chyfarpar yn Ysbyty Rookwood, ac yno y cychwynnodd fy nhaith yn ôl i'r gwaith. Fe wnaethant ddylunio a gosod aelod prosthetig, a thrwy ffisiotherapi rheolaidd, roeddwn yn cerdded, ac yn ôl yn y gwaith erbyn diwedd yr haf. Diolch yn fawr, gwasanaeth gwych.

Am sawl blwyddyn mae anghysondeb sylweddol wedi bod o ran y math o brostheteg sydd ar gael i bobl anabl Cymru.

Gan y bydd yn rhaid i mi dreulio gweddill fy oes yn defnyddio coes brosthetig, hoffwn gael yr un cyfle â thrigolion gweddill y DU, a hoffwn i bob person arall yng Nghymru sydd wedi colli aelod o'u corff gael y cyfle hwnnw hefyd.

Peidiwch â gwahaniaethu. Rhowch yr un safon i drigolion anabl Cymru.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Mynwy
- Dwyrain De Cymru

Vaughan Gething AS/MS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-974
Ein cyf/Our ref VG/09641/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deisebau

Annwyl Janet,

29 Mawrth 2021

Ysgrifennaf yn dilyn fy ymateb i'ch llythyr dyddiedig 8 Rhagfyr ar ran y Pwyllgor Deisebau ynghylch y ddarpariaeth ariannol ar gyfer pengliniau prosthetig a reolir gan ficrobrosesydd.

Mae'n bleser gen i gadarnhau fy mod wedi cyhoeddi'n ddiweddar bod cronfa newydd gwerth £700k ar gael i ddarparu pengliniau prosthetig arbenigol a reolir gan ficrobrosesydd i gleifion cymwys yng Nghymru:

Cronfa newydd i ddarparu Pengliniau Prosthetig a reolir gan Ficrobrosesydd | LLYW.CYMRU

Bydd y gronfa ar gael o 1 Ebrill, i bobl gymwys, drwy wasanaethau adsefydlu'r GIG sy'n darparu prosthesis ar gyfer y rheini sydd eu hangen, ac sy'n gweithio o dair Canolfan Aelodau Artiffisial a Chyfarpar, yng Nghaerdydd, Abertawe a Wrecsam. Gall y rheini sy'n gymwys drafod hyn yn eu hasesiad nesaf gyda'r sawl sy'n gyfrifol am ddarparu eu prosthesis.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS/MS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

P-05-974 Ensure the technology of prosthetic limbs provided within the Welsh NHS is equal to the rest of the UK, Correspondence – Petitioner to Committee, 28.06.21

Petition - Ensure the technology of prosthetic limbs provided within the Welsh NHS is equal to the rest of the UK.

Response following reply from Welsh Minister dated 29 March 2021 – ref VG/09641/20

<u>What are your thoughts on the attached document? /Does it adequately address the issues that you raised?</u>

If the committee wished to have an example of the effective and important work that it undertakes look no further than the response from the Minister.

In one of the early meetings, it was recognised by one of the committee members that Wales does not lead in the support it provides for its disabled citizens - it often lags. This petition highlighted one discrepancy and resolution has now been achieved. Welsh provision for Microprocessor Controlled Prosthetic Knees is at minimum now equal to the rest of the UK.

In not accepting weak excuses and arguments and challenging ministerial responses we have now achieved a result that will make a substantial difference for the residents of Wales. From personal experience I can also state that the change will, as suggested in the petition, be at minimum cost-neutral to the Welsh NHS in the medium to long term. A great result for all.

Thank you to the committee for your hard work and support on behalf of all the signatories to the petition and on behalf of Welsh disabled residents. This success transforms lives.

Eitem 4.3

P-05-1078 Cynyddu cyllid ar gyfer gwasanaethau iechyd meddwl a gwella amseroedd aros i bobl sydd angen help mewn argyfwng. Mae angen newid!

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Laura Williams, ar ôl casglu cyfanswm o 5,159 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Ers i COVID-19 a'r cyfyngiadau symud ddod i'r amlwg, mae pobl wedi bod yn gaeth i'w haelwydydd fis ar ôl mis ac roedd llawer o'r bobl hynny'n dioddef cyn y cyfyngiadau symud, a thra'r oeddent ar waith. Roeddwn i'n rhywun a ddioddefodd yn sgil y cyfyngiadau symud ac rwy'n pryderu am nifer yr achosion o hunanladdiad yn fy ardal cyn y cyfyngiadau symud, a thra'r oeddent ar waith. Mae'r cyfyngiadau symud wedi gwaethygu iechyd meddwl pobl ac wedi gosod gwasanaethau iechyd meddwl o dan gryn straen – mae plant ifanc yn dioddef, ac mae oedolion a'r henoed yn dioddef hefyd o ganlyniad i'r cyfyngiadau symud.

Dylai Senedd Cymru fod yn cymryd camau ynghylch iechyd meddwl ac yn ariannu mwy o wasanaethau, mae pobl yn disgwyl am amser hir cyn gweld rhywun, neu cyn iddyn nhw gael help. Nid yw llawer o feddygon a nyrsys lleol wedi'u hyfforddi ym maes iechyd meddwl.

Cynyddodd canran y bobl wnaeth roi gwybod eu bod yn dioddef problemau iechyd meddwl o 23.3% yn 2017-2019 i 36.8% ym mis Ebrill 2020 (astudiaeth hydredol o aelwydydd y DU). Os nad yw hynny'n ei gwneud yn gwbl glir sut mae'r cyfyngiadau symud yn newid i'r eithaf y modd rydym yn byw ein bywydau ac yn ymladd y brwydrau sy'n ein wynebu'n ddyddiol, wn i ddim beth fydd yn gwneud.

Gwybodaeth Ychwanegol
Fy enw i yw Laura ac rwy'n dioddef nifer o faterion iechyd meddwl, sef Anhwylder Straen Wedi Trawma (PTSD), Anhwylder Obsesiynol Cymhellol (OCD), iselder ysbryd, gorbryder ac anhwylder panig. Creais ddeiseb a oedd

hefyd yn nodi’r ffaith bod iechyd meddwl mewn cyfyngder mawr, ac mae gofyn cael cymorth ychwanegol ar ei gyfer. Llwyddodd y ddeiseb ac ers fy neiseb ddiwethaf, penderfynais mai'r ffordd orau i wireddu newid oedd dechrau gyda fi fy hun. O ganlyniad, gorffennais fy therapi PTSD yn llwyddiannus.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Caerdydd
- Canol De Cymru

Eluned Morgan AS/MS
Y Gweinidog Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg
Minister for Mental Health, Wellbeing and Welsh Language

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-1078
Ein cyf/Our ref EM/00860/20

Janet Finch-Saunders MS
Chair, Petitions Committee

Dear Janet,

12 March 2021

Thank you for your letter of 27 November concerning petition P-05-1078 on funding for mental health services. Please accept my sincere apologies for the delay in responding. We have received an incredibly large volume of letters and emails and are trying to respond to all of them but this takes time.

Protecting Mental Health Services in 2021-22 remains one of our top priorities. Recognising the impact that the pandemic has had on many people's mental health and wellbeing, we have announced over £42m of additional funding to support Mental Health services in 21-22.

Please be assured that we are closely monitoring the impact of the pandemic on people's health and wellbeing and are working with partners to provide immediate additional support to respond to people's changing mental health needs. We recently re-issued our Together for Mental Health Delivery Plan 2019-2022 that was revised in light of the pandemic. This plan outlines our priority areas for action over this period and includes improving access and range of psychological therapies available.

We continue to work closely with health boards, the voluntary sector and other partners to understand the changing mental health needs as a result of the pandemic. Through this, we know that levels of anxiety have increased with the restrictions during the periods of lockdown and as a response to the wider impacts of the pandemic, for instance on employment and finances.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Eluned.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Eluned.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Responding to the wider socio-economic impact requires a cross-Government and multi-agency approach -this is not something that the NHS or even the health and social care sectors can do alone. Therefore, we are clear that action to support the nation's mental health through this period requires preventative, protective cross government action as well as ensuring we have appropriate mental health services in place to meet people's needs.

From a government perspective, we have responded to changing mental health needs through three clear work streams:

- Maintaining mental health services as 'essential' and responding to immediate mental health needs;
- Working across Welsh Government to reduce the socioeconomic impacts of the pandemic on mental health and well-being and strengthening protective actions; and,
- Supporting health boards to meet the changing health needs through the pandemic and in the longer-term recovery of mental health services.

We have further invested nearly £10 million for mental health services this year. This in addition to the £7million planned investment for mental health service improvements made at the beginning of the year.

This £10m investment includes an additional £2.7m to provide immediate access to a range of low level mental health support in response to the higher levels of anxiety. With the Minister for Education, we have also provided a further £5m to the support the Whole School Approach so that we can support our children and young people through this period.

The planned £7million mental health service improvement funding was released in two phases (£3.5m each) – phase one to provide immediate support to enable services to respond to needs during the pandemic; and phase two, to support the priority areas in the Together for Mental Health Delivery Plan 2019-2022. The delivery plan outlines a number of priority areas that we will focus on, include improving crisis response and developing the workforce that you reference within your letter. This plan has recently been re-issued to reflect those actions that have needed to be accelerated due to the pandemic and to set out new actions to respond to the wider socio-economic impacts.

I hope this information is helpful.

Yours sincerely,

Eluned Morgan AS/MS
Y Gweinidog Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg
Minister for Mental Health, Wellbeing and Welsh Language

P-05-1078 Increase funding for mental health services and improve waiting times for people needing help in crisis. We need a change!, Correspondence – Petitioner to Committee, 24.06.21

My comments on this matter still remain the same,

My last petition their was a lot of talk about funding going into mental health services and improving these services, I am yet to see an improvement into mental health services and the waiting time decreased, as you are aware suicides are still on the increase and this is because people are waiting too long or asking for help and being either referred to a different service or on a waiting list.

Their needs to be an overall improvement in all sectors of mental health, further training in areas such as A&E when I went to A&E and I presented with mental health issues I was simply told "we don't have anyone here to deal with mental health" this is a very worrying thing especially to people who have come to seek medical help, I feel A&E doctors and nurses should be trained and should know
The warning signs of someone who is mentally suffering and I feel their should be an in team of mental health within A&E and not waiting for mental health nurses or doctors from outside the hospital.

As of recently my anxiety has been very bad I was discharged from my local mental health team and referred to primary mental health, when I had an assessment with primary mental health I was told that depression and anxiety and my other complex needs need to be dealt with by my local mental health team so I re-referred myself just to have it declined. I also went to my doctors who said that they are seeing an increase in mental health teams in her words "passing the buck" to other mental health teams who can't deal with some complex needs which is wasting time and resources I have again referred myself back to my mental health team just to be again declined and given leaflets this is where people are being let down past from pillar to post and feeling like no one is listening it's very poor handling and communication especially if someone is suffering.

Mental health services are struggling and especially with a pandemic doctors are still not seeing patients even if they are ill health or ill mentally which is effecting people by not being able to see their doctors face to face and it's causing them worry and anxiety, I have tried to see my doctors on a number of times for my mental health but was told " unless I'm an emergency no face to face" this is having a huge impact and when people are asking for help only having advice over the phone.

The Welsh government needs to engage more with mental health services and listen to doctors and nurses and see where they also think should be an improvement in what sector of mental health. We need a better organised and well funded mental health sector and we also need it to be able to deal with our increasing population in the future we also need a good working and communication within mental health sectors, our future generation might need these services in the future and this is why we need to see an improvement I am still hearing a lot of stories about people suffering, being let down or simply not getting enough help. I find their is not enough up and running mental health services in each area of communities and where a few communities have to share one mental health building which puts pressure on the staff within the mental health team, more buildings need to be made available in other communities where their is more
Easy accessible for them.

I'm not happy about leaflets being given out to people and told to research how to deal with depression and anxiety this is not

Beneficial to all people but might benefit certain individuals, we need more hands on help and engaging with patients and to establish the plan going forward.

I am yet to see money being put into services and services improving and coping with waiting times and assessments, because of this pandemic most assessments are done over phone or video, again this is not always helpful for certain people who maybe deal with complex mental health needs, more face to face appointments need to become available.

I am saddened that even though I have been referred to MIND which I know have an increasing waiting list that I am still being thrown pillar to post within the mental health side of things and no communication this causes certain individuals like myself to become lost in the system.

I will keep fighting and I will keep pushing for better mental health services for our future generation and the current generation our elderly and our children I feel very passionate about mental health and how going forward their needs to be a massive change to our services.

More awareness needs to be made of mental health.

I hope my comments can be of help and I hope moving forward their can be some positive outcomes to come of this petition.

Thank you.

Eitem 4.4

P-05-1147 Dylid ei gwneud yn ofynnol i bob ysgol ddarparu addysg fyw/addysg wedi'i recordio bob dydd i bob disgybl nad yw’n dychwelyd i'r ysgol

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Catherine Evans, ar ôl casglu cyfanswm o 308 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Mae ysgolion o hyd sy'n honni bod rhwystrau anorchfygol o ran darparu gwersi, bum wythnos i mewn i'r tymor ac am saith wythnos o'r flwyddyn academaidd hon. Nid yw hyn yn dderbyniol mwyach. Rhaid i bob plentyn gael mynediad cyfartal at addysg. Rhaid dod o hyd i atebion i'r rhwystrau hynny a rhaid addysgu pob disgybl.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Sir Drefaldwyn
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Kirsty Williams AS/MS
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-1147
Ein cyf/Our ref KW/02173/21

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd
Senedd Cymru
Y Pwyllgor Deisebau
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1NA

9 Ebrill 2021

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr ar ran y Pwyllgor Deisebau, yn gofyn am sylwadau ar y materion a godwyd yn Neiseb P-05-1147 ynghylch ystyried yr opsiynau sydd ar gael i rieni godi pryderon yn y dyfodol am wersi byw gydag awdurdodau lleol.

Gadewch imi eich sicrhau fy mod yn ymwybodol o'r effaith sylweddol y gall colli ysgol ei chael ar ddatblygiad, iechyd meddwl a lles ein pobl ifanc. Dyna pam ar 31 Mawrth, fel rhan o'r adolygiad 21 diwrnod diweddaraf, y nododd y Prif Weinidog unwaith eto bod blaenoriaeth yn cael ei rhoi i sicrhau y bydd pob plentyn a myfyriwr yng Nghymru yn dychwelyd i addysg wyneb yn wyneb ddydd Llun 12 Ebrill.

Mae mesurau lliniaru ychwanegol ar waith i wneud amgylchedd yr ysgol yn ddiogel ar gyfer dychwelyd i ddysgu wyneb yn wyneb ac rydym wedi diweddaru ein canllawiau ar ôl ystyried pryderon dysgwyr, staff ysgolion ac eraill a allai ddod i gysylltiad â'r feirws yn yr ystafell ddosbarth neu yn y gweithle, ac mae gan ysgolion rywfaint o hyblygrwydd o ran sut y maent yn dewis gweithredu'r rhain. Gyda'r mesurau ychwanegol hyn ar waith, ni ddylai fod yn ofynnol mwyach i garfannau o ddysgwyr ddysgu o'u cartrefi.

Awdurdodau lleol sy'n gyfrifol am ysgolion, gan gynnwys y mesurau a roddir ar waith pan fydd ysgolion ar gau, megis darparu gwersi byw. Felly rwy'n parhau i annog rhieni neu ddysgwyr sydd ag unrhyw broblemau gyda'r ddarpariaeth i gysylltu â'u hawdurdod lleol yn uniongyrchol i drafod y materion hyn; nhw sydd yn y sefyllfa orau i ddarparu'r rhesymeg ar gyfer y penderfyniadau a wneir yn lleol.

Yn gywir

Kirsty Williams

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Kirsty Williams AS/MS
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

P-05-1147 Require all schools to provide daily live / recorded teaching to all pupils not returning to school, Correspondence – Petitioner to Committee, 24.06.21

Many thanks for pursuing this petition on my behalf.

Kirsty Williams will be aware from my direct correspondence with her that I have contacted my children's school, its governing body and Powys County Council. This did not result in the school providing any live or recorded lessons. The petition was a last resort as I feel I have no voice.

It is not satisfactory to leave this decision to schools if headteachers refuse to find solutions - in our case a local cluster of heads had decided in September 2020 that they would not be making live online provision in the event of the winter lockdown. They could have used all the extra planning time to work collegiately to deliver live or recorded lessons.

I am keen to know the current minister's views on the inequality experienced by some pupils (14% of Powys learners, based on PCC research). Should schools have to close in the autumn, will there be an entitlement to daily live or recorded teaching? Or will children attending schools that decline to teach be disadvantaged further?

Eitem 4.5

P-05-1013 Rhowch gymorth ariannol i unigolion hunangyflogedig yn niwydiant cerddoriaeth fyw Cymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Peter Phillips, ar ôl casglu cyfanswm o 189 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Nid yw Llywodraeth Cymru wedi nodi pryd y bydd perfformiadau cerddoriaeth fyw yn gallu ailddechrau ar ôl i'r cyfnod cloi ddod i ben. O ganlyniad, ni all unrhyw un sy'n gweithio yn y diwydiant cerddoriaeth fyw yng Nghymru ennill bywoliaeth. Mae'r Cynllun Cymhorthdal Incwm Hunangyflogaeth yn dod i ben ar 17 Awst. Ar ôl y dyddiad hwnnw, os bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i wahardd perfformiadau cerddoriaeth fyw, dylai fod yn orfodol i'r Llywodraeth ddarparu cymorth ariannol uniongyrchol i unigolion hunangyflogedig yng Nghymru sy'n ennill bywoliaeth yn y diwydiant hwn.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Pen-y-bont ar Ogwr
- Gorllewin De Cymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG
GAN
LYWODRAETH CYMRU

TEITL	**Cronfa Adferiad Diwylliannol 2021-22**
DYDDIAD	**22 Mawrth 2021**
GAN	**Arglwydd Dafydd Elis-Thomas, Dirprwy Weinidog dros Ddiwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth**

Heddiw, mae Llywodraeth Cymru yn lansio cam pellach o'r Gronfa Adferiad Diwylliannol, gyda hyd at £30m ar gyfer chwe mis cyntaf 2021-22 i helpu i gefnogi sector diwylliant amrywiol Cymru drwy'r pandemig parhaus. Bydd hefyd yn helpu'r rhannau hynny o'r sector wrth i ni ddechrau llacio'r cyfyngiadau dros y misoedd nesaf wrth i ni barhau i weithio gyda'r sector i wella.

Rydym wedi gwrando a gweithio gyda'r sectorau i roi'r pecyn cymorth ychwanegol hwn ar waith. Rydym yn cydnabod yr heriau digynsail y mae'r pandemig yn eu cael ar wead diwylliannol bywyd Cymru ac rydym yn cymeradwyo'r gwydnwch a'r creadigrwydd a ddangosir.

Caiff y gronfa ei darparu ar y cyd gan Lywodraeth Cymru, Cyngor Celfyddydau Cymru ac awdurdodau lleol.

Darparodd y Gronfa Adfer Diwylliannol, a gyhoeddwyd yr haf diwethaf, £63.3m yn 2020-21 i gefnogi theatrau, lleoliadau cerddoriaeth, safleoedd treftadaeth, digwyddiadau, amgueddfeydd, llyfrgelloedd, orielau, sinemâu annibynnol a gweithwyr llawrydd.

Roedd yn cynnwys tair prif elfen – gweinyddodd Cyngor Celfyddydau Cymru gyllid o £18m i gefnogi 170 o sefydliadau, gan gefnogi theatrau ac orielau celf cenedlaethol a lleol. Mae dros 1,000 o swyddi wedi'u cefnogi.

Darparodd yr elfen o'r gronfa a weinyddir gan Lywodraeth Cymru £27m i gefnogi'r sectorau diwylliant, creadigol, digwyddiadau a threftadaeth. Derbyniodd dros 500 o sefydliadau gyllid.

Y Gronfa Gweithwyr Llawrydd oedd y cyntaf o'i bath yn y DU ac mae wedi darparu cyfanswm o £18m o gymorth grant i 3,500 o weithwyr llawrydd nad ydynt wedi gallu gweithio yn ystod y pandemig ac a fydd yn hanfodol i adferiad diwylliannol Cymru.

Bydd gwiriwr cymhwysedd yn fyw o ganol dydd Mercher 24 Mawrth 2021.

Yr Arglwydd Elis-Thomas AS/MS
Y Dirprwy Weinidog Diwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth
Deputy Minister for Culture, Sport and Tourism

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-1013
Ein cyf/Our ref DET/00847/21

Clerc y Pwyllgor Deisebiadau
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA
Petitions@Senedd.Wales

19 Ebrill 2021

Annwyl Glerc y Pwyllgor Deisebau,

Ysgrifennaf atoch yn dilyn llythyr gan Janet Finch-Saunders AS ar 30 Mawrth ynghylch deiseb yn ymwneud â chymorth ariannol i unigolion hunangyflogedig yn niwydiant cerddoriaeth fyw Cymru (P-05-1013), a rannodd ohebiaeth gan y deisebydd Peter Phillips, dyddiedig 5 Mawrth.

Nodaf bryderon parhaus y deisebydd sy'n teimlo nad yw'r materion y mae wedi'u codi o'r blaen wedi cael sylw digonol eto, yn benodol pryderon bod cefnogaeth Llywodraeth Cymru hyd yma wedi methu â chefnogi rhai Cerddorion llawrydd y mae angen cymorth arnynt o hyd, a materion yn ymwneud â'r meini prawf cymhwysedd, y broses ymgeisio a'r cyfathrebu ar gyfer y Gronfa Llawrydd.

Fel yr amlinellwyd mewn gohebiaeth flaenorol, wrth gynllunio'r Gronfa Llawrydd gwnaed penderfyniadau anodd yng ngoleuni'r adnoddau cyfyngedig sydd ar gael. Gwnaed y penderfyniadau hyn mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol, yr undebau creadigol a diwylliannol, a chyda'r gymuned lawrydd drwy Dasglu Llawrydd Cymru. Cytunwyd y dylai'r Gronfa ganolbwyntio ar nifer fach o sectorau â blaenoriaeth sy'n cyd-fynd ag amcanion y Gronfa Adferiad Diwylliannol i gefnogi cynaliadwyedd sectorau diwylliannol a chreadigol yng Nghymru y mae pandemig COVID-19 yn effeithio'n sylweddol arnynt.

Cyflwynwyd y Gronfa ar sail y cyntaf i'r felin yn hytrach na fel Cronfa gystadleuol yn seiliedig ar lefel yr angen, mewn ymateb i bryderon a godwyd gan randdeiliaid sy'n gysylltiedig ag anawsterau gweithwyr llawrydd wrth ddarparu tystiolaeth o golli enillion. Cyflwynwyd y gronfa fesul cam ar gais rhanddeiliaid, er mwyn helpu i liniaru unrhyw faterion hygyrchedd sy'n gysylltiedig â'r dull y cyntaf i'r felin ac i roi mwy o amser i ymgeiswyr baratoi. Yn dilyn adborth o gam un, bu inni gryfhau ein cyfathrebu ar gyfer y camau dilynol.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Dafydd.Elis-Thomas@llyw.cymru
Correspondence.Dafydd.Elis-Thomas@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Rydym yn ymwybodol bod llawer mwy o weithwyr llawrydd a sectorau sydd angen cymorth arnynt o hyd ar yr adeg anodd hwn. Gan gydnabod mai dim ond Llywodraeth y DU sydd â'r pŵer cyllidol i sicrhau diogelwch sy'n cefnogi pob unigolyn rydym yn parhau i bwyso ar Lywodraeth y DU i ymateb a bod yn gyfrifol o ran cefnogi'r rhai sy'n dal i syrthio drwy'r rhwyd.

Mae'r Gronfa Llawrydd, fel y cyntaf o'i fath yn y DU wedi bod o fudd i nifer sylweddol o weithwyr llawrydd creadigol a diwylliannol yng Nghymru, ac mae wedi cefnogi 3,584 o unigolion gyda £18m o gyllid hyd yma. Ar 22 Mawrth, cyhoeddais fod Llywodraeth Cymru yn lansio cam pellach o'r Gronfa Adfer Diwylliannol, gyda hyd at £30m ar gyfer chwe mis cyntaf 2021-22 i helpu i gefnogi sector diwylliant amrywiol Cymru drwy'r pandemig. Mae hyn yn cynnwys dyraniad pellach i'r Gronfa Llawrydd a fydd yn agor ar gyfer ceisiadau ddechrau mis Mai. Ar hyn o bryd mae fy swyddogion yn casglu adborth gan ein rhanddeiliaid, gan gynnwys gweithwyr llawrydd a'r undebau creadigol, i nodi'r gwersi a ddysgwyd i lunio'r pedwerydd cylch hwn o gymorth ariannol i weithwyr llawrydd fel ei fod yn diwallu anghenion y sector. Mae hyn yn cynnwys adolygiad o'r meini prawf cymhwysedd ac archwilio cynllun nad yw'n dilyn dull gweithredu cyntaf i'r felin. Hefyd, rydym yn cynnal dadansoddiad o'r gweithwyr llawrydd a gefnogwyd hyd yma a bydd y canfyddiadau hyn hefyd yn cael eu defnyddio i lywio'r gwaith o gynllunio cymorth yn y dyfodol. Rwy'n ymwybodol bod y deisebydd wedi holi'r Pwyllgor Deisebau o'r blaen ynghylch cymhwysedd artistiaid teyrnged, cantorion priodasau a chantorion tafarn i'r Gronfa Llawrydd. Bydd gwiriwr cymhwysedd ar gael ar wefan Busnes Cymru ddechrau mis Mai, a byddwn yn cynghori bod unigolion sy'n dymuno derbyn cyllid yn cwblhau'r gwiriwr cymhwysedd cyn gynted ag y bydd ar gael, gan y bydd nifer o ystyriaethau sy'n pennu cymhwysedd.

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yr heriau parhaus sy'n wynebu rhannau o'r diwydiannau diwylliannol a chreadigol nad ydynt yn gallu gweithio o hyd oherwydd y cyfyngiadau sydd ar waith i gyfyngu ar ledaeniad y feirws a diogelu iechyd y cyhoedd. Nodwn yr effaith benodol y mae hyn yn ei gael ar weithwyr llawrydd sy'n gweithredu mewn sectorau fel y sector cerddoriaeth fyw nad ydynt yn gallu gweithio a chreu incwm. Mae cynllun busnes Cymru Greadigol ar gyfer 2021/22 yn cynnwys camau i ddarparu cymorth parhaus i'r sector cerddoriaeth fel sector â blaenoriaeth yn ystod y cyfnod anodd hwn. Mae hyn yn cynnwys datblygu cynllun gweithredu o dan arweiniad y diwydiant ar gyfer y diwydiant cerddoriaeth fasnachol yng Nghymru a fydd yn adlewyrchu'r angen am gamau gweithredu tymor byr i gynorthwyo'r sector i wella o bandemig COVID-19, a chynlluniau tymor hwy ar gyfer datblygu'r sector er mwyn creu dyfodol cynaliadwy mewn marchnad fyd-eang. Mae'r cynllun hefyd yn rhoi blaenoriaeth i ddarparu canllawiau clir a diweddar sy'n cefnogi dychwelyd i weithgarwch yn ddiogel. Bydd hyn yn defnyddio dull graddol, gan weithio gyda'n rhanddeiliaid wrth i gyflyrau iechyd y cyhoedd ganiatáu symud drwy lefelau'r Cynllun Rheoli. Mae'r dull hwn yn ein galluogi i ymateb i unrhyw gynnydd yn nhrosglwyddiad y feirws a gweithredu pan fo sicrwydd bod cyflyrau iechyd y cyhoedd yn caniatáu i leoliadau, digwyddiadau a pherfformiadau byw ailddechrau. Mae'r Rhaglen Digwyddiadau Prawf yn elfen hanfodol o hyn, a bydd Llywodraeth Cymru yn edrych ar sut mae'r rhain yn cael eu cynnal ledled y DU, ac yn dysgu lle y bo'n briodol.

Deallaf y bydd y ddeiseb yn cael ei hystyried ymhellach gan y pwyllgor dilynol, unwaith y bydd wedi'i sefydlu yn dilyn Etholiad y Senedd.

Yn gywir,

Yr Arglwydd Elis-Thomas AS
Y Dirprwy Weinidog Diwylliant, Chwaraeon a Thwristiaeth

P-05-1013 Provide financial support for self-employed individuals within the Welsh live music industry, Correspondence – Petitioner to Committee, 01.07.21

Dear Committee

As the former Deputy Minister for Culture, Sport and Tourism acknowledges in his letter of 19 April, the purpose of my Petition was to raise a concern for a particular sector of the live music industry, namely tribute artists, wedding and pub singers.

Since the onset of the pandemic these performers have been deprived of the ability to earn a living due to the restrictions on live music. The Freelancer Fund has not provided adequate support for these people. It has simply not been fit for purpose, both on a macro level by being constantly inadequate to support the total amount of applications and specifically for the sector this Petition applies to by virtue of the underwriting criteria that requires applicants to demonstrate they provide cultural benefit.

In addition, the Welsh Government's Covid health policy, when compared to England, has discriminated against the pub music sector and continues to do so. Yet, as the former Deputy Minister concedes, the Welsh Government does not have the fiscal power to provide the necessary support to this sector of the music industry. This continues to be the case.

There is probably nothing that can be done at this stage to compensate these individuals for failing them financially but I would urge the new administration to consider separate 'bounceback' support for this sector as a matter of urgency.

Yours Faithfully

Eitem 4.6

P-05-1092 Peidiwch â gohirio etholiadau mis Mai 2021

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan David Hopkins, ar ôl casglu cyfanswm o 470 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Ni ddylai ac ni all y rhai sydd mewn grym gael gwared ar yr hawl i bleidleisio dros ddemocratiaeth gan ei fod yn tanseilio democratiaeth. Rhaid peidio â chaniatáu i'r llywodraeth bresennol estyn ei chyfnod mewn grym o ganlyniad i COVID-19. Mae pob gwlad arall wedi llwyddo i gynnal etholiadau.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad
- Islwyn
- Dwyrain De Cymru

Y Gwir Anrh/Rt Hon Mark Drakeford AS/MS
Prif Weinidog Cymru/First Minister of Wales

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru

Deisebau@senedd.wales

11 Mawrth 2021

Annwyl Gadeirydd

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'ch llythyr ar 16 Chwefror am yr amgylchiadau a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol inni ohirio etholiad y Senedd.

Cyhoeddodd y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol Ddatganiad Ysgrifenedig ar 5 Mawrth yn amlinellu'r meini prawf a fydd yn cael eu defnyddio ar gyfer penderfynu a yw'n angenrheidiol i ohirio etholiad. Mae'r meini prawf yn amlinellu'r egwyddorion bras i'w defnyddio i hysbysu barn gytbwys ac maent wedi'u cynllunio i ganiatáu hyblygrwydd mewn ymateb i bandemig y coronafeirws.

Mae'r Datganiad Ysgrifenedig ar gael yma: https://llyw.cymru/datganiad-ysgrifenedig-prawf-iw-defnyddio-gan-y-prif-weinidog-i-benderfynu-ywn-angenrheidiol-neun

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gynnal yr etholiad ar 6 Mai ac rydym yn cefnogi Swyddogion Canlyniadau a gweinyddwyr etholiadau i weithredu i liniaru'r risgiau sy'n gysylltiedig â chynnal etholiad yn ystod y pandemig.

Dymuniadau gorau

Mark Drakeford

MARK DRAKEFORD

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
YP.PrifWeinidog@llyw.cymru • ps.firstminister@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Eitem 4.7

P-05-1150 Rhowch wyliau ardrethi busnes i safleoedd cartrefi gwyliau yng Nghymru, fel yn Lloegr

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Denise Evans, ar ôl casglu cyfanswm o 640 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Ym mis Mawrth 2020, cyhoeddodd Llywodraeth y Deyrnas Unedig y byddai'n rhoi gwyliau ardrethi i'r diwydiant lletygarwch a hamdden. Yn yr un modd â'r Alban, rhoddodd Llywodraeth Cymru ryddhad ardrethi i fusnesau sydd â gwerth ardrethol o dan £500,000. Cafodd llawer o fusnesau eu heithrio o'r gwyliau ardrethi oherwydd bod eu gwerth ardrethol dros £500,000. Mae'r rhan fwyaf o'r safleoedd hyn yn rhannu bil yr ardrethi rhwng perchnogion y carafanau, felly nid ydym yn cael budd o'r gwyliau ardrethi ar yr adeg anodd hon, pan fyddai'r arian ychwanegol yn gymorth mawr. Mae pob un ohonom yn parchu dewis Llywodraeth Cymru i gau'r ffiniau er mwyn atal y feirws rhag lledaenu. Fodd bynnag, yn gyfnewid am hynny, hoffem ofyn am gymorth gan Lywodraeth Cymru drwy beidio â rhoi terfyn uchaf ar gyfer ryddhad ardrethi. Byddai hyn o gymorth mawr i berchnogion cartrefi gwyliau sydd ddim wedi gallu manteisio ar y rhyddhad ardrethi hyd yn hyn. Rydym am gael yr un rheolau ag sydd yn eu lle yn Lloegr.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Clwyd
- Gogledd Cymru

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Minister for Finance and Trefnydd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref: P-05-1150
Ein cyf/Our ref: RE/00222/21

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

9 Ebrill 2021

Annwyl Janet,

Diolch ichi am eich llythyr ynghylch Deiseb P-05-1150, sy'n cynnig bod Llywodraeth Cymru yn rhoi gwyliau ardrethi busnes i safleoedd cartrefi gwyliau yng Nghymru, sydd â gwerth ardrethol dros £500,000.

Ar 3 Mawrth 2021, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y penderfyniad i ymestyn y cynllun ar gyfer darparu rhyddhad ardrethi annomestig 100% yn benodol ar gyfer trethdalwyr yn y sectorau lletygarwch, hamdden a thwristiaeth, sydd â gwerth ardrethol dros £500,000 yn 2021-22.

Mae'r canllawiau llawn ar gyfer y cynllun ar gael yn:
https://businesswales.gov.wales/cy/ardrethi-annomestig-cynllun-ychwanegol-rhyddhad-ardrethi-lletygarwch-hamdden-2021-22

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yr effeithiau hirdymor y gallai cyfyngiadau eu cael ar fusnesau, ac felly mae wedi ymrwymo i gefnogi busnesau drwy eu hadferiad.

Mae ein pecyn £380m yn darparu gwyliau ardrethi busnes am flwyddyn gyfan i fusnesau ac elusennau manwerthu, hamdden a lletygarwch yng Nghymru. Drwy'r pecyn hwnnw, a thrwy ein cynlluniau rhyddhad parhaol, bydd Llywodraeth Cymru yn darparu dros £610m mewn rhyddhad ardrethi annomestig yn 2021-22, sy'n golygu y bydd 70,000 o fusnesau'n parhau i

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

dalu dim ardrethi o gwbl. Amcangyfrifir mai £380m fydd y gost, sy’n mynd y tu hwnt i’r cyllid canlyniadol o £358.9m a gafwyd oddi wrth Lywodraeth y DU.

Nod penodol y cynllun yw cefnogi busnesau yn y sectorau hyn yn ystod y cyfnod heriol hwn. Awdurdodau lleol fydd yn ei weinyddu, a bydd yn gweithredu ar sail ceisiadau. Bydd yn rhaid i bob ymgeisydd ddangos ei fod wedi dioddef effeithiau negyddol materol o ganlyniad i’r cyfyngiadau COVID-19.

Mae fy swyddogion wedi cynnal trafodaethau parhaus â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ynglŷn â sut i weithredu’r cymorth hwn. Bydd yr awdurdodau lleol yn cyfathrebu â’r busnesau perthnasol i drafod eu ceisiadau.

Yn gywir,

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a’r Trefnydd
Minister for Finance and Trefnydd

Eitem 4.8

P-05-1151 Dylid pennu dyddiad ar gyfer ailddechrau gweithgareddau wedi'u trefnu ar gyfer babanod a phlant bach

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Kate Worgan, Tots Play Cardiff North, ar ôl casglu cyfanswm o 1,756 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Rhwng mis Medi a mis Rhagfyr 2020, roeddem wedi gallu cynnal dosbarthiadau wyneb yn wyneb y tu mewn, gan ddilyn deddfwriaeth Llywodraeth Cymru i'r llythyren.

Ni chawsom unrhyw achosion o'r feirws yn y dosbarthiadau ac roeddem yn hynod ddiwyd a rhagweithiol o ran creu amgylchedd diogel i ddosbarthiadau, tra hefyd yn darparu'r holl fuddiannau y gall dosbarthiadau eu cynnig i rieni a gofalwyr, a'u plant ifanc.

Rydym yn dal i gynnal dosbarthiadau ar-lein ond mae angen dyddiad arnom i allu dod â dosbarthiadau wyneb yn wyneb yn ôl.

Gwybodaeth Ychwanegol:
Yn aml, mae plant ifanc wedi cael eu hanwybyddu yn y pandemig hwn, yn yr un modd â'u rhieni.

Mae wedi bod yn gryn bryder i ni bod rhieni wedi'u hynysu, ac effaith hynny ar eu hiechyd meddwl yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Gyda theuluoedd yn byw ymhellach oddi wrth ei gilydd, agwedd hanfodol ar feithrin rhwydwaith cymorth yw gallu cwrdd â rhieni eraill â phlant ifanc, mewn amgylchedd diogel a chroesawgar.

Bu cyfle i wneud hynny mewn dosbarthiadau babanod ar-lein, ond gall ceisio ymgysylltu â phobl nad ydych wedi cwrdd â nhw eto fod yn anodd.

Mae plant ifanc nad ydyn nhw'n mynd i feithrinfa breifat wedi colli’r cyfle, a'r holl fuddiannau a ddaw o gymdeithasu â babanod a phlant, sy'n rhan enfawr o'u datblygiad.

Maen nhw hefyd wedi colli'r cyfle i archwilio gweithgareddau datblygu a bod ar eu hennill yn sgil hynny, ynghyd â gweithgareddau sy'n hybu’r broses o fondio rhwng rhiant a phlentyn.

Mae gwir angen i rieni allu ailddechrau ein dosbarthiadau’n ddiogel.

At hynny, mae angen hyn arnom ni fel sector, er mwyn i'n busnesau barhau i fod yn hyfyw.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gogledd Caerdydd
- Canol De Cymru

Julie Morgan
Y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Health and Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05- 1151
Ein cyf/Our ref JM/00454/21

Clerc,
Y Pwyllgor Deisebau

6 Mai 2021

Annwyl Clerc,

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'ch llythyr, dyddiedig 29 Mawrth, ynghylch y ddeiseb ar ddarparu dyddiad ar gyfer ailddechrau gweithgareddau wedi'u trefnu ar gyfer babanod a phlant bach.

Mae'r ddeiseb yn galw ar Lywodraeth Cymru i ddarparu dyddiad ar gyfer ailddechrau dosbarthiadau wyneb yn wyneb i rieni a gofalwyr a'u plant bach.

Caniatawyd gweithgareddau awyr agored wedi'u trefnu i blant ers 27 Mawrth, gan gynnwys grwpiau babanod a phlant bach. Ar 23 Ebrill, cyhoeddwyd y cânt ddigwydd dan do o ddydd Llun 3 Mai 2021. Mae rhagor o wybodaeth ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru.

Yn gywir,

Julie Morgan
Y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Health and Social Services

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Julie.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Julie.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

P-05-1151 Provide a date for the return of Organised Children's Activities for Babies & Toddlers, Correspondence – Petitioner to Committee, 01.07.21

Thank you very much for that! Is it possible to close the petition please? We were able to reopen indoor Baby & Toddler Classes a little while ago!

Thank you very much for all your help
Kind regards

Eitem 4.9

P-05-1154 Dylid ailagor y sector lletygarwch yng Nghymru erbyn 12 Ebrill 2021

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Lyndsey Groundwell, ar ôl casglu cyfanswm o 157 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Gyda'r llacio arfaethedig o ran cyfyngiadau ar wyliau yng Nghymru a nodi strategaeth godi cyfyngiadau gan Lywodraeth y DU, rydym ni'n credu ei bod bellach yn bryd ailagor yn barhaol y sector hwn sy'n amhrisiadwy yn economaidd ac yn gymdeithasol. Wedi'r cyfan:
- Mae lefel rhybudd y Gwasanaeth Iechyd wedi'i ostwng oherwydd bod llai o fygythiad yn sgîl y feirws;
- Cymru sydd wedi rhoi'r ganran uchaf o ddosau cyntaf o'r brechlyn COVID-19
- Ni sydd â'r nifer isaf o achosion fesul 100,000 ymhlith cenhedloedd y DU, sef 75.4 - sy'n debyg i'r gyfradd a welwyd ym mis Medi – ac mae meini prawf eraill a fodlonwyd yn golygu bod Cymru bellach wedi syrthio i lefel rhybudd 2 ar hyn o bryd.

Gwybodaeth Ychwanegol:
Mae llawer o dafarndai Cymru yn ganolbwynt cymunedau, yn darparu man lle gall pobl alw heibio a siarad â phobl eraill o'u cymuned leol, ac mae hynny'n helpu pobl i deimlo'n llai ynysig. Mae'r budd hwn i bobl i'w gael yn "lleol" yn benodol, ac yn aml caiff hyn ei anwybyddu.

Mae lletygarwch yn cynnwys tafarndai, bwytai a chaffis, sy'n denu pobl o bob rhan o'r gymdeithas ac sy'n darparu ffynhonnell incwm amhrisiadwy i'r gadwyn gyflenwi ehangach. Byddai pennu dyddiad, fel 12 Ebrill, yn caniatáu amser i'r cwmnïau hanfodol hyn gaffael a gweithgynhyrchu'r cyflenwadau y bydd eu hangen arnynt ar gyfer ailagor lleoliadau.

Y llynedd, ailagorodd y sector yng Nghymru ar ôl y sector yn Lloegr, ac o ganlyniad gwelwyd refeniw Cymru yn mynd dros y ffin. Hyd yma, bydd lletygarwch wedi bod ar gau am ddau Basg, dau Ŵyl y Banc, Calan Gaeaf, Noson Tân Gwyllt, y Nadolig a'r Flwyddyn Newydd, diwrnod Santes Dwynwen, diwrnod Sant Ffolant, cystadleuaeth Rygbi'r 6 Gwlad a hefyd Dydd Gŵyl Sant Padrig a Dydd Gŵyl Dewi.

Ni fydd llawer o fusnesau yn goroesi oni chyflymir y cam i ailagor y sector lletygarwch yma.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Dwyrain Caerfyrddin a Dinefwr
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Ken Skates AS/MS
Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru
Minister for Economy, Transport and North Wales

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-1154
Ein cyf/Our ref KS/01959/21

Clerc
Y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru

Petitions@Senedd.Cymru

13 Ebrill 2021

Annwyl Glerc

Cyfeiriaf at y llythyr dyddiedig 29 Mawrth gan Gadeirydd y Pwyllgor sydd bellach wedi'i oedi ynghylch deiseb gan Lyndsey Groundwell Deiseb P-05-1154 Ailagor sector lletygarwch Cymru erbyn 12 Ebrill.

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yr amgylchiadau eithriadol o anodd ac ansicr sy'n cael eu gweld ar hyn o bryd gan fusnesau ac unigolion. Rydym wedi ymrwymo'n llwyr i ddarparu'r gefnogaeth a'r sicrwydd sydd eu hangen ar y gymuned fusnes.

Fel y gwyddoch, diweddarodd Llywodraeth Cymru ei Chynllun Rheoli Coronafeirws ar 19 Mawrth, gan nodi sut a phryd y bydd mwy o bobl a busnesau yn gallu ailddechrau eu gweithgareddau yn y ffordd fwyaf diogel posibl.

https://llyw.cymru/cynllun-rheolir-coronafeirws-lefelau-rhybudd-diwygiedig-yng-nghymru-mawrth-2021

Mae'r cynllun yn cefnogi Llywodraeth Cymru i barhau i lacio'r cyfyngiadau tra bod sefyllfa iechyd y cyhoedd yn parhau i fod yn gadarnhaol – mae cyfraddau wedi gostwng yn sylweddol ledled Cymru diolch i'r holl waith caled ac aberth a wnaed gan bobl yn ystod misoedd y gaeaf. Mae'n nodi amrywiol ddangosyddion y bydd Llywodraeth Cymru yn eu dadansoddi a'u hasesu, ochr yn ochr â chyngor a gwybodaeth arbenigol proffesiynol gan bartneriaid lleol, i benderfynu sut y caiff cyfyngiadau eu llacio.

Byddwn yn adolygu'r rheoliadau'n ofalus a byddwn yn parhau â'n dull gofalus, cam wrth gam, gan godi cyfyngiadau o wythnos i wythnos, os bydd sefyllfa iechyd y cyhoedd yn parhau i fod yn ffafriol.

Rydym wedi dod â grŵp Rhanddeiliaid Twristiaeth a Lletygarwch at ei gilydd sy'n cyfarfod yn rheolaidd ac sy'n cael ei gyd-gadeirio gan y Gweinidog dros Iechyd Meddwl, Lles a'r Gymraeg a hefyd y Dirprwy Weinidog Diwylliant, Twristiaeth a Chwaraeon.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'r Grŵp yn cynnwys cynrychiolwyr o Gymdeithas Cwrw a Thafarndai Prydain, UK Hospitality Cymru a Chonsortiwm Bwytai Annibynnol Cymru felly rydym yn clywed yn uniongyrchol o'r sector ledled Cymru.

Gellir dod o hyd i fanylion y llacio diweddaraf i'r rheoliadau (gan gynnwys ar gyfer y sector twristiaeth, lletygarwch a hamdden), yn amodol ar y sefyllfa iechyd cyhoeddus sy'n parhau'n ffafriol, yma:

https://llyw.cymru/llacio-cyfyngiadau-covid-19-yng-nghymru-yn-gynt

Yn y cyfamser, bydd ein pecyn hael o gymorth ariannol i fusnesau Cymru yn parhau drwy gydol mis Ebrill a mis Mai. Bydd llawer o fusnesau eisoes wedi derbyn eu cyfran lawn o'r £180m o gyllid a gyhoeddwyd ganol mis Mawrth ymlaen llaw i'w cynnal tan fis Mai, i eraill, gan gynnwys yn y sector lletygarwch a thwristiaeth, bydd grantiau arian parod yn parhau i gael eu talu yn ystod mis Ebrill wrth i geisiadau gael eu cadarnhau.

Byddai tafarn, gwesty neu fwyty yng Nghymru gyda deg aelod o staff wedi bod â hawl i £45,000 o gymorth Llywodraeth Cymru i'w cynnal o fis Rhagfyr ymlaen. Mae hyn yn ychwanegol at ein cynllun rhyddhad ardrethi busnes a chymorth Llywodraeth y DU i dalu costau staff.

Byddai tafarn, gwesty neu fwyty gyda phedwar aelod o staff wedi bod â hawl i £27,000 o gymorth Llywodraeth Cymru i'w cynnal o fis Rhagfyr ymlaen. Mae hyn yn ychwanegol at ein cynllun rhyddhad ardrethi busnes a chymorth Llywodraeth y DU i dalu costau staff.

Bydd Llywodraeth Cymru hefyd yn darparu dros £610m mewn rhyddhad ardrethi annomestig yn 2021-22. Bydd pob busnes manwerthu, hamdden a lletygarwch sydd â gwerth ardrethol o £500,000 neu is yn cael rhyddhad ardrethi annomestig o 100% yn 2021-22. Mae hyn yn golygu, mewn cyfanswm, na fydd dros 70,000 o fusnesau yng Nghymru yn talu unrhyw ardrethi o gwbl am y flwyddyn. Mae canllawiau ar y cynllun Rhyddhad Ardrethi Manwerthu, Hamdden a Lletygarwch i'w gweld yn:
https://businesswales.gov.wales/cy/ardrethi-annomestig-rhyddhad-ardrethi-manwerthu-hamdden-lletygarwch-yng-nghymru-2021-22

Byddwn yn parhau i wneud popeth o fewn ein gallu i gefnogi busnesau Cymru drwy'r cyfnod hynod anodd hwn ac ystyried opsiynau y tu hwnt i'r pecyn cymorth presennol.

Yn gywir

Ken Skates AS
Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru

Eitem 4.10

P-05-1156 Dylid cyfateb y cyllid ar gyfer busnesau bach yn ystod y cyfyngiadau symud gyda Lloegr – gan gynnwys y grant ailgychwyn

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Sally Gillard, ar ôl casglu cyfanswm o 2,458 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Yng Nghymru, busnesau bach sydd wedi cael y lefel isaf o gyllid allan o holl wledydd y DU yn ystod y trydydd cyfnod clo cenedlaethol – er iddynt fod o dan gyfyngiadau symud am gyfnod hirach.

O heddiw ymlaen, cyhoeddodd Rishi Sunak grant ailgychwyn ar gyfer busnesau bach i helpu gydag ailagor busnesau.

Rwy'n annog Lywodraeth Cymru i gefnogi ein busnesau lleiaf yn iawn, a darparu grantiau sy'n cyfateb i'r hyn a roddir i berchnogion busnesau bach yng ngwledydd eraill y DU.

Gwybodaeth Ychwanegol:
Rishi Sunak – cyllideb mis Mawrth 2021
Gallwch weld cymhariaeth o gyllid holl wledydd y DU ar gyfer cyfnod clo 3 drwy wirio cyllid pob gwlad ar wefannau llywodraethau.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Pontypridd
- Canol De Cymru

Ken Skates AS/MS
Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru
Minister for Economy, Transport and North Wales

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-1156
Ein cyf/Our ref KS/01960/21

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau

8 Ebrill 2021

Annwyl Janet,

Diolch am eich gohebiaeth ar 29 Mawrth ynghylch Deiseb P-05-1156 - Cyfateb y cyllid ar gyfer busnesau bach yn ystod y cyfyngiadau symud â Lloegr - gan gynnwys y grant ailgychwyn.

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yr amgylchiadau eithriadol o anodd ac ansicr sy'n cael eu profi ar hyn o bryd gan fusnesau ac unigolion. Rydym wedi ymrwymo'n llwyr i ddarparu'r gefnogaeth a'r sicrwydd sydd eu hangen ar y gymuned fusnes.

Bydd ein pecyn hael o gymorth ariannol i fusnesau Cymru yn parhau drwy gydol mis Ebrill a mis Mai. Bydd llawer o fusnesau eisoes wedi derbyn eu cyfran lawn o'r £180m o gyllid a gyhoeddwyd ganol mis Mawrth ymlaen llaw i bara tan fis Mai, i eraill, gan gynnwys y sector lletygarwch a thwristiaeth, bydd grantiau arian parod yn parhau i gael eu talu yn ystod mis Ebrill wrth i geisiadau gael eu cadarnhau. Felly, ni fydd busnesau'n gweld unrhyw ymyrraeth yn y llif o gymorth ariannol, wrth inni symud yn ofalus i lacio cyfyngiadau iechyd y cyhoedd.

Mae Llywodraeth Cymru wedi sicrhau bod lefelau digynsail o gyllid ar gael i gefnogi busnesau Cymru yn ystod y cyfnod hynod heriol hwn, gyda phecyn gwyliau cyfraddau 12 mis llawn i'r rhai yn y sectorau sydd wedi dioddef waethaf sy'n mynd gryn dipyn y tu hwnt i'r rhyddhad sydd ar gael i fusnesau yn Lloegr. Hyd yma rydym wedi darparu mwy na dwy biliwn o bunnoedd mewn cymorth busnes yn ystod y pandemig, gan ddiogelu 165,000 o swyddi yng Nghymru.

Mae £200m arall o gymorth ychwanegol i fusnesau eisoes wedi'i glustnodi yng Nghyllideb Derfynol 2021-22 – bydd y penderfyniadau terfynol ar hyn ar gyfer y weinyddiaeth nesaf yn dilyn etholiadau'r Senedd ym mis Mai.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Byddai tafarn, gwesty neu fwyty yng Nghymru gyda deg aelod staff wedi bod â hawl i £45,000 yng nghymorth Llywodraeth Cymru i ofalu amdanynt o fis Rhagfyr ymlaen. Mae hyn yn ychwanegol i'n cynllun rhyddhad ardrethi busnes a chymorth Llywodraeth y DU i dalu am gostau staff. Byddai tafarn, gwesty neu fwyty gyda phedwar aelod staff wedi bod â hawl i £27,000 yng nghymorth Llywodraeth Cymru – ochr yn ochr â'r cymorth arall sydd ar gael.

Efallai yr hoffech nodi ein bod hefyd wedi cyhoeddi £270m yn ychwanegol ar gyfer Cronfa Buddsoddi Hyblyg Banc Datblygu Cymru ar 23 Chwefror. Mae hyn yn golygu y bydd mwy na £500m ar gael drwy'r gronfa hyd at 2030 i gefnogi llwyddiant a thwf hirdymor ein cwmnïau, gan greu a diogelu miloedd o swyddi yng Nghymru yn eu tro.
https://developmentbank.wales/cy

Yn gywir

Ken Skates AS
Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru

P-05-1157 Caniatáu i ysgolion asesu myfyrwyr fel y maent yn gweld yn addas, gan gynnwys defnyddio asesiadau llyfr agored

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Ibrahim Sheikh, ar ôl casglu cyfanswm o 2,312 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:
Yn ddiweddar, cyhoeddodd CBAC y bydd yn rhaid i fy ngholeg ein hasesu drwy gyfrwng asesiadau yn y dosbarth o dan amodau arholiad. Gwnaed y cyhoeddiad hwn 6 wythnos ysgol cyn bod ein hathrawon i fod i gyflwyno ein graddau, sy'n golygu mai cyfnod byr iawn fydd gennym i baratoi ar gyfer arholiadau. Nid yw hyn yn deg i fyfyrwyr sydd wedi cael gwybodaeth anghyson ynghylch sut y byddwn yn cael ein graddio gydol y flwyddyn. Ysgolion ddylai gael penderfynu sut i asesu myfyrwyr, gan fod y pandemig wedi effeithio arnynt mewn ffyrdd gwahanol.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Canol Caerdydd
- Canol De Cymru

By email

Janet Finch-Saunders MS
Chair, Welsh Parliament Petitions Committee

26 March 2021

Dear Janet,

Thank you for providing us with the opportunity to offer our views on the issues raised in the petition.

We have worked with the Design and Delivery Advisory Group (DDAG) set up by the Minister of Education to put in place the arrangements for the award of GCSE, AS and A level qualifications in summer 2021 and to deliver the policy position set out in the Minister's Direction to Qualifications Wales. We have provided guidance for centres on the different aspects of the alternative approach. The latest version of the guidance is available on our website. The guidance also includes a timeline of key dates in the process, with provisional centre determined grades to be submitted to WJEC by 2 July 2021.

We have been aware of queries raised about the assessment evidence that can be used to inform grade judgements and have written to centres on 23 March 2021 to provide further clarity on the requirements. Our letter included the following clarification in support of our published guidance:

- Contributing assessment evidence could come from a range of activities that include mock exams, past papers provided by WJEC, NEA and other assessed work.
- Historic evidence of attainment can be used as part of the evidence considered when determining a grade, but with caution, as it may not be representative of the learner's current level of attainment.
- Centres can develop their own assessments ensuring that they are valid and fair.
- WJEC past papers should only be used where you are confident that they will provide an authentic assessment that demonstrates the learner's true level of attainment. WJEC past papers can be adjusted to provide a more authentic assessment.

Qualifications Wales
Q2 Building, Pencarn Lane
Imperial Park,
Newport
NP10 8AR
☎ 01633 373 222

Cymwysterau Cymru
Adeilad Q2, Lôn Pencarn
Parc Imperial,
Casnewydd
NP10 8AR
☎ 01633 373 222

www.qualificationswales.org

- Assessed work may need to be completed in the school environment or at home, but centres need to be assured that it is the learner's own work.

A key part of the approach to this summer is that learners should only be assessed on what schools and colleges have taught them. There is flexibility for schools to decide on the assessment approach that works best for their learners and a focus on the quality rather than quantity of evidence generated. If a centre chooses to use a WJEC past paper, they do not have to be completed in one session under examination conditions but can be divided into sections and schools and colleges can decide how and when to use them so that they integrate with their teaching plans. Centres may also provide learners with the topics on which they will be assessed in advance, however they should not provide them with the actual assessment in advance.

These clarifications are intended to reinforce the flexibility available to schools and colleges in the approach for this summer and particularly that a range of evidence can be used; we recognise that the approach has to be flexible for centres to accommodate their local context. These key messages have been reinforced through the recent publication of 8 key facts for schools and colleges.

However, there must be a balance between flexibility and the integrity of results for learners this summer. An approach that does not rely on credible assessment evidence is likely to lead to inconsistency and unfairness for learners and could also put centres at risk of challenge from learners through the appeals process. The approach seeks to balance flexibility for schools and colleges with requirements to provide consistency across Wales. Ultimately, the exceptional arrangements put in place for this summer need a system-wide commitment to valid and credible outcomes that allow learners to have confidence in their results and progress onto their next stages.

We continue to work closely with WJEC and the Design and Delivery Advisory Group to finalise the arrangements for summer 2021 and to respond to concerns raised by learners, schools and colleges.

Please let me know if you would like any further information.

Yours sincerely

Philip Blaker
Chief Executive

Kirsty Williams AS/MS
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref: P-05-1157
Ein cyf/Our ref KW/02139/21
Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau

Annwyl Janet,

13 Ebrill 2021

Diolch am eich e-bost ar 25 Mawrth ynglŷn â Deiseb P-05-1157 gan Ibrahim Sheikh, sef "Caniatáu i ysgolion asesu myfyrwyr fel y maent yn gweld yn addas, gan gynnwys defnyddio asesiadau llyfr agored". Rwy'n sylwi eich bod hefyd wedi ysgrifennu at Cymwysterau Cymru a CBAC.

Rwy'n cydnabod bod y cyfnod hwn yn un llawn straen i ddysgwyr, athrawon a rhieni fel ei gilydd. Rwy'n gwybod bod y sefyllfa bresennol yn anodd ac yn heriol i bobl ifanc, yn enwedig i'r rheini sy'n sefyll arholiadau. Hoffwn eich sicrhau chi, a'r deisebwr, bod llesiant a dilyniant dysgwyr wedi bod yn ganolog i'r broses o wneud penderfyniadau wrth ddatblygu trefniadau asesu amgen ar gyfer cymwysterau.

Mae'r model Pennu Graddau gan Ganolfannau wedi'i ddatblygu trwy gydweithio'n agos gyda'r Grŵp Cynghori Dylunio a Chyflawni o benaethiaid ac arweinwyr colegau, gyda chefnogaeth gan Gymwysterau Cymru a CBAC. Mae'r broses wedi bod yn ailadroddus, sydd wedi adlewyrchu natur y pandemig a pholisi sy'n newid o hyd, ond rhoddwyd pwyslais mawr ar sicrhau bod gwybodaeth ar gael i ddysgwyr, ysgolion a cholegau mor fuan â phosibl er mwyn rhoi cymorth iddynt gyda'u paratoadau.

Yn y cyd-destun hwnnw, ar 23 Mawrth, cyhoeddodd Cymwysterau Cymru y fersiwn ddiweddaraf, derfynol o'u canllawiau i ganolfannau, sy'n rhoi manylion pellach ar y mathau o dystiolaeth y gallant eu defnyddio wrth bennu graddau yn defnyddio'r model Pennu Graddau gan Ganolfannau i ddyfarnu TGAU, Safon UG a Safon Uwch yn 2021. Mae'r canllawiau yn rhoi fframwaith y gall ysgolion a cholegau weithredu o'i fewn, er mwyn sicrhau eu bod yn gweithio mewn ffordd gyson a thryloyw. Ategir y dull gweithredu hwn ymhellach gan Fframweithiau Asesu Cymwysterau CBAC, sy'n cefnogi pob cymhwyster.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Un o’r prif elfennau y bydd disgwyl i ysgolion a cholegau benderfynu arni yw’r dystiolaeth asesu y maent am ei defnyddio i bennu graddau. Gallai hyn gynnwys ystod eang o ddeunydd, gan gynnwys ffug arholiadau, hen bapurau arholiad wedi’u haddasu, asesiadau nad ydynt yn arholiadau neu ddeunyddiau asesu y mae’r ysgol neu’r coleg ei hun wedi’u datblygu, a hyn oll er mwyn darparu ystod o dystiolaeth holistaidd y gellir eu defnyddio i bennu gradd. Er bod yn rhaid i’r dystiolaeth asesu ddod o waith sydd wedi’i gwblhau gan y dysgwr, ar sail cynnwys manyleb sydd wedi’i haddasu (hynny yw, heb y cynnwys asesu y gwnaeth CBAC ei ddileu ar ddechrau’r flwyddyn academaidd yn sgil digwyddiadau’r flwyddyn ddiwethaf mewn perthynas â dysgu ac addysgu), yn ystod y cyfnod astudio ar gyfer y cymhwyster, mae disgwyliadau clir hefyd y bydd dysgwyr ond yn cael eu hasesu ar gynnwys y maent wedi cael cyfle i ymdrin ag ef.

Nid yw'r mathau na nifer y darnau tystiolaeth sy’n ofynnol ar gyfer cefnogi dyfarniadau wedi’u rhagnodi, gan y byddant yn amrywio o un cymhwyster i’r llall a’r modd y mae’r prif themâu a’r sgiliau yn cael eu trefnu mewn asesiadau. Ni fyddai rhagnodi yn rhoi’r hyblygrwydd sy’n ofynnol i ganiatáu amrywiadau mewn cyd-destun rhwng canolfannau â’i gilydd.

Disgwylir i ysgolion a cholegau hefyd gael prosesau yn eu lle i sicrhau bod eu dyfarniadau ar gyfer pennu graddau mor deg a gwrthrychol a phosibl, a bydd canllawiau a hyfforddiant ar gael i gynorthwyo â hyn. Yn ogystal, bydd prosesau mewnol yn eu lle i sicrhau ansawdd er mwyn sicrhau bod penderfyniadau ynghylch graddau yn gyson, a bydd CBAC yn sicrhau ansawdd yn allanol er mwyn gwirio bod y prosesau a ddefnyddir gan ysgolion a cholegau yn briodol.

Bwriedir i’r canllawiau gefnogi’r canolfannau i ddatblygu rhesymeg gadarn a sylfaen dystiolaeth ar gyfer dyfarnu Graddau a Bennir gan Ganolfannau, fel y gallent fod yn sicr eu bod wedi pennu’r radd gywir i’r dysgwr a’u bod yn gallu gyfiawnhau’r radd a ddyfernir pe bai cais yn dod am adolygiad o’r radd neu apêl.

Mae gwybodaeth bellach ar y model Pennu Graddau gan Ganolfannau a’r hyn y mae’n ei olygu i ddysgwyr ac athrawon ar wefannau Cymwysterau Cymru a CBAC, sy’n cynnwys y ddogfen Dileu Mythau sy’n adnodd ddefnyddiol y gall fod diddordeb gan y deisebwr ei darllen.

Rwy’n gobeithio bod hyn yn rhoi peth sicrwydd am y trefniadau sy’n cael eu gwneud.

Yn gywir

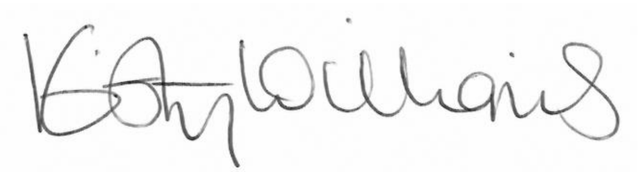

Kirsty Williams AS/MS
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

P-05-1157 Allow schools to assess students how they see fit, including the use of open-book assessments, Correspondence – WJEC to Committee, 20.05.21

Schools and colleges can choose evidence from a broad range of sources including adapted past papers, non-examination assessment, centre- devised tasks, and coursework to inform their professional judgement

Schools and colleges will be using their professional judgement in assessing learners based on a range of evidence that best gives an overall picture of their learners' performance. Therefore, no single piece of evidence will necessarily be more important than another, as grades will be based on a holistic judgement.

The flexibility in approach this summer allows for schools and colleges to choose appropriate evidence which takes account the variations in learning experiences of learners. In all instances, learners will only be assessed on what they have been taught.

Grades will be determined by schools and colleges to reflect a holistic, fair, reasonable and carefully considered judgement of each learner's performance across a range of evidence, on the curriculum content that they have been taught.

The approach to grading this year puts trust in the teaching profession and the professional judgement of schools and colleges.

If you require any further information, please let me know.

Eitem 5.1

Senedd Cymru
Fforwm y Cadeiryddion

Adroddiad Gwaddol y Bumed Senedd

Mawrth 2021

Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl. Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
www.senedd.cymru

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Ffôn: **0300 200 6565**
E-bost: **UnedGydgysylltu@senedd.cymru**

© Hawlfraint Comisiwn y Senedd 2021
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Senedd Cymru
Fforwm y Cadeiryddion

Adroddiad Gwaddol y Bumed Senedd

Mawrth 2021

www.senedd.cymru

Am y fforwm Cadeiryddion

Mae Fforwm y Cadeiryddion yn dwyn Cadeiryddion pwyllgorau'r Senedd ynghyd i gydgysylltu gwaith, mynd i'r afael â materion ymarferol sy'n effeithio ar weithrediad pwyllgorau, ac yn ystyried materion strategol trawsbynciol. Caiff y Fforwm ei gadeirio gan y Llywydd ac mae'n cyfarfod tua chwe gwaith y flwyddyn..

Cadeirydd:

Elin Jones AS (Llywydd)
Plaid Cymru

Aelodau y Fforwm:

Mick Antoniw AS
Llafur Cymru

Jayne Bryant AS
Llafur Cymru

Janet Finch-Saunders AS
Ceidwadwyr Cymreig

Russell George AS
Ceidwadwyr Cymreig

John Griffiths AS
Llafur Cymru

Llyr Gruffydd AS
Plaid Cymru

Mike Hedges AS
Llafur Cymru

Ann Jones AS
Llafur Cymru

Dai Lloyd AS
Plaid Cymru

Lynne Neagle AS
Llafur Cymru

David Rees AS
Llafur Cymru

Bethan Sayed AS
Plaid Cymru

Helen Mary Jones AS
Plaid Cymru

Fforwm y Cadeiryddion

Cyflwyniad

1. Wrth i ni nesáu at ddiwedd y Bumed Senedd, rydym wedi myfyrio ar ein hamser fel Cadeiryddion pwyllgorau'r Senedd ac, yn yr adroddiad hwn, rydym wedi nodi rhai agweddau ar ein profiad a fydd, yn ein barn ni, yn ddefnyddiol i Bwyllgor Busnes y Chweched Senedd pan ddaw'r amser i ystyried ei rôl yn y broses o sefydlu pwyllgorau.

2. Nid yw'r adroddiad hwn yn disgrifio hanes gwaith ein pwyllgorau nac yn ddadansoddiad o'u heffeithiolrwydd. Yn hytrach, rydym yn cynnig ein barn gyfunol yn seiliedig ar ein profiad o gadeirio pwyllgorau'r Senedd dros y pum mlynedd diwethaf.

3. Rydym yn dechrau'r adroddiad gan fynegi ein barn ar rôl Cadeiryddion, cyn symud i drafod rhai o'r agweddau mwy ymarferol ar sut mae pwyllgorau'n gweithredu.

4. Mae'r tabl yn Atodiad A yn rhoi crynodeb o'n casgliadau a'n hargymhellion.

1. Rôl Cadeiryddion

1. 1. Ethol Cadeiryddion

5. Ni yw'r garfan gyntaf o Gadeiryddion pwyllgorau'r Senedd i gael ein hethol gan y Senedd. Rydym yn cymeradwyo'r dull hwn yn unfrydol.

6. Mae cael ein hethol gan y Senedd wedi ein galluogi i weithredu gyda mwy o annibyniaeth ac awdurdod.

7. Mewn Senedd sydd wedi gweld newidiadau sylweddol i grwpiau gwleidyddol ac aelodaeth pwyllgorau, ac sydd wedi wynebu ansicrwydd mawr yn sgil ymadael â'r UE a phandemig COVID-19, mae Cadeiryddion pwyllgorau wedi darparu cysondeb pwysig i Fusnes y Senedd.

1. 2. Ymrwymiad i'r rôl

8. Mae cadeirio pwyllgor yn ymrwymiad sylweddol. Rhaid i gadeirydd roi cryn dipyn o'i amser y tu allan i gyfarfodydd pwyllgor i berfformio'n effeithiol. Mae'r rôl yn un o ddarparu arweinyddiaeth a chyfeiriad strategol, a meithrin perthnasoedd ag aelodau pwyllgorau sydd, yn ei dro, yn hwyluso ymddiriedaeth a chonsensws. Mae'r rôl hefyd yn gofyn am ymgysylltu â rhanddeiliaid, cynrychioli'r pwyllgor mewn digwyddiadau allanol, gwaith cyfryngau, datblygu arbenigedd polisi ac ymgymryd â datblygiad proffesiynol.

9. Yn ddelfrydol, byddai Cadeiryddion pwyllgorau yn cael eu rhyddhau o'u dyletswyddau seneddol eraill i'w galluogi i ganolbwyntio'n llawn amser ar fod yn Gadeirydd pwyllgor h.y. peidio ag eistedd ar bwyllgor arall a/neu beidio â bod yn llefarydd ar ran y blaid.

Argymhelliad 1. Er ein bod yn cydnabod y gallai hyn fod yn anodd ei gyflawni, rydym yn argymell bod arweinwyr grwpiau pleidiau gwleidyddol yn y Chweched Senedd yn ystyried lleihau'r dyletswyddau seneddol a osodir ar aelodau o'u grŵp sy'n Gadeiryddion pwyllgorau, ac i osgoi gwrthdaro buddiannau posibl wrth ddyrannu cyfrifoldebau llefarydd.

1. 3. Pennu'r cyfeiriad iawn

10. Mae'n bwysig bod Cadeiryddion pwyllgorau yn gwneud popeth o fewn eu gallu i sicrhau bod y diwylliant cywir yn cael ei sefydlu o fewn eu pwyllgorau ar ddechrau Senedd, fel bod aelodau pwyllgorau, yn enwedig Aelodau newydd o'r Senedd, yn deall gwerth gwaith pwyllgor ac yn ymrwymo iddo.

11. Mae ein profiad o'r Bumed Senedd wedi dangos bod cymryd amser ar ddechrau bywyd pwyllgor i ddatblygu strategaeth sy'n ymgysylltu ag aelodau'r pwyllgor, yn gosod amcanion, ac yn mapio sut mae pwyllgor yn dymuno gweithredu yn hanfodol er mwyn cyflawni hyn.

Argymhelliad 2. Rydym yn argymell bod pwyllgorau'r Chweched Senedd yn treulio amser yn sefydlu amcanion hirdymor ar gyfer eu gwaith, strategaeth ar gyfer cyflawni eu hamcanion, a gweledigaeth o sut y maent yn dymuno gweithredu, cyn penderfynu ar fanylion eu rhaglenni gwaith.

12. Mae'n dilyn y dylai Cadeiryddion, trwy eu Clercod, sicrhau bod unrhyw Aelod sy'n ymuno â phwyllgor yn ystod Senedd yn cael cyfnod cynefino priodol i sicrhau eu bod yn ymwybodol o sut mae'r pwyllgor y maent yn ymuno ag ef yn gweithredu. At hynny, dylid rhoi cyfle i aelod newydd o'r pwyllgor gyfrannu at y gwaith o ddatblygu dull strategol pwyllgor yn y dyfodol.

13. Mae craffu effeithiol yn gofyn am flaenoriaethu. Mae ein profiad wedi dangos pwysigrwydd blaenoriaethu nifer gyfyngedig o faterion a chynnal ffocws arnynt dros amser. Mae hyn yn aml yn cael mwy o effaith ar bolisi a chyflawni'r Llywodraeth.

Ymgysylltu

14. Mae pwyllgorau yn y Bumed Senedd wedi ymgysylltu â dinasyddion, rhanddeiliaid ac arbenigedd mewn amrywiaeth o ffyrdd.

15. Mae ystyried gyda phwy y mae angen i bwyllgor ymgysylltu â hwy, a sut orau i ymgysylltu â hwy, er mwyn cyflawni amcanion pwyllgor yn rhan arferol o gynllunio gwaith.

16. Mae cyfle ehangach i bwyllgorau, wrth sefydlu eu hunain ar ddechrau'r Senedd nesaf, osod dull mwy cyffredinol o ymgysylltu fel rhan o'u strategaeth unigol i gyflawni'r amcanion a osodir ganddynt.

17. Er enghraifft, gallai pwyllgor benderfynu:

- blaenoriaethu cael presenoldeb personol yn rheolaidd ar draws gwahanol leoliadau yng Nghymru;
- defnyddio dull gweithredu rhithwir yn bennaf;
- treulio llai o amser mewn cyfarfodydd ffurfiol a mwy o amser yn gweithio mewn ffyrdd eraill;

- blaenoriaethu ymgysylltu â dinasyddion (efallai drwy ddefnyddio cynulliadau dinasyddion); a/neu

- blaenoriaethu ymgysylltu arbenigol.

18. Wrth gwrs, mae llawer o ddulliau gweithredu eraill yn bosibl, nodir y rhai uchod fel enghraifft yn unig.

Argymhelliad 3. Rydym yn argymell bod pwyllgorau yn ystyried eu dull ehangach o ymgysylltu pan fyddant yn sefydlu eu hamcanion a'u strategaeth ar ddechrau'r Chweched Senedd.

19. Mae mwy y gellir ei wneud i ddeall y bobl y mae pwyllgorau yn ymgysylltu â hwy. Dylid ystyried sut y gellir casglu data fel y gall pwyllgorau ddeall yn well pwy y maent yn ymgysylltu â hwy drwy eu gwaith ac, yn hollbwysig efallai, pwy nad ydynt yn eu cyrraedd eto.

Argymhelliad 4. Rydym yn argymell bod gwybodaeth am y bobl y mae pwyllgorau yn ymgysylltu â hwy yn cael ei chasglu a'i hadrodd drwy gydol y Chweched Senedd er mwyn galluogi pwyllgorau a Fforwm y Cadeiryddion i fonitro pwy y mae pwyllgorau yn ymgysylltu â hwy ac a yw'r ymgysylltiad hwnnw yn cyflawni amcanion y pwyllgor.

Cymorth i'r pwyllgorau

20. Mae'r cymorth a roddir i ni, ac i'n pwyllgorau, gan staff Comisiwn y Senedd yn cael ei werthfawrogi'n fawr iawn.

21. Er ei fod yn bosibl y bydd angen lefel uwch o gymorth ar bwyllgor pan gaiff ei sefydlu ac yn ystod ei flynyddoedd cyntaf o weithredu, dylai'r dull o gefnogi pwyllgorau aeddfedu wrth iddynt ddatblygu, a bod yn gymesur ag anghenion pob pwyllgor ar adeg benodol.

Argymhelliad 5. Rydym yn argymell bod Cadeiryddion, gyda chefnogaeth eu Clercod, yn ystyried y cymorth sydd ei angen ar aelodau pwyllgorau o bryd i'w gilydd. Efallai fod dadl dros addasu'r gefnogaeth honno wrth i aelodau'r pwyllgor ddatblygu yn eu rolau dros gyfnod Senedd, ac wrth i bwyllgor wynebu gwahanol dasgau.

1. 4. Deall effaith gwaith pwyllgorau

22. Rydym yn credu bod angen gwneud mwy i ddeall effaith gwaith pwyllgorau.

23. Mae'r Athro Diana Stirbu wedi cael ei chomisiynu i ddatblygu fframwaith ar gyfer gwerthuso effeithiolrwydd pwyllgorau'r Senedd yn y Chweched Senedd.

24. Bydd hyn yn cynnwys cynnig ar gyfer sut y gall pwyllgorau fonitro amrywiaeth eu hymgysylltiad yn well a sut y gall Fforwm y Cadeiryddion chwarae rôl wrth ystyried y darlun cyffredinol o ran amrywiaeth ymgysylltiad pwyllgorau.

25. Yn ein cyfarfod ar 22 Hydref 2020, gwnaethom gymeradwyo'r dull i'w gymryd gan yr Athro Stirbu i'r gwaith hwn, a chyfrannodd nifer o Gadeiryddion at ei gwaith.

26. Disgwylir adroddiad terfynol o waith yr Athro Stirbu ym mis Ebrill 2021.

Argymhelliad 6. Rydym yn argymell bod Fforwm Cadeiryddion y Chweched Senedd yn ystyried adroddiad yr Athro Stirbu cyn gynted â phosibl yn y Chweched Senedd.

2. Strwythurau pwyllgorau

2. 1. Maint pwyllgorau

27. Mae maint pwyllgorau yn amrywio yn ôl gofynion swyddogaeth a chydbwysedd gwleidyddol.

Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth

28. Dechreuodd y Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth y Bumed Senedd gydag wyth aelod. Roedd hyn yn ostyngiad mewn maint o'i gymharu â'r Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth yn y Pedwerydd Cynulliad [Senedd], a oedd yn gweithredu gyda 10 o aelodau.

29. Ar 18 Mehefin 2019, gostyngwyd aelodaeth y Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth i chwe aelod.

30. Er yr oedd gan rai Cadeiryddion amheuon ar y dechrau o ran lleihau maint y Pwyllgorau o wyth i chwe aelod, oherwydd y risg uwch o gyfarfodydd heb gworwm, mae'r rhan fwyaf yn credu bod presenoldeb ac ymgysylltu ag aelodau wedi gwella ers y gostyngiad mewn maint.

31. Er mwyn cadarnhau ein barn ar bresenoldeb, mae swyddogion Comisiwn y Senedd wedi rhoi data presenoldeb cyfanredol i ni ar gyfer y pwyllgorau hynny y mae'r newid yn nifer yr aelodau yn effeithio arnynt.

32. Mae'r data hwn yn rhoi syniad bod presenoldeb wedi gwella yn sgil gostwng maint y pwyllgorau.[1]

33. Er hwylustod, gellir nodi hyn fel nifer cyfartalog y seddi sy'n cael eu gadael yn wag ar draws y pwyllgorau yr effeithir arnynt. Mae sedd wag yn golygu nad yw aelod wedi mynychu cyfarfod ac nad oes eilydd wedi mynychu yn ei le h.y. mae sedd wedi cael ei gadael yn wag drwy gydol cyfarfod.

34. Oherwydd y newid sylweddol i'r ffordd y mae pwyllgorau wedi gweithredu ers cyflwyno cyfyngiadau iechyd cyhoeddus mewn ymateb i bandemig COVID-19, rydym wedi cyfyngu'r cyfnod ar gyfer cymharu hyd at yr adeg pan symudodd pwyllgorau i weithredu'n rhithwir.

[1] Cofnodir bod aelod pwyllgor wedi mynychu cyfarfod pwyllgor os yw'n mynychu unrhyw ran o gyfarfod pwyllgor.

Nifer yr aelodau	Nifer cymedrig y seddi sy'n cael eu gadael yn wag bob wythnos ar draws pwyllgorau yr effeithir arnynt (i'r sedd lawn agosaf)
Wyth aelod (cyn 18 Mehefin 2019)	7
Chwe aelod (rhwng 19 Mehefin 2019 a 26 Ebrill 2020)	4

35. Er ei fod yn sylw sy'n fwy perthnasol i adran arall o'r adroddiad hwn, mae'r data a gawsom hefyd wedi dangos gwelliant pellach o ran presenoldeb ar gyfer y garfan hon o bwyllgorau ers iddynt symud i gyfarfodydd rhithwir.[2]

Nifer yr aelodau	Nifer cymedrig y seddi sy'n cael eu gadael yn wag bob wythnos ar draws pwyllgorau yr effeithir arnynt (i'r sedd lawn agosaf)
Chwe aelod (gan weithredu â chyfarfodydd rhithwir h.y. ar ôl 27 Ebrill 2020).	2

36. Credwn fod y Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth llai a welwyd yn y Bumed Senedd wedi gweithredu'n dda. Byddai cynnydd ym maint pwyllgorau, heb leihad yn nifer cyffredinol y pwyllgorau, yn gwanhau'r ffocws y gall aelodau unigol ei roi i waith pwyllgor (gan y byddai'n ofynnol i fwy o aelodau eistedd ar sawl pwyllgor).

37. Mae'r penderfyniad ynglŷn â maint pwyllgorau yn rhyngddibynnol ag ystyried nifer y pwyllgorau, eu swyddogaethau, a chyfansoddiad gwleidyddol Senedd.

Argymhelliad 7. Gan gydnabod bod yn rhaid ystyried y ffactorau ym mharagraff 37 hefyd, rydym yn argymell y byddai aelodaeth o chwech (ac yn sicr dim mwy nag wyth), yn lle da i Bwyllgor Busnes y Chweched Senedd ddechrau pan fydd yn ystyried sefydlu Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth.

[2] Efallai bod ffactorau eraill, y tu hwnt i symud i gyfarfodydd rhithwir, wedi cyfrannu at y gwelliant o ran presenoldeb. Er enghraifft, lleihad mewn ymrwymiadau sy'n cystadlu o ganlyniad i'r cyfyngiadau iechyd cyhoeddus.

38. Wrth wneud yr argymhelliad hwn, nodwn hefyd fod newidiadau rheolaidd i aelodaeth pwyllgorau yn broblemus a bod sicrhau parhad aelodaeth yn allweddol i ddatblygu arbenigedd pwnc a chydlyniant pwyllgorau.

Pwyllgorau Arbenigol

39. Mae'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad wedi gweithredu'n dda gydag aelodaeth o bedwar, yng ngoleuni ei swyddogaeth benodol.

40. Ar y llaw arall, cafodd y Pwyllgor Deisebau broblemau i gynnal cworwm pan yr oedd ganddo aelodaeth o bedwar. Mae'r problemau hyn wedi lleihau i raddau helaeth ers iddo gael ei ehangu i bum aelod. Cafodd problemau sicrhau cworwm y Pwyllgor Deisebau ei effeithio hefyd o ganlyniad i'r ffaith bod ganddo aelodau annibynnol, nad ydynt yn gallu anfon dirprwy mewn amgylchiadau lle na allant ddod i gyfarfod.

41. Mae'r Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog wedi nodi bod ei aelodaeth, sy'n cynnwys holl Gadeiryddion pwyllgorau eraill, wedi bod yn rhy fawr, ac mae o'r farn y byddai aelodaeth o wyth yn fwy priodol i bwyllgor sydd â'i swyddogaethau.

> **Argymhelliad 8.** Rydym yn argymell y dylid adolygu maint y Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog yn y Chweched Senedd, yng ngoleuni profiad yn y Bumed Senedd.

42. O ganlyniad i'r gostyngiad ym maint y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yn ystod y Senedd hon, roedd y cydbwysedd gwleidyddol ar y Pwyllgor yn ffafrio'r wrthblaid. Cafodd hyn effaith sylweddol ar ddeinameg y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus.

43. Nid oedd maint y Pwyllgor Cyllid yn effeithio'n benodol ar ei weithrediad. Roedd gan y Pwyllgor Cyllid gydbwysedd gwleidyddol a oedd yn ffafrio'r wrthblaid hefyd.

44. Mae'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad wedi cael llwyth gwaith cynyddol yn y Bumed Senedd, gan olygu bod angen cyfarfodydd ychwanegol a mwy o ymrwymiad amser gan ei aelodau, yn ogystal â chymorth ychwanegol.

2. 2. Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth â swyddogaeth ddeuol

45. Credwn fod Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth cyfun h.y. pwyllgorau sy'n cyfuno rolau craffu ar bolisi a deddfwriaeth yn gweithio'n dda.

46. Mae camau nad ydynt yn rhai deddfwriaethol a chamau deddfwriaethol yn rhyngddibynnol o fewn maes polisi. Mae'n hanfodol deall y camau hyn yn eu cyfanrwydd er mwyn craffu'n effeithiol ar y llywodraeth.

47. Er bod gweithdrefnau penodol yn berthnasol i'r gwaith o graffu ar Filiau, mae cyd-destun polisi ehangach y mae pob darn o ddeddfwriaeth yn rhan ohono. Mae gwybodaeth bwnc o leiaf mor bwysig i'r gwaith o graffu ar Fil â bod yn gyfarwydd â'r weithdrefn.

48. Mae Aelodau, a Chadeiryddion yn benodol, yn datblygu gwybodaeth bolisi a chysylltiadau â rhanddeiliaid sy'n amhrisiadwy pan gânt eu cymhwyso i'r ddwy swyddogaeth.

49. Gall pwysau'r gwaith craffu ar Filiau effeithio ar allu pwyllgor i fynd ar drywydd agweddau eraill ar ei gylch gwaith, yn enwedig pan fydd Biliau'r llywodraeth yn cael eu dosbarthu'n anwastad ar draws meysydd polisi. Gall hyn leihau gallu pwyllgor i graffu ar Lywodraeth Cymru mewn meysydd eraill o gylch gwaith pwyllgor.

50. Mae mwy y gellir ei wneud i fynd i'r afael â rhywfaint o'r pwysau hwn heb symud oddi wrth fodel gweithredu ar gyfer pwyllgorau sy'n canolbwyntio ar y dull swyddogaeth ddeuol. Rydym yn mynd i'r afael â hyn yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn.

Argymhelliad 9. Rydym yn argymell y dylai'r Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth â swyddogaeth ddeuol barhau yn y Chweched Senedd.

2. 3. Cylchoedd gwaith

51. Yn y rhan fwyaf o achosion, ni chafwyd problemau gyda chylchoedd gwaith pwyllgorau. Sefydlwyd y Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth heb ffiniau llym i'w cylch gwaith er mwyn caniatáu iddynt fynd ar drywydd materion y tu hwnt i seilos polisïau. Mae hyn wedi bod yn fantais ar adegau wrth reoli llwythi gwaith craffu a mynd ar drywydd materion sy'n berthnasol i wahanol gyfrifoldebau Gweinidogol.

52. Sefydlwyd y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol gyda chylch gwaith penodol yn ymwneud ag ymadawiad y DU â'r UE. Er ei bod yn ymddangos yn annhebygol y bydd pwyllgor sydd â'r un cylch gwaith yn cael ei sefydlu yn y Chweched Senedd, cyflawnodd ystod o swyddogaethau craffu y bydd

angen i Bwyllgor Busnes y Chweched Senedd eu hystyried wrth gynnig strwythur pwyllgor.[3]

53. Mae rhai pwyllgorau wedi wynebu llwythi gwaith a oedd bron yn anghynaladwy ar adegau yn ystod y Bumed Senedd. Yn benodol, rydym yn nodi ehangder cylch gwaith y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau a'i lwyth gwaith craffu ar Filiau, a maint y ddeddfwriaeth y bu'n rhaid i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad eu hystyried ar adegau ochr yn ochr â'i gylch gwaith craffu arall.

Nifer y Biliau a drafodwyd gan y pwyllgor cyfrifol

Y pwyllgor cyfrifol	Biliau
Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig	1
Pwyllgor o'r Senedd Gyfan	3
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg	4
Y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol	1
Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau	1[4]
Y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau	6
Y Pwyllgor Cyllid[5]	1
Y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon	5
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad	2

54. Mae'r Pwyllgor Deisebau wedi gweld cynnydd sylweddol yn nifer y deisebau y mae'n ofynnol iddo eu hystyried. Bydd angen ystyried sut i reoli'r cynnydd hwn yn y llwyth gwaith, os bydd nifer y deisebau a geir yn parhau i gynyddu yn y Chweched Senedd.

Argymhelliad 10. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn rhannu cymaint o wybodaeth â phosibl mewn perthynas â'i rhaglen ddeddfwriaethol ar

[3]. Nid yw agweddau ar gylch gwaith y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol yn gweithredu mwyach o ganlyniad i'r ffordd y mae'r broses o ymadael â'r UE wedi datblygu ers sefydlu'r Pwyllgor. Dyma'r rheswm pam ei bod yn ymddangos yn annhebygol y bydd pwyllgor sydd â'r un cylch gwaith yn cael ei sefydlu yn y Chweched Senedd.

[4] Cafodd y Bil a gyfeiriwyd i Bwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau ei dynnu'n ôl yn fuan ar ôl ei gyflwyno (y Bil Gwasanaethau Bysiau (Cymru)).

[5] Cyflwynodd y Pwyllgor Cyllid ei Fil ei hun hefyd, sydd bellach yn Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019.

gyfer y Chweched Senedd cyn gynted ag y bo modd yn y Chweched Senedd, fel y gall y Pwyllgor Busnes ystyried y goblygiadau i bwyllgorau a'u llwyth gwaith.

Argymhelliad 11. Gall y broses o graffu ar Filiau ei hun greu rhwystrau i bwyllgor a'i staff. Rydym yn argymell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd (neu bwyllgor arall sy'n gyfrifol am weithdrefnau'r Senedd) yn cynnal adolygiad o'r broses o gynnal gwaith craffu ar Filiau i asesu a yw mor effeithlon ac effeithiol ag y gallai fod.

55. Credwn y dylid cynnwys rhywfaint o gapasiti ychwanegol yn y system bwyllgorau.

56. Rydym yn cydnabod bod Pwyllgor Busnes y Bumed Senedd wedi sefydlu Pwyllgor Polisi a Deddfwriaeth wrth gefn yn wreiddiol a oedd i'w ddefnyddio fel ffordd o leddfu pwysau yn y system bwyllgorau a sicrhau bod capasiti digonol i greu pwyllgor â therfyn amser i ystyried Diwygio Etholiadol y Senedd yn ystod y Bumed Senedd.

57. Yn ddealladwy, ailbennwyd tasg newydd yn gyflym i'r Pwyllgor wrth gefn i ystyried y goblygiadau i Gymru sy'n deillio o'r broses Brexit (fel y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol) gan adael y Pwyllgor hwnnw heb fawr o gapasiti i ystyried Biliau nad ydynt yn gysylltiedig â'i gylch gwaith craidd.[6]

Argymhelliad 12. Rydym yn argymell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd, wrth ystyried sefydlu pwyllgorau, yn ystyried y ffordd orau o gynnwys capasiti a hyblygrwydd ychwanegol i ymateb i gyfnodau brig mewn llwythi gwaith pwyllgorau.

58. Rydym wedi gweld nifer o achosion lle mae pwyllgorau'r Senedd wedi gweithio gyda'i gilydd yn ystod y Bumed Senedd.

59. Rydym hefyd wedi gweld cynnydd mewn gwaith rhyngseneddol, er enghraifft trwy'r Fforwm Rhyngseneddol ar Brexit ac mewn perthynas â'r Fframweithiau Polisi Cyffredin ledled y DU.

60. Rydym yn cymeradwyo pwyllgorau'r Senedd sy'n gweithio gyda'i gilydd.

---

[6] Ystyriodd y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol un Bil Senedd, sef y Bil Rheoleiddio Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (Cymru). Fe reolodd hyn trwy greu is-bwyllgor. Mae'n ystyried ystod eang o faterion deddfwriaethol eraill, gan gynnwys Biliau'r DU, y broses o ddargadw Cyfraith yr UE, a deddfwriaeth sy'n gysylltiedig â'r rhaglen fframweithiau cyffredin.

61. Rydym yn cydnabod y gwerth y gall gweithio rhyngseneddol ei gyfrannu at ein gwaith.

Argymhelliad 13. Rydym yn argymell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd yn ystyried a oes unrhyw gamau y gall eu cymryd i helpu i alluogi gweithio ar y cyd rhwng pwyllgorau'r Senedd a gweithio rhyngseneddol, er enghraifft wrth gynllunio amserlenni busnes pwyllgorau.

2. 4. Cyfarfodydd rhithwir

62. Yn ein barn ni, mae dulliau rhithwir a hybrid o gynnal busnes pwyllgorau yma i aros ar ryw ffurf neu'i gilydd, ochr yn ochr â chynnal cyfarfodydd personol yn y Senedd ac mewn mannau eraill.

63. Mae ein profiad o weithredu o bell yn ystod y pandemig COVID-19 wedi dangos y gall pwyllgorau weithredu'n effeithiol trwy ddefnyddio technoleg cyfarfodydd rhithwir.

64. At hynny, mae gan y defnydd hwn o dechnoleg y potensial i wneud busnes pwyllgorau yn fwy hygyrch a hyblyg mewn nifer o ffyrdd. Mae hyn o fudd i aelodau'r pwyllgor a'r rhai a wahoddir i gyfrannu at waith pwyllgor.

65. Heb gyfyngiadau gofod ffisegol a'r angen i roi cyfrif am amser teithio, gellir cynnull cyfarfodydd rhithwir yn gyflymach ac ar adegau yn ystod yr wythnos na fyddai efallai wedi bod yn addas ar gyfer busnes y Senedd o'r blaen.

66. Mae'n bosibl y gallai'r hyblygrwydd hwn alluogi busnes pwyllgorau i ystyried cyfrifoldebau teuluol aelodau pwyllgorau, staff, a'r rhai a wahoddir i gyfrannu at fusnes pwyllgorau yn well.

Argymhelliad 14. Rydym yn argymell, o fewn y ffiniau a osodwyd ar gyfer busnes pwyllgorau gan Gomisiwn y Senedd a'r Pwyllgor Busnes yn y Chweched Senedd, y dylai fod yn fater i bwyllgorau unigol benderfynu ar eu dull gweithredu fesul cyfarfod h.y. a fydd cyfarfodydd yn bersonol, hybrid, a/neu'n gyfarfodydd a gynhelir o bell, a dyma fydd y ffordd orau o'u galluogi i gyflawni eu hamcanion.

2. 5. Fforwm y Cadeiryddion

67. Mae Fforwm y Cadeiryddion wedi ychwanegu gwerth at ein gwaith trwy ddarparu amgylchedd lle gallwn fynd i'r afael â materion craffu trawsbynciol, rhannu arfer da, ac edrych yn fwy strategol ar waith pwyllgorau.

68. Yn ogystal, fel fforwm ymgynghorol, mae wedi helpu i lywio penderfyniadau Comisiwn y Senedd a'r Pwyllgor Busnes sy'n effeithio ar sut mae'r pwyllgorau'n gweithredu. Er enghraifft, mewn perthynas ag amserlennu a newidiadau i fusnes sy'n ofynnol o ganlyniad i bandemig y Coronafeirws.

69. Credwn fod Fforwm y Cadeiryddion yn gweithio'n dda fel grŵp anffurfiol ac rydym yn croesawu penderfyniad y Pwyllgor Busnes i ddarparu slot cyfarfod ar yr amserlen i'r Fforwm ar ddiwedd pob hanner tymor.

Argymhelliad 15. Rydym yn argymell bod y Llywydd yn sefydlu Fforwm Cadeiryddion yn y Chweched Senedd a bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd yn trefnu slot rheolaidd ar yr amserlen i'r Fforwm gyfarfod.

Atodiad A – Crynodeb o'n barn

Ethol Cadeiryddion

Ni yw'r garfan gyntaf o Gadeiryddion pwyllgorau'r Senedd i gael ein hethol gan y Senedd. Rydym yn cymeradwyo'r dull hwn yn unfrydol.

Ymrwymiad i'r rôl

Argymhelliad 1. Er ein bod yn cydnabod y gallai hyn fod yn anodd ei gyflawni, rydym yn argymell bod arweinwyr grwpiau pleidiau gwleidyddol yn y Chweched Senedd yn ystyried lleihau'r dyletswyddau seneddol a osodir ar aelodau o'u grŵp sy'n Gadeiryddion pwyllgorau, ac i osgoi gwrthdaro buddiannau posibl wrth ddyrannu cyfrifoldebau llefarydd.

Pennu'r cyfeiriad iawn.

Argymhelliad 2. Rydym yn argymell bod pwyllgorau'r Chweched Senedd yn treulio amser yn sefydlu amcanion hirdymor ar gyfer eu gwaith, strategaeth ar gyfer cyflawni eu hamcanion, a gweledigaeth o sut y maent yn dymuno gweithredu, cyn penderfynu ar fanylion eu rhaglenni gwaith.

Argymhelliad 3. Rydym yn argymell bod pwyllgorau yn ystyried eu dull ehangach o ymgysylltu pan fyddant yn sefydlu eu hamcanion a'u strategaeth ar ddechrau'r Chweched Senedd.

Argymhelliad 4. Rydym yn argymell bod gwybodaeth am y bobl y mae pwyllgorau yn ymgysylltu â hwy yn cael ei chasglu a'i hadrodd drwy gydol Chweched Senedd er mwyn galluogi pwyllgorau a Fforwm y Cadeiryddion i fonitro pwy y mae pwyllgorau yn ymgysylltu â hwy ac a yw'r ymgysylltiad hwnnw yn cyflawni amcanion y pwyllgor.

Argymhelliad 5. Rydym yn argymell bod Cadeiryddion, gyda chefnogaeth eu Clercod, yn ystyried y cymorth sydd ei angen ar aelodau pwyllgorau o bryd i'w gilydd. Efallai fod dadl dros addasu'r gefnogaeth honno wrth i aelodau'r pwyllgor ddatblygu yn eu rolau dros gyfnod Senedd, ac wrth i bwyllgor wynebu gwahanol dasgau.

Deall effaith gwaith pwyllgorau

Argymhelliad 6. Rydym yn argymell bod Fforwm Cadeiryddion y Chweched Senedd yn ystyried adroddiad yr Athro Stirbu cyn gynted â phosibl yn y Chweched Senedd.

Maint pwyllgorau

Argymhelliad 7. Gan gydnabod bod yn rhaid ystyried y ffactorau ym mharagraff 36 hefyd, rydym yn argymell y byddai aelodaeth o chwech (ac yn sicr dim mwy nag wyth), yn lle da i Bwyllgor Busnes y Chweched Senedd ddechrau pan fydd yn ystyried sefydlu Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth.

Argymhelliad 8. Rydym yn argymell y dylid adolygu maint y Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog yn y Chweched Senedd, yng ngoleuni profiad yn y Bumed Senedd.

Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth â swyddogaeth ddeuol

Argymhelliad 9. Rydym yn argymell y dylai'r Pwyllgorau Polisi a Deddfwriaeth â swyddogaeth ddeuol barhau yn y Chweched Senedd.

Cylchoedd gwaith

Argymhelliad 10. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn rhannu cymaint o wybodaeth â phosibl mewn perthynas â'i rhaglen ddeddfwriaethol ar gyfer y Chweched Senedd cyn gynted ag y bo modd yn y Chweched Senedd, fel y gall y Pwyllgor Busnes ystyried y goblygiadau i bwyllgorau a'u llwyth gwaith.

Argymhelliad 11. Gall y broses o graffu ar Filiau ei hun greu rhwystrau i bwyllgor a'i staff. Rydym yn argymell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd (neu bwyllgor arall sy'n gyfrifol am weithdrefnau'r Senedd) yn cynnal adolygiad o'r broses o gynnal gwaith craffu ar Filiau i asesu a yw mor effeithlon ac effeithiol ag y gallai fod.

Argymhelliad 12. Rydym yn argymell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd, wrth ystyried sefydlu pwyllgorau, yn ystyried y ffordd orau o gynnwys capasiti a hyblygrwydd ychwanegol i ymateb i gyfnodau brig mewn llwythi gwaith pwyllgorau.

Argymhelliad 13. Rydym yn argymell bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd yn ystyried a oes unrhyw gamau y gall eu cymryd i helpu i alluogi gweithio ar y

cyd rhwng pwyllgorau'r Senedd a gweithio rhyngseneddol, er enghraifft wrth gynllunio amserlenni busnes pwyllgorau.

Cyfarfodydd rhithwir

Argymhelliad 14. Rydym yn argymell, o fewn y ffiniau a osodwyd ar gyfer busnes pwyllgorau gan Gomisiwn y Senedd a'r Pwyllgor Busnes yn y Chweched Senedd, y dylai fod yn fater i bwyllgorau unigol benderfynu ar eu dull gweithredu fesul cyfarfod h.y. a fydd cyfarfodydd yn bersonol, hybrid, a/neu'n gyfarfodydd a gynhelir o bell, a dyma fydd y ffordd orau o'u galluogi i gyflawni eu hamcanion.

Fforwm y Cadeiryddion

Argymhelliad 15. Rydym yn argymell bod y Llywydd yn sefydlu Fforwm Cadeiryddion yn y Chweched Senedd a bod Pwyllgor Busnes y Chweched Senedd yn trefnu slot rheolaidd ar yr amserlen i'r Fforwm gyfarfod.

Senedd Cymru
Y Pwyllgor Deisebau

Adroddiad Gwaddol y Bumed Senedd

Mawrth 2021

www.senedd.cymru

Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl. Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
www.senedd.cymru/SeneddDeisebau

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Ffôn: **0300 200 6565**
E-bost: **Deisebau@senedd.cymru**
Twitter: **@SeneddDeisebau**

© Hawlfraint Comisiwn y Senedd 2021
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Senedd Cymru
Y Pwyllgor Deisebau

Adroddiad Gwaddol y Bumed Senedd

Mawrth 2021

Am y Pwyllgor

Sefydlwyd y Pwyllgor ar 28 Mehefin 2016. Ceir ei gylch gwaith yn:
www.senedd.cymru/SeneddDeisebau

Cadeirydd y Pwyllgor:

Janet Finch-Saunders AS
Ceidwadwyr Cymreig

Aelodau cyfredol y Pwyllgor:

Michelle Brown AS
Annibynnol

Neil McEvoy AS
Propel

Jack Sargeant AS
Llafur Cymru

Leanne Wood AS
Plaid Cymru

Cynnwys

Argymhellion ... 5

1. Ymgysylltu â phobl Cymru ... 6

2. Y broses ddeisebau ... 9

3. Gwaith a wnaed gan y Pwyllgor Deisebau ... 11

Cyfarfodydd Pwyllgorau ... 11

Adroddiadau a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor ... 11

Dadleuon yn y Cyfarfod Llawn ar ddeisebau ... 13

Canlyniadau deisebau ... 16

4. Pethau i'w hystyried ar gyfer y Chweched Senedd ... 21

Prosesau'r Pwyllgor ... 21

Deisebau sy'n sensitif o ran amser ... 22

Trothwy llofnodion ... 22

Trothwy ar gyfer ystyried deisebau ... 22

Trothwy ar gyfer dadl ... 23

Argymhellion

Argymhelliad 1. Rydym yn argymell y dylai ein pwyllgor olynol ystyried ar y dechrau sut y mae'n bwriadu nodi'r deisebau y mae'n dymuno craffu'n fanwl arnynt, ac i ddarparu adnoddau ar gyfer ei waith yn unol â hynny. .... Tudalen 21

Argymhelliad 2. Dylai ein pwyllgor olynol geisio datrys y mwyafrif o ddeisebau mewn modd amserol, er budd deisebwyr ac i sicrhau bod ganddo'r amser a'r gallu i gynnal gwaith craffu manwl ar faterion o'i ddewis. Os y bydd y nifer fawr o ddeisebau yn parhau, bydd hyn yn debygol o olygu cytuno i beidio â chymryd unrhyw gamau pellach ar rai deisebau yn dilyn eu hystyriaeth gychwynnol. .... Tudalen 21

Argymhelliad 3. Yn seiliedig ar ein profiad o ystyried deisebau sy'n sensitif o ran amser yn ystod pandemig Covid-19, rydym yn argymell y dylai'r pwyllgor nesaf ystyried a ddylid cyfeirio deisebau ato ar y cyfle cyntaf ai peidio, hyd yn oed pan fyddant yn dal i gasglu llofnodion. Dylai'r ystyriaeth hon gynnwys a fyddai hyn yn achosi anawsterau ymarferol a'r effaith y byddai newid o'r fath yn ei chael ar weinyddu'r broses ddeisebau. .... Tudalen 22

Argymhelliad 4. Dylid rhoi ystyriaeth fanylach i weld a yw'r trothwy presennol o 50 llofnod ar gyfer ystyried deiseb yn parhau i fod yn briodol, neu a ddylid ei gynyddu yn gynnar yn y Chweched Senedd .... Tudalen 23

Argymhelliad 5. Rydym yn argymell y dylid cadw'r trothwy ar gyfer ystyried dadleuon ar ddeisebau ar 10,000 o lofnodion ac y dylai'r Pwyllgor Deisebau gadw ei ddisgresiwn i benderfynu pa ddeisebau a gaiff eu cyfeirio ar gyfer dadl. Nodwn y gallai fod yn bosibl lleihau'r trothwy hwn yn y dyfodol pe bai nifer y deisebau yn lleihau. .... Tudalen 24

1. Ymgysylltu â phobl Cymru

Y broses ddeisebau yw un o'r prif ffyrdd y gall y cyhoedd ymgysylltu â gwaith y Senedd a dylanwadu arno.

Cafwyd cynnydd cyson yn y defnydd o system ddeisebau'r Senedd ers iddi gael ei chyflwyno yn 2007, ond bu cynnydd dramatig yn nifer y deisebau sy'n dod i law a nifer y llofnodion y maent wedi'u casglu yn ystod rhan olaf tymor y Senedd hon.

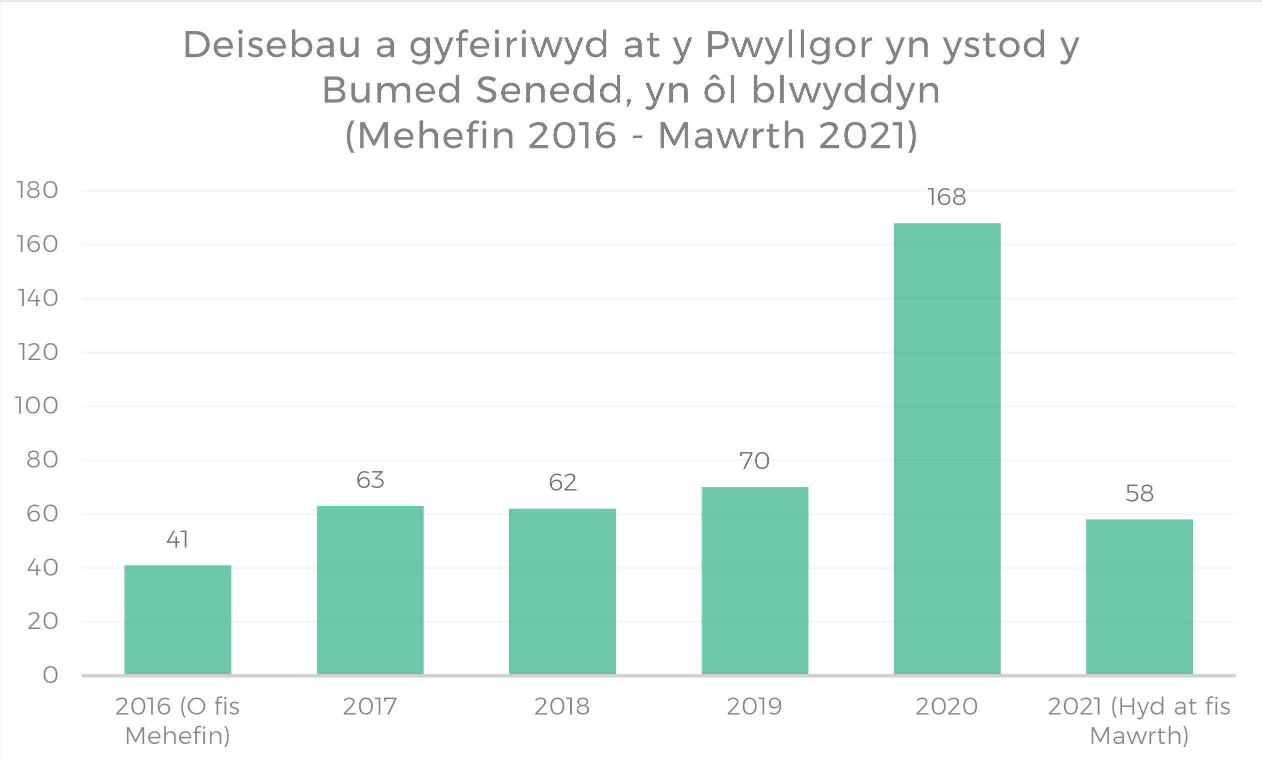

Er bod y ddau fesur hyn wedi bod yn cynyddu dros y tymor hir, mae dau brif ffactor y tu ôl i'r cynnydd cyflym mewn deisebu a welwyd yn ddiweddar, sef:

1. pandemig Covid-19; a
2. lansio gwefan deisebau newydd y Senedd ym mis Ebrill 2020.

Ers dechrau 2020 mae Covid-19, a'r newidiadau i fywyd bob dydd a gyflwynwyd mewn ymdrech i reoli'r feirws, wedi effeithio'n ddwys ar bob person, busnes a sefydliad yng Nghymru. Mae wedi arwain at dwf sylweddol a pharhaus yn nifer y deisebau sy'n cael eu cyflwyno, yn enwedig ers i Lywodraeth Cymru ddechrau llacio cyfyngiadau'r cyfnod clo cyntaf ym mis Mai 2020. Mae hefyd wedi achosi newid ym mathau a phynciau'r deisebau a gyflwynir i'r Senedd. Erbyn hyn, mae llawer ohonynt yn galw am wneud newidiadau ar unwaith i reoliadau neu

becynnau cymorth, yn hytrach na'r deisebau mwy cyffredin yn y gorffennol a oedd yn ceisio newidiadau hirdymor i bolisi neu ddeddfwriaeth.

Ar yr un pryd, lansiwyd system ddeisebau ar-lein newydd ar gyfer y Senedd ar 30 Ebrill 2020 a oedd yn benllanw prosiect dwy flynedd i foderneiddio a gwella'r profiad o greu a llofnodi deisebau. Roedd yn cynnwys nifer o nodweddion newydd a gwelliannau i'r wefan ddeisebau flaenorol gyda'r bwriad o wneud y broses ddeisebau yn symlach ac yn haws ei defnyddio, gan gynnwys dyluniad 'dyfais symudol yn gyntaf', gan adlewyrchu'r ffaith bod y rhan fwyaf o ddefnyddwyr bellach yn rhyngweithio â deisebau gan ddefnyddio dyfeisiau symudol, a gwell integreiddio â'r cyfryngau cymdeithasol.

Gan fod y ddau ffactor hyn wedi digwydd yr un pryd, mae'n anodd gwybod a yw'r twf sylweddol yn nifer a maint y deisebau a brofwyd o fis Mai 2020 ymlaen wedi digwydd yn bennaf yn sgil un neu'r ddau o'r ffactorau hyn. O ganlyniad, mae'n anodd rhagweld hefyd a fydd y cynnydd yn cael ei gynnal dros y tymor canolig a'r tymor hir.

Fodd bynnag, mae'n ymddangos ei bod hi'n debygol y bydd o leiaf rywfaint o'r twf mewn deisebau yn aros o ystyried bod hynny'n fwy ymarferol bellach a bod proffil proses ddeisebau'r Senedd yn well, ynghyd â mwy o ymwybyddiaeth o bwerau a chyfrifoldebau datganoledig o ganlyniad i'r pandemig.

Y Pwyllgor Deisebau

Ein gwaith yn ystod y Bumed Senedd

DEISEBAU NEWYDD A YSTYRIWYD GAN Y PWYLLGOR

462

14

ADRODDIAD PWYLLGOR

30

O DDEISEBAU WEDI'U TRAFOD

1,000,000+

O LOFNODION AR DDEISEBAU

Y DDEISEB **FWYAF**

67,940

O LOFNODION

87

O YMDDANGOSIADAU GAN DYSTION

CYFARFOD PWYLLGOR

81

192

DDEISEB DDERBYNIADWY YNGHYLCH COVID-19

2. Y broses ddeisebau

Ers sefydlu Pwyllgor Deisebau'r Bumed Senedd ym mis Mehefin 2016 rydym wedi gweithredu sawl newid sylweddol i'r broses ddeisebau. Roedd nifer o'r rhain yn dilyn yr argymhellion a wnaed gan ein pwyllgor a oedd yn ein rhagflaenu yn y Pedwerydd Cynulliad fel rhan o'i 'Adolygiad o Drefniadau Deisebau Cyhoeddus'.[1]

Ym mis Mawrth 2017 cytunodd y Senedd i wneud sawl newid i Reol Sefydlog 23 (Deisebau Cyhoeddus) ar sail ein hargymhellion, sef:

- cynyddu nifer y llofnodion sy'n ofynnol er mwyn i ddeiseb gael ei hystyried gan y Pwyllgor Deisebau, o 10 i 50 llofnod;
- dod â'r gwahaniaeth rhwng deisebau gan unigolion a sefydliadau i ben (nid oedd yn rhaid i sefydliadau gasglu llofnodion o'r blaen);
- cyfyngu ar y cymhwysedd i allu cyflwyno deisebau i bobl neu sefydliadau sydd wedi lleoli yng Nghymru; ac
- ei gwneud yn ofynnol bod yn rhaid i ddeisebau gasglu llofnodion gan ddefnyddio system ddeisebau'r Senedd neu ar bapur (h.y. i beidio â derbyn deisebau o wefannau eraill mwyach).

Fe wnaethom hefyd gyflwyno terfyn o chwe mis i'r amser y gall deisebau gasglu llofnodion a chytuno ar broses newydd gyda'r Pwyllgor Busnes, lle byddem yn ystyried cyfeirio deisebau sydd â thros 5,000 o lofnodion i'w trafod yn ystod Cyfarfod Llawn y Senedd. Mae hyn yn golygu y gall deiseb sydd â lefelau sylweddol o gefnogaeth gael ei thrafod gan y Senedd lawn o fewn llai o amser, yn ychwanegol at ein gallu presennol i gynnal dadleuon ar adroddiadau a luniwyd gennym. Mae'r Pwyllgor Deisebau yn parhau i graffu ar bob deiseb sydd â thros 50 o lofnodion.

Ers cyflwyno'r broses hon ym mis Mawrth 2017, trafodwyd 24 deiseb o ganlyniad. Trafodwyd chwe deiseb arall ar sail adroddiadau a luniwyd gan y Pwyllgor Deisebau. Ceir tabl yn adran 3 o'r adroddiad hwn.

Oherwydd effaith pandemig COVID-19 a'r cynnydd yn nifer y deisebau sy'n dod i law a'r nifer sy'n cyrraedd y trothwy ar gyfer dadl (a drafodir yn adran 1), o 1 Rhagfyr

[1] Y Pwyllgor Deisebau, Adolygiad o Drefniadau Deisebau Cyhoeddus, Chwefror 2016

2020 codwyd y trothwy ar gyfer ystyried dadleuon ar ddeisebau i 10,000 o lofnodion.

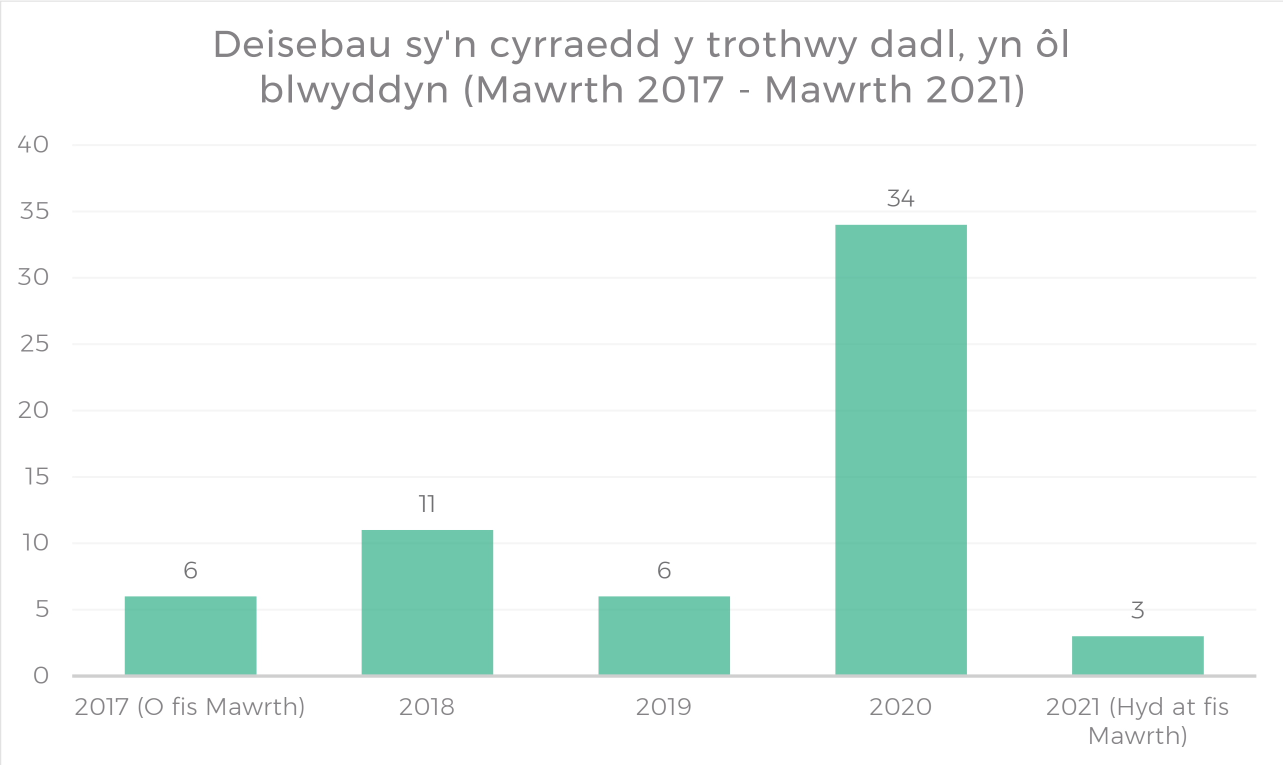

D.S. Cyflwynwyd trothwy ym mis Mawrth 2017 a newidiodd o 5,000 i 10,000 o lofnodion o 1 Rhagfyr 2020.

Roedd hwn yn benderfyniad anodd a wnaethom ar ôl ei ystyried yn ofalus. Rydym yn ymwybodol iawn o’r angen i ddarparu gwybodaeth a disgwyliadau clir i bawb sy’n defnyddio’r broses ddeisebau a phenderfynwyd bod angen newid o’r fath oherwydd bod y twf cyflym yn nifer y deisebau sy’n cyflawni'r trothwy, a gofynion amser y Cyfarfod Llawn, yn golygu ein bod yn gynyddol ond yn gallu trefnu dadleuon ar nifer gymharol fach o ddeisebau.

Gwnaethom addo i barhau i adolygu’r trothwy hwn tan ddiwedd y Senedd hon. Gellir gweld ein hargymhelliad ar hyn a sawl mater arall sy’n ymwneud â'r broses ddeisebau yn adran 4 yr adroddiad hwn.

3. Gwaith a wnaed gan y Pwyllgor Deisebau

Rydym wedi ystyried pob deiseb a gyfeiriwyd atom yn ôl ei rhinwedd ei hun. Craffwyd ar y mwyafrif trwy ystyried y materion y maent yn eu codi yng nghyfarfodydd y Pwyllgor, tra dewiswyd rhai eraill i graffu arnynt mewn ffyrdd eraill.

Cyfarfodydd Pwyllgorau

Yn ystod y Bumed Senedd, ystyriwyd cyfanswm o 462 o ddeisebau newydd. Gyda'i gilydd, mae'r deisebau hyn wedi derbyn dros 1 miliwn o lofnodion. Yn ogystal, parhawyd i ystyried diweddariadau ar nifer o ddeisebau a gariwyd ymlaen gan ein Pwyllgor blaenorol yn y Pedwerydd Cynulliad, gan olygu ein bod wedi ystyried dros 500 o ddeisebau unigol dros y pum mlynedd diwethaf.

Rydym wedi ceisio cael ymateb ar gyfer pob deiseb a gyfeiriwyd atom gan Lywodraeth Cymru a sefydliadau eraill pan fo hynny'n briodol ar gyfer y mater.

Rydym wedi cynnig cyfle i'r prif ddeisebydd/deisebwyr ddarparu gwybodaeth bellach neu roi sylwadau ar yr ymatebion a gawsom cyn ein trafodaeth ar eu deiseb. Ystyriwyd mwyafrif helaeth y deisebau mewn mwy nag un cyfarfod pwyllgor.

Rydym hefyd wedi cynnal nifer o sesiynau tystiolaeth gyda deisebwyr, Gweinidogion a thystion eraill er mwyn casglu tystiolaeth yn fwy manwl lle roeddem yn teimlo y byddai hyn o gymorth wrth i ni ystyried y materion a godwyd.

Adroddiadau a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor

Cyhoeddwyd 14 adroddiad ar ddeisebau yn ystod y Senedd hon. Mae rhai o'r rhain wedi bod yn grynodebau o'r dystiolaeth a ddaeth i law, tra bod eraill wedi cynnwys casgliadau neu argymhellion ar gyfer gweithredu yn y dyfodol. Lle gwnaethom argymhellion rydym wedi gofyn am ymateb ffurfiol gan Lywodraeth Cymru ac wedi ystyried yr ymateb hwnnw.

Cyhoeddwyd yr adroddiadau canlynol yn ystod y Bumed Senedd:

Deiseb(au)	Dyddiad	
P-04-668 Cefnogi Sgrinio Blynyddol ar gyfer Canser yr Ofari	Chwefror 2017	Gwnaeth yr adroddiad dri argymhelliad. Cafodd dau ohonynt eu derbyn gan Lywodraeth Cymru.
P-05-710 Sicrhau y gall Pobl Anabl Ddefnyddio Trafnidiaeth Gyhoeddus Pryd Bynnag y Bo'i Hangen Arnynt	Hydref 2017	Gwnaeth yr adroddiad 12 argymhelliad. Cafodd pob un eu derbyn gan Lywodraeth Cymru.
P-04-564 Adfer Gwlâu i Gleifion, Gwasanaeth Mân Anafiadau ac Uned Pelydr-X i Ysbyty Coffa Ffestiniog	Ionawr 2018	Ystyriodd y Pwyllgor grynodeb o'r dystiolaeth.
P-04-472 Gwnewch y Nodyn Cyngor Technegol Mwynau yn ddeddf a P04-575 Galw i Mewn Pob Cais Cynllunio ar Gyfer Cloddio Glo Brig	Ebrill 2018	Ystyriodd y Pwyllgor grynodeb o'r dystiolaeth.
P-05-785 Atal Trwydded Forol 12/45/ML i ollwng gwaddodion morol ymbelydrol o safle niwclear Hinkley Point yn nyfroedd glannau Cymru ger Caerdydd	Mai 2018	Ystyriodd y Pwyllgor grynodeb o'r dystiolaeth.
P-04-682 Sgrinio Rheolaidd ar gyfer Diabetes Math 1 mewn Plant a Phobl Ifanc	Gorffennaf 2018	Gwnaeth yr adroddiad 10 argymhelliad. Cafodd saith eu derbyn, a thri eu derbyn mewn egwyddor, gan Lywodraeth Cymru.
P-04-628 Mynediad at Iaith Arwyddion Prydain i Bawb	Hydref 2018	Gwnaeth yr adroddiad bedwar argymhelliad. Cafodd tri eu derbyn, ac un ei dderbyn mewn egwyddor, gan Lywodraeth Cymru.
P-05-690 Arwynebu Ffordd A40 Rhaglan–Y Fenni	Hydref 2018	Gwnaed un argymhelliad yn yr adroddiad. Ysgrifennodd Llywodraeth Cymru at y Pwyllgor mewn ymateb.
P-05-771 Ailystyried y penderfyniad i roi'r gorau i Grant Byw'n Annibynnol Cymru a'r angen i gefnogi pobl anabl i fyw'n annibynnol	Chwefror 2019	Cafwyd adroddiad interim yn crynhoi'r dystiolaeth a ddaeth i law cyn sesiwn dystiolaeth gyda'r Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol.
P-05-784 Dibyniaeth ar gyffuriau presgripsiwn ac effeithiau diddyfnu - adnabyddiaeth a chefnogaeth	Mawrth 2019	Gwnaeth yr adroddiad 10 argymhelliad. Cafodd wyth eu derbyn, ac un ei dderbyn mewn egwyddor, gan Lywodraeth Cymru.

Deiseb(au)	Dyddiad	
P-05-736 Darparu Gwasanaethau Iechyd Meddwl Mwy Hygyrch	Medi 2019	Gwnaeth yr adroddiad saith argymhelliad. Cafodd pump eu derbyn, a dau eu derbyn mewn egwyddor, gan Lywodraeth Cymru.
P-04-433 Teledu Cylch Cyfyng mewn Lladd-dai	Ionawr 2020	Gwnaeth yr adroddiad dri argymhelliad. Cafodd un ei dderbyn, a dau eu derbyn mewn egwyddor, gan Lywodraeth Cymru.
P-05-886 Stopio'r Llwybr Coch	Mawrth 2021	Gwnaeth yr adroddiad chwe argymhelliad. Roedd y Pwyllgor yn aros am ymateb gan Lywodraeth Cymru ar adeg ysgrifennu.
P-05-805 Rhoi Chwarae Teg i Athrawon Cyflenwi	Mawrth 2021	Gwnaeth yr adroddiad bedwar argymhelliad. Roedd y Pwyllgor yn aros am ymateb gan Lywodraeth Cymru ar adeg ysgrifennu.

Dadleuon yn y Cyfarfod Llawn ar ddeisebau

Cynhaliwyd 30 dadl ar ddeisebau yn ystod y Bumed Senedd. Roedd chwech o’r rhain yn ddadleuon ar adroddiadau a gyhoeddwyd gennym, ac yn ogystal, ers mis Mawrth 2017, gwnaethon ofyn am ddadleuon ar ddeisebau sydd wedi casglu nifer fawr o lofnodion (gweler adran 2). Mae’r broses hon wedi caniatáu i'r Senedd gyfan drafod materion o bryder lleol neu genedlaethol o bwys, heb fod yn rhaid i’r Pwyllgor Deisebau gyhoeddi adroddiad ymlaen llaw.

Cynhaliwyd y dadleuon canlynol yn ystod y Bumed Senedd:

Deiseb	Dyddiad	
P-04-668 Cefnogi Sgrinio Blynyddol ar gyfer Canser yr Ofari	29 Mawrth 2017	Dadl ar adroddiad a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-756 Diogelu Cerddoriaeth Fyw yng Nghymru	12 Gorffennaf 2017	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 5,383 o lofnodion
P-05-781 Cymuned Port Talbot yn erbyn yr Archgarchar	6 Rhagfyr 2017	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 8,791 o lofnodion.
P-05-710 Sicrhau y gall Pobl Anabl Ddefnyddio Trafnidiaeth Gyhoeddus Pryd Bynnag y Bo’i Hangen Arnynt	31 Ionawr 2018	Dadl ar adroddiad a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-796 Galw ar Lywodraeth Cymru i wahardd yr arfer o	7 Mawrth 2018	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 6,398 o lofnodion

Deiseb	Dyddiad	
ddefnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrcasau yng Nghymru		
P-05-785 Atal Trwydded Forol 12/45/ML i ollwng gwaddodion morol ymbelydrol o safle niwclear Hinkley Point yn nyfroedd glannau Cymru ger Caerdydd	23 Mai 2018	Dadl ar adroddiad a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-896 Mae sir Benfro yn dweud NA!! i gau adran damweiniau ac achosion brys Llwynhelyg!	26 Medi 2018	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 40,045 o lofnodion.
P-04-682 Sgrinio Rheolaidd ar gyfer Diabetes Math 1 mewn Plant a Phobl Ifanc	3 Hydref 2018	Dadl ar adroddiad a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-828 Rhagdybiaeth o blaid ysgolion gwledig	21 Tachwedd 2018	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 5,125 o lofnodion.
P-04-628 Mynediad at Iaith Arwyddion Prydain i Bawb	6 Chwefror 2019	Dadl ar adroddiad a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-849 Dylai pob dyn yng Nghymru gael mynediad drwy'r GIG at y profion diagnostig gorau posibl ar gyfer canser y prostad	6 Mawrth 2019	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 6,345 o lofnodion.
P-05-784 Dibyniaeth ar gyffuriau presgripsiwn ac effeithiau diddyfnu - adnabyddiaeth a chefnogaeth	22 Mai 2019	Dadl ar adroddiad a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Deisebau.
P-05-869 Datgan Argyfwng Hinsawdd a gosod targedau di-garbon ym mhob polisi	19 Mehefin 2019	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 6,148 o lofnodion.
P-05-854 Gwneud hyfforddiant Anabledd Dysgu yn orfodol ar gyfer staff ysbytai	6 Tachwedd 2019	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 5,654 o lofnodion.
P-05-967 Annog Llywodraeth Cymru i ddiwygio ei pholisi ar ryddhad ardrethi annomestig i helpu i gadw siopau Debenhams ar agor yng Nghymru	8 Gorffennaf 2020	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 5,790 o lofnodion.
P-05-1003 Mynnu Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol nawr ynghylch gwaredu mwd wedi'i halogi'n radiolegol yn nyfroedd Cymru.	21 Hydref 2020	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 10,692 o lofnodion.

Deiseb	Dyddiad	
P-05-992 Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i greu corff cyffredin o wybodaeth am hanes Cymru fydd pob disgybl yn ei ddysgu	4 Tachwedd 2020	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 7,927 o lofnodion.
P-05-1000 Ei gwneud yn orfodol i hanesion pobl dduon a POC y DU gael eu haddysgu yng nghwricwlwm addysg Cymru	4 Tachwedd	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 34,736 o lofnodion.
P-05-1060 Caniatewch i archfarchnadoedd werthu eitemau "nad ydynt yn hanfodol" yn ystod y cyfyngiadau symud	11 Tachwedd 2020	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 67,940 o lofnodion.
P-05-1010 Ymchwiliad annibynnol i'r llifogydd yn Rhondda Cynon Taf yn 2020 fel bod gwersi yn cael eu dysgu	9 Rhagfyr 2020	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 5,743 o lofnodion.
P-05-1074 Cynyddwch nifer y bobl sy'n cael bod mewn mannau awyr agored fel y gall pob tîm yng Nghymru ailddechrau chwarae pêl-droed	13 Ionawr 2021	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 5,330 o lofnodion.
P-05-1063 Dylid agor cyrsiau golff gan eu bod yn chwarae rôl hanfodol o ran gwella iechyd corfforol ac iechyd meddyliol	13 Ionawr 2021	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 6,317 o lofnodion.
P-05-1053 Cadwch gampfeydd ar agor ac ystyriwch eu bod nhw mor bwysig â siopau, os cyflwynir cyfyngiadau symud cenedlaethol unwaith yn rhagor.	13 Ionawr 2021	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 20,616 o lofnodion.
P-05-1032 Deddfu i atal newid enwau Cymraeg tai	20 Ionawr 2021	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 18,103 o lofnodion.
P-05-1117 Rhowch y Brechlyn COVID i Swyddogion yr Heddlu fel blaenoriaeth	3 Mawrth 2021	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 10,879 o lofnodion.
P-05-1119 Blaenoriaethu athrawon, a staff ysgolion a gofal plant ar gyfer brechiadau COVID-19	3 Mawrth 2021	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 16,288 o lofnodion.
P-05-1001 Cynnal ymchwiliad annibynnol i'r dewis o safle ar gyfer y Ganolfan Ganser Felindre newydd arfaethedig	3 Mawrth 2021	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 5,241 o lofnodion.

Deiseb	Dyddiad	
P-05-1018 Cefnogaeth ar gyfer y cynlluniau arfaethedig presennol i adeiladu Canolfan Ganser Felindre newydd yng Nghaerdydd mewn unrhyw ymchwiliad yn y dyfodol	3 Mawrth 2021	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 11,392 o lofnodion.
P-05-1078 Cynyddu cyllid ar gyfer gwasanaethau iechyd meddwl a gwella amseroedd aros i bobl sydd angen help mewn argyfwng. Mae angen newid!	10 Mawrth 2021	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 5,159 o lofnodion.
P-05-1056 Rhowch rymoedd i Awdurdodau Lleol reoli'r farchnad dai yn ardaloedd gwledig a thwristaidd Cymru	17 Mawrth 2021	Dadl ar ddeiseb a gasglodd 5,386 o lofnodion

Canlyniadau deisebau

Yn aml nid yw penderfynu beth yw deiseb lwyddiannus yn broses syml. Yn y pen draw, mae p'un a yw deiseb wedi cyflawni ei nodau ai peidio yn dibynnu ar amcanion neu ddyheadau'r deisebydd a'r rhai sydd wedi'i llofnodi a'i chefnogi.

Rôl y Pwyllgor Deisebau a phroses ddeisebau'r Senedd yw craffu ar y materion sy'n codi yn y deisebau. Rydym wedi sicrhau, felly, bod yr holl ddeisebau sy'n cael eu cyfeirio at y Pwyllgor yn derbyn ymateb ffurfiol gan y penderfynwr perthnasol (sef Llywodraeth Cymru fel arfer) ac yn cael eu trafod gan y Pwyllgor Deisebau. Mae deisebwyr yn aml yn ystyried hynny yn ganlyniad neu'n 'llwyddiant' ynddo'i hun, gan fod codi proffil mater neu'r gallu i leisio'u barn yn gallu golygu cymaint â'r canlyniad yn y pen draw. I eraill, mae deiseb yn aml yn rhan o ymgyrch ehangach neu gyfres o gamau gweithredu.

O ystyried nifer y deisebau sy'n dod i law, ein rôl ni fel Pwyllgor yw dewis pa faterion i'w hystyried yn fanylach. Rydym wedi gwneud hyn trwy gynnal sesiynau tystiolaeth, gofyn am dystiolaeth ysgrifenedig bellach, eu cyfeirio i gael eu hystyried gan bwyllgor arall o'r Senedd, neu gyhoeddi adroddiadau ar y materion a nodwyd. Fel y cyfeiriwyd ato mewn adrannau eraill, mae'r Senedd gyfan wedi trafod deisebau eraill.

Mae nifer sylweddol o ddeisebau yr ydym wedi'u hystyried wedi cyflawni rhai o'u nodau neu bob un ohonynt. Er nad yw'n rhestr gynhwysfawr, dyma restr o rai o'r deisebau sydd wedi cyflawni canlyniadau yn ystod y Bumed Senedd:

P-05-772 Na i Gylch Haearn arfaethedig Castell y Fflint

Roedd y ddeiseb yn galw am ddileu'r cynllun arfaethedig o gael cerflun y tu allan i Gastell y Fflint oherwydd y canfyddiad ei fod yn dathlu'r "Cylch Haearn" o gestyll a adeiladodd Edward I fel rhan o'i ymgyrch filwrol yng Nghymru.

Cafodd y gosodiad ei ganslo gan Lywodraeth Cymru a chafodd y buddsoddiad ei ddargyfeirio i wneud gwelliannau i brofiad ymwelwyr yn y castell.

P-05-781 Cymuned Port Talbot yn erbyn yr Archgarchar

Cyflwynwyd y ddeiseb yn erbyn cynnig i werthu tir sy'n eiddo i Lywodraeth Cymru i'r Weinyddiaeth Gyfiawnder ar gyfer datblygu 'archgarchar' ym Maglan.

Wrth i ni ystyried y ddeiseb, dywedodd Llywodraeth Cymru na fyddent yn hwyluso unrhyw ddatblygiad o garchar arall a thynnwyd y cynnig yn ôl.

P-05-789 Adolygu cymorth i geiswyr lloches sy'n ymgymryd ag addysg bellach

Roedd y ddeiseb yn ceisio newid mynediad at raglenni cymorth ariannol fel y byddai ceiswyr lloches yn cael gwell cefnogaeth i gymryd rhan mewn addysg bellach.

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Cenedl Noddfa – Cynllun Ffoaduriaid a Cheiswyr Lloches ym mis Ionawr 2019, a oedd yn cynnwys cynlluniau i weithredu camau y gofynnwyd amdanynt yn y ddeiseb.

P-05-796 Galw ar Lywodraeth Cymru i wahardd yr arfer o ddefnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrcasau yng Nghymru

Wrth i ni ystyried y ddeiseb, ymrwymodd Llywodraeth Cymru i gyflwyno deddfwriaeth i wahardd defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrcasau.

Derbyniodd y Senedd Ddeddf Anifeiliaid Gwyllt mewn Syrcasau (Cymru) 2020 ar 15 Gorffennaf 2020 a daeth yn gyfraith ar 7 Medi 2020.

P-05-797 Sicrhau mynediad i'r feddyginiaeth ffibrosis systig, Orkambi, fel mater o frys

Roedd y ddeiseb yn galw am benderfyniad i drafodaethau ynghylch mynediad at y feddyginiaeth ffibrosis systig newydd, Orkambi®, ar y GIG.

Ym mis Tachwedd 2019, cytunodd Llywodraeth Cymru ar fargen i sicrhau bod Orkambi® a chyffur ffibrosis systig arall ar gael i gleifion drwy'r GIG yng Nghymru.

P-05-801 Rhaid achub y coed a'r tir yng Ngerddi Melin y Rhath a Nant y Rhath cyn iddi fynd yn rhy hwyr

Roedd y ddeiseb hon yn annog Cyfoeth Naturiol Cymru i stopio ac adolygu gwaith atal llifogydd a fyddai'n lledu nant ac yn achosi i nifer o goed gwympo.

Wrth i ni ystyried y ddeiseb, cynhaliodd Cyfoeth Naturiol Cymru ailasesiad o'r gwaith a gynlluniwyd yng Ngerddi Melin y Rhath a Nant y Rhath a phenderfynu peidio â bwrw ymlaen â chamau olaf y cynllun.

P-05-816 Dywedwch 'NA' i saethu ffesantod ar dir cyhoeddus Cymru

Cyflwynwyd y ddeiseb gyda'r nod o atal gweithrediadau saethu masnachol pellach ar dir sy'n eiddo cyhoeddus.

Cadarnhawyd ym mis Gorffennaf 2018 fod Bwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cytuno na fyddai'n cynnig unrhyw estyniad i'r prydlesi ar gyfer hawliau saethu ffesantod ar ôl iddynt ddod i ben ym mis Mawrth 2019, yn dilyn ymyrraeth gan Lywodraeth Cymru.

P-05-817 Aelodau prosthetig arbenigol i blant

Roedd y ddeiseb yn galw am gyllid i alluogi plant yng Nghymru sydd wedi colli coes/braich i gael mynediad at brostheteg chwaraeon arbenigol.

Wrth i ni ystyried y ddeiseb, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y bydd cronfa newydd yn cael ei chreu i ddarparu eitemau prostheteg chwaraeon i blant a phobl ifanc yng Nghymru ym mis Hydref 2019.

P-05-854 Gwneud hyfforddiant Anabledd Dysgu yn orfodol ar gyfer staff ysbytai

Roedd y deisebwyr yn galw am ddarparu hyfforddiant ar anableddau dysgu i holl staff gofal iechyd yn dilyn marwolaeth eu brawd yn 2009.

Yn ystod dadl yn y Cyfarfod Llawn ar y ddeiseb, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y byddai hyfforddiant ymwybyddiaeth anabledd dysgu yn cael ei ymgorffori yn y rhaglen hyfforddi graidd ar gyfer yr holl staff gofal iechyd fel rhan o hyfforddiant cydraddoldeb ac amrywiaeth gorfodol, ynghyd â hyfforddiant wedi'i dargedu'n fwy manwl ar gyfer staff mewn rolau allweddol.

P-05-856 Rhaid gwahardd gwerthu cŵn bach gan siopau anifeiliaid anwes a phob gwerthwr trydydd parti masnachol yng Nghymru (Cyfraith Lucy)

Roedd y ddeiseb yn galw am wahardd gwerthu cŵn bach gan siopau anifeiliaid anwes a phob gwerthwr trydydd parti masnachol.

Ar 23 Mawrth 2021, derbyniodd y Senedd Reoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Ymwneud ag Anifeiliaid) (Cymru) 2021 a fydd yn ei gwneud yn drosedd i drydydd partïon masnachol werthu cŵn bach a chathod bach o dan 6 mis o fis Medi 2021.

P-05-906 Achub Ward Sam Davies yn Ysbyty y Barri

Nod y ddeiseb oedd ceisio atal cau ward adsefydlu acíwt pobl hŷn yn Ysbyty y Barri.

Fe wnaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro gydnabod y ddeiseb a chytunwyd i adolygu cadw'r ward ar agor i ddechrau ac adolygu cynlluniau ymhellach fel rhan o gyfres ehangach o ddiwygiadau.

P-05-946 Achub adran Damweiniau ac Achosion Brys Brenhinol Morgannwg

Cyflwynwyd y ddeiseb yn dilyn cynnig i ddisodli adran Damweiniau ac Achosion Brys yn Ysbyty Brenhinol Morgannwg gydag uned Mân Anafiadau, fel rhan o raglen ehangach De Cymru.

Ym mis Mehefin 2020, yn dilyn yr ymgyrch gymunedol, y ddeiseb ac effeithiau pandemig Covid-19, penderfynwyd y dylid oed gyda'r cynigion ynghylch gwasanaethau Damweiniau ac Achosion Brys ac y dylai gwasanaethau damweiniau ac achosion brys llawn barhau i fod ar waith.

P-05-995 Rhyddid i Roi Gwaed

Roedd y ddeiseb yn galw am godi'r cyfyngiadau sy'n atal dynion hoyw a deurywiol rhag rhoi gwaed oni bai eu bod wedi ymatal rhag cael rhyw.

Cyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2020 y byddai rheolau a oedd yn atal llawer o ddynion hoyw rhag rhoi gwaed yn cael eu newid.

P-05-1019 Dyfarnwch raddau a ragwelwyd gan athrawon i holl fyfyrwyr Cymru ar gyfer arholiadau 2020

Roedd y ddeiseb yn galw ar i bob myfyriwr sy'n derbyn canlyniadau yn 2020 dderbyn 'Graddau Asesu Canolfannau' heb unrhyw gymedroli allanol, mewn ymateb i bryderon a godwyd ynghylch tegwch y graddau hynny.

Ym mis Awst 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y byddai graddau Safon Uwch, Uwch Gyfannol, TGAU, Tystysgrif Her Sgiliau a Bagloriaeth Cymru yn cael eu dyfarnu ar sail Graddau Asesu Canolfannau.

P-05-1025 Tegwch i fyfyrwyr sy'n sefyll arholiadau yn 2021 a P-05-1055 Dileu arholiadau TGAU a Safon Uwch

Roedd y deisebau (1025 a 1055) yn ceisio sicrhau na fyddai myfyrwyr a fyddai'n cael arholiadau yn 2021 o dan anfantais oherwydd effaith Covid-19 ar eu haddysg.

Ym mis Ionawr 2021, cadarnhaodd Llywodraeth Cymru y bydd cymwysterau dysgwyr sy'n gwneud TGAU, UG a Safon Uwch a gymeradwywyd gan Gymwysterau Cymru yn cael eu dyfarnu trwy fodel Gradd a Benderfynir gan Ganolfan yn hytrach nag arholiadau.

P-05-1118 Gadewch i rieni plant dan 1 oed ffurfio swigen gefnogaeth o dan gyfyngiadau Covid Haen 4 newydd

Roedd y ddeiseb yn galw ar i rieni babanod newyddanedig neu blant ifanc allu ffurfio 'aelwyd estynedig' (sy'n cael ei alw'n gyffredinol yn swigen gefnogaeth) gydag aelwyd arall yn ystod cyfyngiadau clo Coronafeirws.

Diwygiwyd y cyfyngiadau i ganiatáu hyn ym mis Chwefror 2021.

P-05-1137 Galwad ar i Lywodraeth Cymru roi cyllid teg i Lyfrgell Genedlaethol Cymru

Roedd y ddeiseb yn codi pryderon ynghylch toriadau arfaethedig i'r gweithlu a gwasanaethau yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru. Wrth i'r Pwyllgor ystyried y ddeiseb, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gyllid ychwanegol ar gyfer y Llyfrgell ym mlynyddoedd ariannol 2020-21 a 2021-22 gyda'r bwriad o gefnogi argymhellion allweddol ar gyfer ei chynaliadwyedd yn y dyfodol.

4. Pethau i'w hystyried ar gyfer y Chweched Senedd

Ar sail ein profiad yn ystod y tymor hwn o'r Senedd, rydym wedi gwneud sawl argymhelliad i'w hystyried gan ein pwyllgor olynol a'r Senedd nesaf.

Prosesau'r Pwyllgor

At ei gilydd, rydym o'r farn bod y prosesau sy'n cefnogi ein gwaith fel Pwyllgor wedi gweithredu'n dda yn ystod y Bumed Senedd. Credwn ei bod yn parhau i fod yn bwysig i'r Pwyllgor Deisebau ystyried yr holl ddeisebau a gyfeiriwyd ato a bod sicrhau ymateb gan Lywodraeth Cymru, neu gorff perthnasol arall, cyn hyn wedi gwneud yr ystyriaeth hon yn effeithlon ac yn ystyrlon.

Un her allweddol yw sut y dylai'r Pwyllgor reoli nifer y deisebau y mae'n eu derbyn yn y ffordd orau er mwyn galluogi i graffu'n fanwl ar faterion o'i ddewis. Credwn ei bod yn bwysig bod y Pwyllgor yn ceisio nodi'r deisebau hynny y mae'n dymuno cymryd tystiolaeth bellach arnynt neu roi ystyriaeth fanylach iddynt yn gynnar, gan mai dyma lle y gall ychwanegu gwerth sylweddol at y broses ddeisebau.

Er mwyn galluogi gwneud hynny, mae angen datrys deisebau eraill mewn ffordd effeithlon. Anaml iawn y bydd cau deisebau yn benderfyniad hawdd, ond mae'n bwysig gwneud hynny er mwyn sicrhau nad yw llwyth gwaith y Pwyllgor yn mynd yn ormod ac fel nad yw cyfarfodydd y Pwyllgor yn canolbwyntio'n llwyr ar brosesu gohebiaeth. Rydym hefyd yn arsylwi bod safbwyntiau priodol y deisebydd a'r Llywodraeth (neu gorff arall) yn eithaf clir yn gyffredinol yn gynnar ac nad yw cyfnewid gohebiaeth hirfaith, yn enwedig pan nad oes llawer o gynnydd yn cael ei wneud ar y mater, yn cael fawr o effaith ymarferol ac fe all hynny fod yn rhwystredig i'r rhai sy'n gysylltiedig.

Argymhelliad 1. Rydym yn argymell y dylai ein pwyllgor olynol ystyried ar y dechrau sut y mae'n bwriadu nodi'r deisebau y mae'n dymuno craffu'n fanwl arnynt, ac i ddarparu adnoddau ar gyfer ei waith yn unol â hynny.

Argymhelliad 2. Dylai ein pwyllgor olynol geisio datrys y mwyafrif o ddeisebau mewn modd amserol, er budd deisebwyr ac i sicrhau bod ganddo'r amser a'r gallu i gynnal gwaith craffu manwl ar faterion o'i ddewis. Os y bydd y nifer fawr o ddeisebau yn parhau, bydd hyn yn debygol o olygu cytuno i beidio â chymryd unrhyw gamau pellach ar rai deisebau yn dilyn eu hystyriaeth gychwynnol.

Deisebau sy'n sensitif o ran amser

Mae pandemig Covid-19 wedi arwain at newid yn y math o ddeisebau sy'n dod i law ers gwanwyn 2020. Yn benodol, bu cynnydd sylweddol yn nifer y deisebau sy'n galw am weithredu ar unwaith, fel newidiadau i gyfyngiadau neu alwadau am fwy o gefnogaeth i fusnesau penodol. Mae'r rhain wedi ein hysgogi i fyfyrio ar y broses o gyfeirio deisebau atom i'w hystyried.

O dan brosesau sefydledig y Pwyllgor, mae'n rhaid i ddeisebau gau ar gyfer derbyn llofnodion cyn y gellir eu hystyried. Fodd bynnag, gall hyn beri problemau pan fydd angen gweithredu ar unwaith ond bod y dyddiad cau sydd wedi'i ddewis gan y deisebwyr beth amser yn y dyfodol. Mae hyn wedi arwain at faich gweinyddol sylweddol i'r staff sy'n cynorthwyo â'r broses ddeisebau ac, ar brydiau, bydd y deisebau wedi dyddio erbyn iddynt gael eu cyfeirio atom i'w hystyried.

Argymhelliad 3. Yn seiliedig ar ein profiad o ystyried deisebau sy'n sensitif o ran amser yn ystod pandemig Covid-19, rydym yn argymell y dylai'r pwyllgor nesaf ystyried a ddylid cyfeirio deisebau ato ar y cyfle cyntaf ai peidio, hyd yn oed pan fyddant yn dal i gasglu llofnodion. Dylai'r ystyriaeth hon gynnwys a fyddai hyn yn achosi anawsterau ymarferol a'r effaith y byddai newid o'r fath yn ei chael ar weinyddu'r broses ddeisebau.

Trothwy llofnodion

Trothwy ar gyfer ystyried deisebau

Y prif drothwy ar gyfer deisebau yw 50 llofnod. Caiff pob deiseb sy'n casglu 50 llofnod ei chyfeirio at y Pwyllgor i'w hystyried a chael ymateb gan Lywodraeth Cymru, neu rywun arall sy'n gwneud penderfyniadau.

Fel y trafodwyd yn adran 1, mae nifer y deisebau sy'n dod i law wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod y 12 mis diwethaf ac ar hyn o bryd nid yw'n glir i ba raddau y bydd y newid hwn yn un dros dro neu'n barhaol. Fodd bynnag, mae'n wir bod nifer y deisebau a anfonir i'r Senedd wedi bod yn cynyddu'n gyson cyn effaith gyfunol pandemig Covid-19 a gwefan newydd.

Nid ydym wedi gwneud dadansoddiad manwl o'r mater hwn. Fodd bynnag, ein barn ni yw bod y trothwy presennol o 50 llofnod yn rhy isel gan arwain at rai deisebau yn cael eu cyfeirio at y Pwyllgor Deisebau er nad oes ganddynt gefnogaeth sylweddol. Er ein bod yn credu y dylai'r broses ddeisebau barhau i fod yn agored ac yn hygyrch, rydym yn pryderu bod y trothwy isel wedi cael effaith ar ein gallu i gynnal gwaith craffu manwl ar gynifer o faterion ag y byddem wedi dymuno eu gwneud.

Felly, rydym yn argymell y dylid adolygu'r trothwy erbyn y pwyllgor nesaf, ynghyd â'r materion y cyfeiriwyd atynt yn argymhellion 1 a 2. Awgrymwn y gellir cyfiawnhau ffigur o 200 neu 250 o lofnodion ar sail ein profiad ac i sicrhau y gall y deisebau sy'n cael eu cyfeirio i graffu arnynt ddangos lefel sylweddol o gefnogaeth y cyhoedd.

Argymhelliad 4. Dylid rhoi ystyriaeth fanylach i weld a yw'r trothwy presennol o 50 llofnod ar gyfer ystyried deiseb yn parhau i fod yn briodol, neu a ddylid ei gynyddu yn gynnar yn y Chweched Senedd.

Trothwy ar gyfer dadl

Caiff deisebau sydd â thros 10,000 o lofnodion eu hystyried ar gyfer dadl yn y Cyfarfod Llawn. Rhwng cyflwyno'r trothwy hwn ym mis Mawrth 2017 a 1 Rhagfyr 2020, y trothwy hwn oedd 5,000 o lofnodion. Fel y cyfeiriwyd ato yn adran 2, gwnaethom addo adolygu effaith y newid hwnnw ar ddiwedd y Bumed Senedd.

Yn ystod y pedwar mis mae'r targed diwygiedig wedi bod ar waith mae chwe deiseb wedi pasio'r trothwy o 10,000 o lofnodion, sy'n dangos bod modd cyrraedd y targed o hyd. Mewn cyferbyniad, roedd gan 11 deiseb dros 5,000 o lofnodion yn ystod yr un cyfnod amser.[2]

Credwn fod y newid hwn wedi helpu i sefydlu disgwyliadau mwy realistig ynghylch gallu'r Senedd i drafod deisebau yn ystod y Cyfarfod Llawn, a bod osgoi disgwyliadau ffug ynghylch y gobaith o gynnal dadl er budd pawb dan sylw.

Dylai'r trothwy gael ei osod ar lefel y gellir ei chyrraedd yn rhesymol heb osod disgwyliadau afrealistig. Credwn y bydd dadleuon uniongyrchol yn y Cyfarfod Llawn ar ddeisebau yn fwy effeithiol os ydynt yn gymharol anarferol. Ein barn ni hefyd yw ei bod o fudd i graffu ar y mwyafrif o ddeisebau trwy waith pwyllgor, lle gellir rhoi ystyriaeth fanylach i farn y deisebydd/deisebwyr a'r ymateb gan Lywodraeth Cymru neu rywun arall sy'n gwneud penderfyniadau. Mae dadl yn fwyaf addas ar gyfer amgylchiadau lle mae mater yn un proffil uchel a/neu pan fydd angen gwneud penderfyniad neu ei herio'n gyflym.

Rydym o'r farn y dylid cynnal yr arfer a fabwysiadwyd yn ddiweddar, lle mae'r Cadeirydd neu Aelod o'r Pwyllgor Deisebau wedi cyfrannu at ddadleuon er mwyn

[2] At ddibenion cymharu, roedd 22 deiseb wedi casglu mwy na 5,000 o lofnodion yn y cyfnod blaenorol o bedwar mis (Awst – Tachwedd 2020), er bod sawl deisebydd wedi cau eu deisebau yn gynnar ar ôl cael gwybod am y newid ymlaen llaw.

tynnu sylw at ddeisebau mawr perthnasol, fel ffordd o sicrhau y gellir ystyried mwy o ddeisebau yn ystod trafodion y Cyfarfod Llawn.

Fodd bynnag, rydym hefyd yn nodi bod pandemig y coronafeirws wedi arwain at gynnydd sylweddol yn y defnydd o broses ddeisebau'r Senedd ac y gallai fod yn bosibl lleihau nifer y llofnodion sy'n ofynnol yn y dyfodol pe bai nifer y deisebau sy'n dod i law yn lleihau i'w lefelau blaenorol.

Rydym hefyd o'r farn y dylai'r Pwyllgor Deisebau gadw disgresiwn ynghylch pa faterion y dylid eu cyflwyno i'w trafod, h.y. ni ddylid cyfeirio yn awtomatig. Mae yna nifer o resymau pam nad dadl efallai yw'r dull gweithredu mwyaf priodol, er enghraifft: efallai bod yr amgylchiadau eisoes wedi newid; efallai bod y mater wedi cael ei drafod neu ei ystyried mewn ffordd arall yn ddiweddar; neu efallai y byddai'n fwy addas ar gyfer craffu manwl gan bwyllgor. Yn ogystal, o gofio nad yw'r gallu i lofnodi deisebau'r Senedd wedi'i gyfyngu yn ôl lleoliad, credwn ei bod yn rhesymol ystyried nifer a chyfran y llofnodion a gesglir yng Nghymru cyn gofyn am ddadl.

Argymhelliad 5. Rydym yn argymell y dylid cadw'r trothwy ar gyfer ystyried dadleuon ar ddeisebau ar 10,000 o lofnodion ac y dylai'r Pwyllgor Deisebau gadw ei ddisgresiwn i benderfynu pa ddeisebau a gaiff eu cyfeirio ar gyfer dadl. Nodwn y gallai fod yn bosibl lleihau'r trothwy hwn yn y dyfodol pe bai nifer y deisebau yn lleihau.

Ymateb Ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Deisebau mewn perthynas â Deiseb P-05-805: Rhoi chwarae teg i Athrawon Cyflenwi

Mae athrawon cyflenwi yn chwarae rhan bwysig o ran darparu addysg i ddysgwyr ledled Cymru ac mae Llywodraeth Cymru waedi ymrwymo i wella cyflog ac amodau i'r athrawon hynny sy'n gweithio mewn rolau dros dro.

Yn dilyn adroddiad Tasglu’r Model Cyflenwi yn 2017 ac ar ôl cyflwyno Deiseb P-05-805: Rhoi chwarae teg i Athrawon Cyflenwi, mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud gwelliannau sylweddol i fynd i'r afael â'r pryderon ac argymhellion y Tasglu mewn cysylltiad â chyflog ac amodau athrawon cyflenwi.

Cyflwynwyd Fframwaith diwygiedig y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ar gyfer Athrawon Cyflenwi ym mis Medi 2019 ac mae'n cynnwys meini prawf y mae rhaid i asiantaethau’r fframwaith eu bodloni er mwyn sicrhau cyflog ac amodau teg i athrawon cyflenwi asiantaethau, gan gynnwys isafswm cyflog a'r cyfle i gael hyfforddiant proffesiynol perthnasol. Rydym hefyd wedi mynd i’r afael â’r pryderon a godwyd ynghylch ffioedd uwch asiantaethau drwy ei gwneud yn ofynnol i asiantaethau ddarparu rhestrau prisiau sefydlog a thryloyw i ysgolion, i'w helpu i reoli eu cyllidebau staffio dirprwyedig a gwneud penderfyniad ar sail gwybodaeth ynghylch defnyddio asiantaethau.

Er mwyn treialu dull amgen i ysgolion o recriwtio athrawon cyflenwi, sefydlodd Llywodraeth Cymru brosiect peilot Model Clwstwr Cyflenwi ym mis Hydref 2017. Roedd yr ysgolion a gymerodd ran yn croesawu’r prosiect ac rydym yn parhau i hyrwyddo'r model hwn i ysgolion ac i awdurdodau lleol, yn ogystal â hyrwyddo manteision defnyddio athrawon cyflenwi drwy drefniant clwstwr.

Un o agweddau mwy cymhleth y maes hwn oedd ceisio gwella amgylchiadau i'r rhai sy'n gweithio yn y sector cyflenwi gan gydnabod ar yr un pryd nad oes un model yn bodoli yng Nghymru a fydd yn addas i bawb. Roedd Tasglu'r Model Cyflenwi yn cydnabod y pwynt hwn wrth adolygu trefniadau athrawon cyflenwi yn 2017[1]. Hefyd, mae ysgolion yn gyfrifol am sicrhau bod gweithlu priodol ac effeithiol ar waith, gan gynnwys trefniadau cyflenwi. Gellir cyflogi athrawon cyflenwi yn uniongyrchol neu drwy asiantaethau ac, o dan drefniadau rheoli ysgolion yn lleol, ysgolion sydd yn y sefyllfa orau i benderfynu beth sy'n gweithio iddynt.

Hoffwn ddiolch i aelodau'r Pwyllgor Deisebau am eu hadroddiad ar y ddeiseb Rhoi chwarae teg i Athrawon Cyflenwi, ac am ystyried y gwaith diweddar a pharhaus gan Lywodraeth Cymru yn y maes hwn.

Rwyf wedi nodi fy ymateb i argymhellion unigol yr Adroddiad isod.

[1] https://llyw.cymru/tasglur-model-cyflenwi-adroddiad

Argymhelliad 1

Mae'r Pwyllgor yn argymell:

Y dylai Llywodraeth nesaf Cymru adolygu effaith y Cytundeb Fframwaith Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ar gyfer darparu gweithwyr dros dro ac athrawon cyflenwi, a ddyfarnwyd ym mis Medi 2019, er mwyn deall yn llawn ei effaith ar gyflog ac amodau'r gweithlu addysgu cyflenwi.

Ymateb: Derbyn

Mae'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn monitro cydymffurfedd asiantaethau ac yn casglu data yn erbyn y Fframwaith bob chwarter. Gofynnir i asiantaethau gofnodi gwybodaeth yn erbyn nifer yr archebion, y rolau a recriwtiwyd iddynt ac a yw'r rolau ar gyfer athrawon cymwysedig yn cael eu talu ar isafswm y brif raddfa gyflog i athrawon. Cesglir gwybodaeth hefyd yn erbyn y gofynion hyfforddi, ac mae'n cofnodi faint o staff asiantaeth sydd wedi manteisio ar gynigion hyfforddi. Ers i'r Fframwaith gael ei sefydlu ym mis Medi 2019, mae cydymffurfedd asiantaethau wedi gwella'n sylweddol. Pan fydd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn cael gwybod am unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio, ymchwilir i'r achosion hynny, gan fynd i'r afael â hwy gyda'r asiantaeth dan sylw.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i fonitro'r Fframwaith a rhoi'r newidiadau ar waith, yn ôl y gofyn.

Goblygiadau Ariannol – Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglenni sy'n bodoli eisoes.

Argymhelliad 2

Mae'r Pwyllgor yn argymell y canlynol:

Fel yr argymhellwyd gan Archwilio Cymru, dylai Llywodraeth Cymru fonitro faint sy'n defnyddio'r Cytundeb Fframwaith i ddeall a yw ysgolion yn defnyddio asiantaethau y tu allan i'r contract hwnnw, a'r niferoedd.

Ymateb: Derbyn

Er bod asiantaethau bellach yn dilyn telerau'r Fframwaith, dangosodd data a gasglwyd gan y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ddiwedd 2020 bod rhai ysgolion ac awdurdodau lleol naill ai'n dewis defnyddio asiantaethau nad ydynt yn rhan o'r Fframwaith i dalu cyfradd is, neu'n gwrthod talu cyfradd y Fframwaith. Yn dilyn trafodaethau drwy Fforwm Partneriaeth Gymdeithasol Ysgolion, mae awdurdodau lleol wedi ymrwymo i gefnogi'r Fframwaith a gofynnwyd i ysgolion gynnwys y gofyniad i gadw at delerau'r Fframwaith yn eu polisïau cyflog unigol. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i ymgysylltu ag awdurdodau lleol, gan hyrwyddo'r defnydd o'r Fframwaith.

Deallaf fod y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn adolygu gwybodaeth am wariant cyflenwyr awdurdodau lleol a gyflwynir i asesu sut mae awdurdodau lleol yn caffael gwasanaethau. Er nad yw hwn yn gasgliad statudol, mae'n galluogi'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol i asesu o le y mae awdurdodau lleol yn caffael gwasanaethau. Ar hyn o bryd mae'r gwasanaethau hyn wedi'u gohirio oherwydd pwysau Covid-19, ac mae'r pandemig hefyd wedi effeithio ar y data sydd ar gael. Bydd swyddogion yn asesu sut y gellir ailddechrau'r gwasanaethau hyn yn y flwyddyn academaidd nesaf a, gan ddefnyddio'r data a ddarperir, byddant yn parhau i fonitro faint sy'n defnyddio'r Fframwaith.

Goblygiadau Ariannol – Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglenni sy'n bodoli eisoes.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymell y canlynol:

Dylai Llywodraeth nesaf Cymru ystyried ymhellach drefniadau amgen ar gyfer cefnogi ysgolion i ddod o hyd i athrawon cyflenwi a'u cyflogi, gan gynnwys cyflogaeth uniongyrchol a chyflwyno trefniadau cyflenwi canolog neu ranbarthol. Rydym o'r farn y byddai gan ddatrysiad sector cyhoeddus fanteision sylweddol dros y model cyfredol.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Archwiliwyd modelau cyflenwi amgen drwy'r gwaith a wnaed gan Dasglu'r Model Cyflenwi yn 2017. Yn dilyn hynny, dywedodd y Tasglu na allai argymell un model cyflenwi a fyddai'n briodol i Gymru. Er hyn, roedd yn argymell y dylid edrych ar opsiynau amgen, gan gynnwys model cydweithredol. Treialwyd model felly rhwng 2017 a 2020 a nodwyd amrywiaeth o fanteision gan yr ysgolion a'r athrawon cyflenwi a oedd yn cymryd rhan.

Bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried adolygiad annibynnol pellach o gyflogaeth athrawon cyflenwi, a fydd yn llywio unrhyw gynigion ar gyfer modelau cyflenwi amgen y gellid eu sefydlu. Byddai angen i unrhyw newidiadau i'r model cymysg presennol ystyried yr effaith ar y farchnad athrawon cyflenwi sydd ohoni, sydd wedi hen ennill ei phlwy yng Nghymru. Ar hyn o bryd, awdurdodau lleol ac ysgolion sy'n gyfrifol am benderfyniadau staffio, gan gynnwys athrawon cyflenwi.

Goblygiadau Ariannol – Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglenni sy'n bodoli eisoes.

Argymhelliad 4.

Mae'r Pwyllgor yn argymell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru ofyn i Gorff Adolygu Cyflogau Annibynnol Cymru ystyried cyflog ac amodau athrawon cyflenwi a dros dro fel rhan o'i gyfrifoldebau.

Ymateb: Derbyn

Mae llythyr cylch gwaith 2021 at Gorff Adolygu Cyflogau Annibynnol Cymru yn cynnwys cyfarwyddyd i'r Corff ystyried materion tymor hirach posibl y gellid mynd i'r afael â hwy drwy gylchoedd gwaith aml-flwyddyn a/neu gylchoedd gwaith annibynnol ychwanegol sy'n mynd i'r afael â materion penodol mewn perthynas â thelerau ac amodau; i gynnwys;

- A yw'r strwythur presennol ar gyfer cyflog, telerau ac amodau athrawon yn deg ac yn briodol i bob arweinydd ysgol ac athro yng Nghymru, gan gynnwys athrawon cyflenwi o fewn cwmpas y Ddogfen Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol.

Ar hyn o bryd mae Corff Adolygu Cyflogau Annibynnol Cymru yn ystyried cyngor gan randdeiliaid a disgwylir iddo gyflwyno adroddiad gyda'i argymhellion erbyn 14 Mai.

Goblygiadau Ariannol – Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu tynnu o gyllidebau rhaglenni sy’n bodoli eisoes.

Datganiad gan y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd: Adolygiad o ffyrdd, [Y Cyfarfod Llawn 22 Mehefin 2021](#)

Diolch, Llywydd. Mae gwyddonwyr y byd yn dweud wrthym mewn termau clir iawn fod angen inni leihau ein hallyriadau nwyon tŷ gwydr ar frys. Er 1990, mae allyriadau Cymru wedi gostwng 31 y cant, ond er mwyn cyrraedd ein targed statudol o sero net erbyn 2050 mae angen inni wneud llawer mwy. Fel yr atgoffodd Pwyllgor Newid Hinsawdd y DU ni yr wythnos diwethaf, os ydym ni am gadw'r cynnydd mewn tymheredd o fewn terfynau diogel, mae angen i ni, yn ystod y 10 mlynedd nesaf, fwy na dyblu'r holl doriadau yr ydym wedi llwyddo i'w cyflawni dros y 30 mlynedd diwethaf.

Er mwyn cyrraedd targed 2050, mae'r Pwyllgor Newid Hinsawdd wedi dweud wrthym fod angen inni leihau allyriadau yn y degawd nesaf 63 y cant, ac erbyn 2040 mae angen iddyn nhw ostwng 89 y cant. Ar ein llwybr presennol, ni fyddwn yn cyflawni sero net tan tua 2090. Mae'r her yn amlwg a bydd angen i bawb, gan gynnwys y Llywodraeth, ystyried effaith eu dewisiadau.

Trafnidiaeth yw tua 17 y cant o gyfanswm ein hallyriadau ac felly mae'n rhaid iddi chwarae ei rhan. Yn gynharach eleni cyhoeddais strategaeth drafnidiaeth newydd Llywodraeth Cymru ar gyfer Cymru, 'Llwybr Newydd'. Mae'n nodi gweledigaeth feiddgar ar gyfer trafnidiaeth yng Nghymru dros y ddau ddegawd nesaf. Yr oedd yn cynnwys, am y tro cyntaf, darged newid dulliau teithio, sy'n ei gwneud yn ofynnol inni anelu at 45 y cant o deithiau i fod drwy ddulliau cynaliadwy o deithio erbyn 2045, i fyny o 32 y cant ar hyn o bryd. Er mwyn cyflawni'r targedau hyn mae angen inni symud oddi wrth wario arian ar brosiectau sy'n annog mwy o bobl i yrru, a buddsoddi mewn dewisiadau amgen go iawn sy'n rhoi dewis ystyrlon i bobl.

Mae ein rhaglen lywodraethu yn ymrwymo i gyflwyno Bil bysiau pellgyrhaeddol yn nhymor y Senedd hon i'w gwneud yn haws integreiddio amserlenni bysiau a threnau. Mae gweithredwyr bysiau wedi dweud mai'r prif rwystr i gynyddu nawdd yw dibynadwyedd ac amseroedd teithio, felly byddwn yn cymryd camau i roi mwy o flaenoriaeth i fysiau ar ein ffyrdd a byddwn yn edrych hefyd ar docynnau bws.

Eleni byddwn ni'n gwario mwy nag unrhyw ran arall o'r DU y pen ar fuddsoddiad teithio llesol i annog pobl i gerdded neu feicio ar gyfer teithiau lleol. Mae dwy o bob tair taith yng Nghymru o dan bum milltir o hyd. Gyda'r buddsoddiad cywir, a gydag anogaeth, mae potensial enfawr i gael y rhan fwyaf o bobl i ddefnyddio trafnidiaeth gynaliadwy ar gyfer y rhan fwyaf o deithiau bob dydd—nid pob taith, nid pawb, ond y mwyafrif. Mae'n rhywbeth y gallwn ni ei wneud, ac mae llawer o wledydd lle mae eisoes yn cael ei wneud.

Mae deall y data yn gysylltiedig â thrafnidiaeth hefyd yn rhoi cyfle i ni wneud dewisiadau, ac, wrth i'r data a'r wyddoniaeth newid, bydd y dewisiadau y mae'n rhaid i ni eu gwneud yn newid. Mae'n rhaid inni ddefnyddio'r cyfle sydd gennym yn ddoeth os ydym am gyrraedd ein targedau newid hinsawdd. I'r perwyl hwn, rydym yn cyhoeddi oedi ar bob cynllun ffordd newydd wrth i ni adolygu ein hymrwymiadau presennol.

Mae swyddogion yng nghamau olaf sefydlu panel adolygu ffyrdd, a fydd yn cynnwys rhai o brif arbenigwyr y DU ar drafnidiaeth a newid hinsawdd. Bydd y panel yn ystyried gosod profion ar gyfer penderfynu pryd mai ffyrdd newydd yw'r atebion cywir ar gyfer problemau trafnidiaeth, yn unol â strategaeth drafnidiaeth newydd Cymru. Ac rwyf yn dymuno i'r adolygiad ystyried sut y gallwn ni symud gwariant tuag at gynnal a chadw ein ffyrdd presennol yn well, yn hytrach nag adeiladu rhai newydd, fel yr argymhellwyd gan Bwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau trawsbleidiol yn y Senedd ddiwethaf.

Byddwn ni'n cyhoeddi cylch gorchwyl llawn yr adolygiad a'r aelodaeth lawn maes o law. Mater i'r panel fydd adolygu ein holl fuddsoddiadau arfaethedig mewn ffyrdd, boed hynny'n uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru ar y rhwydwaith ffyrdd strategol, neu'n anuniongyrchol, drwy grantiau, ar y rhwydwaith ffyrdd lleol, fel bod pob prosiect yn y dyfodol yn cyd-fynd â thair blaenoriaeth y strategaeth drafnidiaeth newydd: lleihau'r angen i deithio, caniatáu i bobl a nwyddau symud yn haws o ddrws i ddrws drwy fathau cynaliadwy o drafnidiaeth, ac annog pobl i wneud y newid.

Mae strategaeth drafnidiaeth newydd Cymru yn ymgorffori'r defnydd o hierarchaeth cynllunio trafnidiaeth gynaliadwy, a bydd y panel yn defnyddio hyn i sicrhau ein bod yn annog teithio drwy gerdded, beicio a thrafnidiaeth gyhoeddus cyn cerbydau modur preifat. Er mwyn sicrhau bod y dull hwn wedi'i ymgorffori'n llawn yn ein penderfyniadau buddsoddi a'r rhai a wneir gan bartneriaid cyflawni eraill, rydym hefyd yn adolygu canllawiau arfarnu trafnidiaeth Cymru, ein fframwaith gwneud penderfyniadau ar gyfer prosiectau trafnidiaeth, fel ei fod yn gyson â 'Llwybr Newydd' ac yn defnyddio'r pum ffordd o weithio a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Bydd yr adolygiad yn darparu adroddiad cychwynnol i'r Gweinidogion o fewn tri mis i'w benodi, gan nodi sut y bydd yn mynd ati i gyflawni ei dasg, a darperir yr adroddiad terfynol o fewn naw mis i hynny, gan nodi canfyddiadau'r adolygiad.
Mae pob plaid yn y Senedd hon wedi ymrwymo i gymryd y bygythiad a achosir gan newid hinsawdd o ddifrif, ac mae hynny'n golygu gweithredu nawr i leihau allyriadau. Ni fydd hyn bob amser yn gyfforddus nac yn hawdd, Llywydd, ond dyna y mae'r wyddoniaeth yn gofyn i ni ei wneud a dyna y mae cenedlaethau'r dyfodol yn ei fynnu gennym. Diolch.

Eitem 7

Yn rhinwedd paragraff(au) ix o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 8

Yn rhinwedd paragraff(au) ix o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon